

2012•2013

## FACULTEIT RECHTEN

*master in de rechten: rechtsbedeling*

### Masterproef

De implicaties van de Richtlijn Consumentenrechten op het nationale recht

Wijzigingen in de nationale regelgeving van overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten

**Promotor :**  
Prof. dr. Evelyne TERRYN

### Ann Keunen

*Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van master in de rechten ,  
afstudeerrichting rechtsbedeling*

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.



Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt  
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek



**Maastricht University**

2012•2013

FACULTEIT RECHTEN

*master in de rechten: rechtsbedeling*

## Masterproef

De implicaties van de Richtlijn Consumentenrechten op het nationale recht Wijzigingen in de nationale regelgeving van overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten

Promotor :  
Prof. dr. Evelyne TERRYN

Ann Keunen

*Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van master in de rechten ,  
afstudeerrichting rechtsbedeling*



## **Samenvatting**

Consumenten kopen vaak producten via catalogussen of op een beurs en sluiten dus respectievelijk een overeenkomst op afstand of een buiten de verkooppromten van de onderneming gesloten overeenkomst. In het eerste geval ziet de consument het product niet totdat het wordt geleverd. Bij de tweede soort overeenkomst wordt er vaak op gewezen dat de consument onder druk staat door een verkoper die plots aan de deur staat. Duidelijk is dat deze situaties geen normale verkoopsituaties zijn, vandaar dat zowel de Europese als de nationale wetgever de consument in dergelijke situaties extra wil beschermen. Wat gebeurt er indien de consument het product ontvangt en het toch niet volledig voldoet aan zijn wensen? Wat indien de consument een product kocht van een deur-aan-deur-verkoper en hier eigenlijk toch niet volledig achterstaat? Allereerst leggen de Europese en Belgische regels de verkoper op de consument zo volledig mogelijk te informeren over bijvoorbeeld de prijs en de kenmerken van het goed. Daarnaast kan de consument ook altijd terugkomen op zijn beslissing het product aan te kopen en de overeenkomst dus bijgevolg te herroepen.

Tot dusver lijkt dit allemaal redelijk logisch. Problematisch is echter dat voor beide overeenkomsten een ruime waaier aan diverse wetgeving bestaat. Consumenten en handelaars moeten dus verder kijken dan één specifieke wet en dan zijn er ook nog eens duidelijke verschillen tussen de regelgevingen onderling en tussen de verschillende lidstaten. Zo zal de consument bij een overeenkomst op afstand veertien dagen de tijd hebben om de overeenkomst te herroepen, terwijl deze termijn bij de buiten verkooppromten gesloten overeenkomsten slechts zeven dagen bedraagt. Ook de manier waarop de consument moet herroepen is niet altijd even helder en duidelijk geregeld.

Door de verschillen die er bestaan, wordt de interne markt niet optimaal benut. Zo gaan consumenten die niet zeker zijn dat ze overal dezelfde bescherming zullen genieten, minder snel hun aankopen over de grenzen heen doen. Handelaars zullen telkens een beroep moeten doen op juristen om de regelgeving van de andere lidstaten uit te pluizen. Kortom, divergenties in regelgeving belemmeren de werking van de interne markt en zorgen voor onduidelijkheid en rechtsonzekerheid. De Europese wetgever heeft met de nieuwe Consumentenrichtlijn dan ook de bedoeling om tegemoet te komen aan deze problemen. De Belgische wetgever zal dus wijzigingen moeten doorvoeren in het huidige Belgische recht. Het doel van deze masterproef was dan ook te onderzoeken welke implicaties de Richtlijn inhoudt voor het Belgische recht en na te gaan of deze zorgen voor meer duidelijkheid en rechtszekerheid voor zowel de consument als de handelaar.

Mijns inziens zet de Richtlijn zeker stappen richting rechtszekerheid. Zo voorziet ze in een modelformulier dat de handelaar invult en hiermee onmiddellijk voldoet aan zijn informatieplichten inzake het herroepingsrecht. Ook de consument kan voortaan opteren om een modelformulier in te vullen, indien hij beslist de overeenkomst te herroepen. De Richtlijn voorziet verder ook in één uniforme herroepingstermijn van veertien dagen. Dit zijn zeker zaken die het allemaal vereenvoudigen voor zowel de handelaar als de consument. Volledige rechtszekerheid is er echter nog steeds niet, zoals zal blijken uit deze masterproef. Zo hebben we naast de nieuwe Richtlijn, nog altijd bijkomende regels, zoals bijvoorbeeld de Richtlijn Elektronische Handel, die blijven bestaan. Kortom, met de nieuwe Consumentenrichtlijn zijn zeker de juiste stappen gezet richting rechtszekerheid, maar het doel van volledige rechtszekerheid is nog niet helemaal bereikt.

## **Dankwoord**

In dit dankwoord wil ik graag de kans nemen om enkele mensen te bedanken voor hun steun, hulp en motiverende woorden. Allereerst wil ik mijn promotor, professor dr. Evelyne Terryn, hartelijk bedanken voor de begeleiding van mijn thesis. Dankzij haar verbeteringen en kritische opmerkingen is deze masterproef een geslaagd eindproject geworden.

Verder wil ik mijn ouders bedanken om altijd voor me klaar te staan, me aan te moedigen en te steunen. Ook wil ik hen bedanken voor het nalezen van stukken van deze thesis en opbouwende kritiek te geven.

Tot slot gaat mijn dank uit naar mijn vriend Jasper, om de lay-out van deze masterproef op punt te stellen en me telkens bij te staan.

Ann Keunen

## **Inhoudstabel**

<b>Inleiding</b> .....	1
<b>Deel 1- De Richtlijn 2011/83/EU betreffende Consumentenrechten</b> .....	3
Hoofdstuk 1. Het consumentenrecht in een notendop .....	3
Hoofdstuk 2. Kadering van de Richtlijn.....	5
1. Achtergrond van de Richtlijn.....	5
1.1 Geschiedenis .....	5
1.2 Voorlopers van de Richtlijn.....	5
1.2.1 Consumer Law Compendium .....	5
1.2.2 Het Gemeenschappelijk referentiekader.....	6
1.2.3 Het Groenboek betreffende de Herziening van het consumentenacquis van 8 februari 2007 .....	8
1.2.4 Gemeenschappelijk Europees kooprecht .....	10
1.2.5 Het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten.....	12
Hoofdstuk 3. Principe van maximale harmonisatie .....	14
1. Inleiding .....	14
2. Definiëring en omkadering van het principe van maximumharmonisatie.....	14
3. Bevoegdheid van de lidstaten na maximale harmonisatie .....	15
4. Argumenten voor maximumharmonisatie .....	19
5. De vooropgestelde argumenten kritisch bekeken .....	20
<b>Deel 2 - Impact van de Richtlijn Consumentenrechten op het nationale recht</b> .....	23
Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied .....	23
1. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU .....	23
1.1 Personeel toepassingsgebied .....	23
1.2 Materieel toepassingsgebied.....	24
1.2.1 Overeenkomsten op afstand .....	24
1.2.2 Overeenkomsten gesloten buiten de verkooppuimten van de onderneming .....	25
1.2.3 Andere consumentenrechten.....	26
1.2.4 Uitzonderingen .....	27
2. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidig recht .....	29
2.1 Implicaties met betrekking tot zowel de overeenkomsten op afstand als de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppuimten van de onderneming.....	29
2.1.1 Het consumentenbegrip.....	29
2.1.2 Handelaar.....	30
2.1.3 De uitzondering met betrekking tot onroerende goederen.....	32
2.2 Implicaties met betrekking tot overeenkomsten op afstand .....	33
2.2.1 Definitie van de overeenkomst op afstand .....	33
2.2.2 De Richtlijn en de Wet Elektronische Handel .....	34
2.3. Implicaties met betrekking tot overeenkomsten gesloten buiten de verkooppuimten.....	36
2.3.1 Definitie van buiten verkooppuimten gesloten overeenkomsten .....	36

2.3.2 Uitzonderingen op het toepassingsgebied van de WMPC .....	37
2.3.3 De Wet en het KB op de Ambulante Handel.....	39
Hoofdstuk 2. Informatieverplichtingen voor overeenkomsten gesloten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten .....	41
1. Inleiding .....	41
2. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU .....	42
2.1 Wanneer en aan wie moet de informatie meegedeeld worden? .....	42
2.2 Inhoud van de informatie.....	42
2.3 Wisselwerking met de Dienstenrichtlijn en de Richtlijn Elektronische Handel.....	44
2.4 Sancties bij de niet-naleving van de informatievoorschriften .....	45
2.5 Formele vereisten .....	46
2.5.1 Formele vereisten voor buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten .....	46
2.5.2 Formele vereisten voor overeenkomsten op afstand.....	47
3. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidige recht .....	48
3.1. Implicaties met betrekking tot zowel de overeenkomsten op afstand als de overeenkomsten gesloten buiten de verkoopruimten van de onderneming.....	48
3.1.1. Aan wie moet de informatie meegedeeld worden?.....	48
3.1.2 De informatieverplichtingen en formele vereisten .....	49
3.1.3 Sancties bij tekortkomingen aan de informatieverplichtingen .....	50
3.2 Implicaties met betrekking tot overeenkomsten op afstand .....	53
3.2.1 Wet Elektronische Handel .....	53
3.2.2 KB van 18 november 2002 omtrent overeenkomsten op afstand betreffende het verrichten van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding ..	55
3.3 Implicaties met betrekking tot buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten .....	56
Hoofdstuk 3. Herroepingsrecht.....	57
1. Ratio achter het herroepingsrecht .....	57
2. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU .....	58
2.1 Herroepingstermijn .....	58
2.1.1 Harmonisatie van de herroepingstermijn .....	58
2.1.2 De duur en aanvang van de herroepingstermijn .....	59
2.1.3 Uitoefening van het herroepingsrecht.....	60
2.1.4 Uitvoering van de overeenkomst gedurende de herroepingstermijn.....	60
2.1.5 Gevolgen van de herroeping .....	61
2.1.6 Aanvullende overeenkomsten.....	63
2.1.7 Uitzonderingen op het herroepingsrecht .....	64
3. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidige recht.....	64
3.1 Duur en aanvang van de herroepingstermijn .....	64
3.2 Uitoefening van het herroepingsrecht .....	65
3.2.1 Overeenkomsten op afstand .....	65
3.2.2 Buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten .....	66
3.3 Uitvoering van de overeenkomst gedurende de herroepingstermijn.....	66

3.4 Gevolgen van de herroeping.....	67
3.5 Uitzonderingen op het herroepingsrecht.....	69
<b>Deel 3 - De nieuwe Consumentenrichtlijn: de weg naar meer rechtszekerheid?.....</b>	<b>71</b>
1. Het principe van maximale harmonisatie.....	71
2. Het toepassingsgebied.....	73
2.1 Algemeen .....	73
2.2 Op afstand gesloten overeenkomsten .....	73
2.3 Buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten .....	74
3. Informatieverplichtingen .....	74
4. Wisselwerking tussen de Richtlijn Elektronische Handel en de Dienstenrichtlijn enerzijds en de Consumentenrichtlijn anderzijds .....	76
5. Herroepingsrecht .....	76
5.1 Één uniforme termijn – meer dan welkom.....	76
5.2 Modelformulier .....	77
5.3 Gevolgen van de herroeping.....	78
5.4 Aanvullende overeenkomsten .....	79
<b>Conclusie .....</b>	<b>81</b>
Bibliografie .....	84
Bijlage 1 - Modelformulier informatieplicht.....	93
Bijlage 2 - Modelformulier voor herroeping .....	96



## **Lijst van bijlagen**

Bijlage 1 - Modelformulier informatieplicht

Bijlage 2 - Modelformulier voor de uitoefening van het herroepingsrecht

## Inleiding

1. Centraal in deze thesis staat de nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU, die op 23 juni 2011 werd goedgekeurd door het Europees Parlement en op 10 oktober 2011 werd aanvaard door de Europese Raad.<sup>1</sup> De Richtlijn is het resultaat van bijna 10 jaar onderzoek. Reeds in 2001 gingen de eerste stemmen op die pleitten voor de herziening van het consumentenacquis. Dit werd verder uitgewerkt in 2003 met het zogenaamde Actieplan van de Commissie en in 2004 toen het Actieplan verder werd uitgewerkt.<sup>2</sup> Ook in de academische wereld werd er onderzoek gevoerd naar de herziening van het consumentenacquis.<sup>3</sup>

2. De Richtlijn beoogt voornamelijk een eenvormig regelgevend kader voorop te stellen voor de overeenkomsten gesloten op afstand en de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten.<sup>4</sup> Deze twee overeenkomsten zullen dan ook uitgebreid worden onderzocht in deze masterproef. De bedoeling van zowel de nationale als Europese wetgever is de consument zo goed mogelijk beschermen indien hij dergelijke overeenkomsten aangaat. Allereerst heeft de verkoper naast een precontractuele informatieverplichting, ook een verplichting om de consument te informeren na de contractsluiting.<sup>5</sup> Daarnaast heeft de consument ook altijd de mogelijkheid om terug te komen op zijn eerder gemaakte beslissing en de gesloten overeenkomst te herroepen.<sup>6</sup> Het probleem met de huidige wetgeving omtrent deze overeenkomsten is echter dat deze enorm verspreid en dus versnipperd is, zowel op nationaal als Europees niveau.<sup>7</sup>

---

<sup>1</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten" in C. DE MEYER, M.-C. JANSSENS, D. MERTENS, J. STUYCK, E. TERRY en P. WYTINCK, *De wet marktpraktijken en consumentenbescherming toegepast in Jura Falc.*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 29 (Hierna: E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten"); Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad, *PB. L.* 22 november 2011, nr. 304, 64 (Hierna: Consumentenrichtlijn).

<sup>2</sup> Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Een coherenter Europees Verbintenissenrecht; een Actieplan, 15 maart 2003, COM (2003), 68def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0068:NL:NOT> (Hierna: Actieplan). Voor dit Actieplan werd in 2001 al een mededeling gedaan door de Commissie betreffende een mogelijke herziening van het consumentenacquis: Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over Europees Verbintenissenrecht van 11 juli 2001, COM (2001), 398def, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001\\_0398nl01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001_0398nl01.pdf); Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Europees verbintenissenrecht en de herziening van het acquis: verdere maatregelen, 11 oktober 2004, COM (2004), 651def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0651:FIN:NL:PDF>.

<sup>3</sup> Zoals o.a. Het Consumer Law Compendium en het Gemeenschappelijk referentiekader (zie hiervoor hoofdstuk 2 van deel 1).

<sup>4</sup> Zie hiervoor: overweging 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>5</sup> Art. 45, 46 en 60 WMPC; Art. 4 en 5 RL 97/7/EG; Art. 4 RL 85/577/EEG.

<sup>6</sup> Art. 47, 61 WMPC; Art. 6 RL 97/7/EG; Art. 5 RL 85/577/EEG.

<sup>7</sup> Op nationaal niveau kan men de regelingen omtrent overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten terugvinden in volgende wetgevingsstukken: Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, *BS* 12 april 2010, 20803 (Hierna: WMPC); Wet van 2 augustus 2002 misleidende en vergelijkende reclame, onrechtmatige bedingen en op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen, *BS* 20 november 2002, 51704 (Hierna: Wet van 2 augustus 2002); Wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, *BS* 17 maart 2003, 12962 (Hierna: Wet Elektronische Handel); Wet van 25 juni 1993 betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante en kermisactiviteiten, *BS* 30 september 1993, 21526 (Hierna: Wet Ambulante Handel) en tot slot ook het KB van 24 september 2006 betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante activiteiten, *BS* 29 september 2006, 50488 (Hierna: KB Ambulante Handel). Op Europees niveau heeft men hiervoor de Richtlijn 97/7/EG betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, *Pb. L* 4 juni 1997, nr. 144, 19 (Hierna: RL 97/7/EG). Voor de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten is Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten

De wetgeving vertoont verder ook divergenties. Bij wijze van voorbeeld : naar huidig Belgisch recht heeft de consument een bedenktijd van veertien dagen voor de overeenkomsten op afstand, terwijl deze voor de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming zeven dagen bedraagt.<sup>8</sup> Dit kan voor verwarring en rechtsonzekerheid zorgen bij de consument. Verder zal de consument ook niet altijd op de hoogte zijn van de manier waarop hij de overeenkomst kan herroepen. Bovendien zullen sommige consumenten geneigd zijn geen verdere stappen meer te ondernemen wanneer de procedure te omslachtig is.

**3.** "De nieuwe Consumentenrichtlijn heeft als doel het bestaande regelgevende kader te vereenvoudigen en te completeren."<sup>9</sup> In deze thesis wordt onderzocht of deze doelstelling ook effectief wordt bereikt. De Richtlijn zorgt immers voor belangrijke wijzigingen, zoals onder andere: een evolutie van minimum- naar maximumharmonisatie, een uniforme termijn voor de uitoefening van het herroepingsrecht, een standaardinformatieformulier en een herroepingsformulier.<sup>10</sup> Onderzocht zal worden of deze Richtlijn, door middel van eerder vernoemde wijzigingen, voor meer duidelijkheid en structuur zorgt.

**4.** In het eerste onderdeel zal de Richtlijn gekaderd worden. Na een korte inleiding in het consumentenrecht, zullen het totstandkomingsproces van de Richtlijn en haar voorlopers weergegeven worden. Aangezien de evolutie van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie een grote verandering is, wordt hieraan ook aandacht besteed.

**5.** In het tweede onderdeel van deze masterproef zal de impact van de nieuwe Consumentenrichtlijn op de bestaande nationale regelgeving worden onderzocht. Hiervoor wordt eerst de inhoud van de nieuwe Consumentenrichtlijn uiteengezet, waarna wordt nagekeken welke wijzigingen de Belgische wetgever hierdoor zal moeten aanbrengen in het huidige recht. De focus zal hierbij liggen op het toepassingsgebied, de informatieverplichtingen en het herroepingsrecht.

**6.** In het laatste onderdeel wordt, op basis van de wijzigingen besproken in onderdeel twee, bekeken of de Richtlijn de vooropgestelde doelstelling ook effectief bereikt. Zorgt de Richtlijn voor meer duidelijkheid voor de consument? Draagt het bij tot de verwezenlijking van de interne markt? Wat is het nut van de Richtlijn voor de ondernemingen? Deze vragen worden beantwoord in dit slotonderdeel.

---

verkooppunten gesloten overeenkomsten, *Pb. L.* 31 december 1985, nr. 372, 31 (Hierna: RL 85/577/EEG) van belang.

<sup>8</sup> Art. 47 en 61 WMPC.

<sup>9</sup> Voorstel voor een richtlijn betreffende consumentenrechten, COM (2008), 614 def, 2 (Hierna: Voorstel Richtlijn Consumentenrechten),

[http://ec.europa.eu/consumers/rihts/docs/COMM\\_PDF\\_COM\\_2008\\_0614\\_F\\_NL\\_PROPOSITION\\_DE\\_DIRECTIVE.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rihts/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_NL_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf).

f.

<sup>10</sup> Zie hiervoor: Art. 4, Art. 9, bijlage 1, deel A en bijlage 2 deel B van de Consumentenrichtlijn.

# Deel 1- De Richtlijn 2011/83/EU betreffende Consumentenrechten

## Hoofdstuk 1. Het consumentenrecht in een notendop

7. Deze masterproef kan worden gesitueerd in de relatief jonge rechtstak van het consumentenrecht. Het heeft tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw geduurd vooraleer er echt regelgeving tot stand kwam betreffende misleidende reclame en oneerlijke contractbedingen.<sup>11</sup> Het startschot voor de creatie van een écht consumentenrecht werd gegeven op 14 april 1975, toen het eerste Europese programma tot bescherming en voorlichting van de consument tot stand kwam.<sup>12</sup> In dit programma werd aan de consument vijf fundamentele rechten gegeven, namelijk het recht op bescherming van gezondheid en veiligheid, van economische belangen, rechtsbescherming, recht op voorlichting en educatie en tot slot het recht op vertegenwoordiging.<sup>13</sup> Dit actieprogramma beoogde de totstandkoming van wetgeving die tot bescherming van de consument zou leiden. Deze doelstelling is bereikt, aangezien er na 1975 heel wat wetgeving tot stand is gekomen. Een belangrijk voorbeeld in het kader van deze thesis is de Wet op de handelspraktijken van 1991, die in 2010 werd vervangen door de Wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming.<sup>14</sup>

8. Het is Europa dat een leidende rol inneemt bij de creatie van het consumentenrecht. In de afgelopen jaren zijn er talrijke richtlijnen en verordeningen aangenomen, met het oog op de bescherming van de consument. Problematisch is echter dat de wetgeving meestal betrekking heeft op een specifieke soort van overeenkomst.<sup>15</sup> Dit zorgt voor een grote verscheidenheid en dus ook voor een versnippering van de wetgeving. Zoals reeds vermeld in de inleiding probeert de Commissie met de nieuwe Consumentenrichtlijn hieraan tegemoet te komen. Bedoeling van deze Richtlijn is het overzicht in deze waaier van verschillende regelingen terug te vinden en een eenvormig regelgevend kader te creëren.

---

<sup>11</sup> E. HONDIUS, "De toekomst van het consumentenrecht in het licht van het voorstel voor een richtlijn consumentenrechten en het ontwerp gemeenschappelijk referentiekader" in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE, *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 104. (Hierna: E. HONDIUS, "De toekomst van het consumentenrecht in het licht van het voorstel voor een richtlijn consumentenrechten en het ontwerp gemeenschappelijk referentiekader") ; E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 25.

<sup>12</sup> Resolutie van de Raad van 14 april 1975 betreffende een eerste programma van de Europese Economische Gemeenschap voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument, *Pb.C.* 25 April 1975, nr. 92, 1.

<sup>13</sup> G. STRAETMANS, "Het Europese consumentenacquis: genese en toekomstblik" in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE, *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 3 (Hierna: G. STRAETMANS, "Het Europese consumentenacquis: genese en toekomstblik") ; E. HONDIUS, "De toekomst van het consumentenrecht in het licht van het voorstel voor een richtlijn consumentenrechten en het ontwerp gemeenschappelijk referentiekader", 104-105.

<sup>14</sup> Wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, *BS* 29 augustus 1991; WMPC.

<sup>15</sup> J.M. SMITS, "Consumentenrecht: een zaak voor de Europese Unie? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten", *Ars Aequi* 2009, 367.

**9.** Na een kort overzicht betreffende de geschiedenis van het consumentenrecht, wordt hieronder getracht een definitie van de rechtstak te geven, om de masterproef hierin te kunnen kaderen.

Het consumentenrecht kan worden omschreven als "een geheel van regels dat van toepassing is in de verhouding tussen de consument en beroepsbeoefenaars", ook gekend als het consumentenrecht *sensu stricto*.<sup>16</sup> Deze definitie kan echter ook in een ruimer perspectief worden bekeken, namelijk het consumentenrecht *sensu lato*. Dit ruimere kader wil de consument, als zijnde marktdeelnemer, weloverwogen keuzes laten maken door het recht op vrije zelfbeschikking en het recht op economische zelfbeschikking te garanderen. Deze voornoemde definitie wordt gehanteerd door Drexel en wordt ook in het kader van deze masterproef gevolgd.<sup>17</sup>

**10.** Binnen het consumentenrecht *sensu lato* kan een opdeling worden gemaakt tussen constitutieve en compenserende maatregelen. De eerste omvatten de twee basisprincipes contractsvrijheid en mededinging. Wanneer deze twee basisprincipes echter niet volstaan opdat de consument een goed overwogen keuze kan maken, zullen er verdergaande, compenserende maatregelen moeten worden genomen. Deze omvatten informatieverplichtingen, een herroepingsrecht en verder ook maatregelen die een controle inhouden van de contractsinhoud.<sup>18</sup>

**11.** Wat betreft overeenkomsten op afstand en overeenkomsten gesloten buiten de lokalen van de onderneming kan worden vastgesteld dat de consument nood heeft aan extra bescherming. Wanneer de consument een product aankoopt uit bijvoorbeeld een reclamebrochure, heeft hij het product nog niet kunnen zien. De consument zal dus minder zijn geïnformeerd dan de verkoper over de kenmerken van en het product zelf.<sup>19</sup> Om hieraan tegemoet te komen, hebben de nationale en Europese wetgever compenserende elementen ingevoerd, zoals de informatieverplichtingen en het herroepingsrecht.<sup>20</sup> Ook bij overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten of lokalen van de onderneming behoeft de consument extra bescherming. Bij een deur-aan-deur-bezoek door de verkoper wordt de consument namelijk overrompeld en zal zo niet in staat zijn een weloverwogen keuze te maken.<sup>21</sup>

Deze thesis kan dus perfect gelinkt worden aan deze definitie van het consumentenrecht, aangezien net de compenserende elementen, zoals de informatieplichten en het herroepingsrecht, uitvoerig aan bod zullen komen bij de bespreking van de impact van de nieuwe Consumentenrichtlijn op de Belgische wetgeving.

---

<sup>16</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 26-27.

<sup>17</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 27.

<sup>18</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 28-34.

<sup>19</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 82.

<sup>20</sup> Zie hiervoor Art. 45-47 WMPC voor de overeenkomsten op afstand en Art. 60-61 WMPC voor de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming.

<sup>21</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht" in P. NAEYAERT, P. VANHERPE, E. TERRY, R. STEENNOT, L. DEMEYERE, J. MALFLIET, D. VAN HEUVEN, R. VAN GYSEL, K. COX en E. DURSIN, *Recente ontwikkelingen en topics van het handelsrecht*, Brussel, Larcier, 2010, 113-114 (Hierna: R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht"); R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 82.

## **Hoofdstuk 2. Kadering van de Richtlijn**

### 1. Achtergrond van de Richtlijn

#### 1.1 Geschiedenis

**12.** De nieuwe Consumentenrichtlijn is het uiteindelijke resultaat van jarenlange discussie en onderzoek. De Commissie gaf in 2003, met het zogenaamde Actieplan, de eerste aanzet tot de herziening van het consumentenacquis.<sup>22</sup> Volgens de Commissie zou "een herziening van het bestaande acquis inzake Europees verbintenissenrecht bepaalde vastgestelde inconsistenties kunnen verhelpen, de redactionele kwaliteit kunnen verbeteren, bestaande bepalingen kunnen vereenvoudigen en verduidelijken, de bestaande wetgeving kunnen aanpassen aan economische en handelontwikkelingen die niet waren voorzien op het ogenblik van aanneming van deze wetgeving en de gaten in de EG-wetgeving die tot problemen bij de toepassing hebben geleid, kunnen dichten."<sup>23</sup>

**13.** Sinds het actieplan is er veel academisch onderzoek verricht, zoals het Consumer Law Compendium en het Gemeenschappelijk referentiekader. Het doel was telkens de implementatie van acht verschillende richtlijnen in het nationale recht van de lidstaten te analyseren.<sup>24</sup> Om de totstandkoming en de achtergrond van de Richtlijn beter te kunnen kaderen, zullen hieronder haar voorlopers achtereenvolgens worden besproken.

#### 1.2 Voorlopers van de Richtlijn

##### 1.2.1 Consumer Law Compendium

**14.** Het Consumer Law Compendium is het resultaat van een studie die zijn aanvang nam in 2004, in opdracht van de Europese Commissie in het kader van de herziening van het consumentenacquis.<sup>25</sup> De studie werd uitgevoerd aan de universiteit van Bielefeld, onder leiding van professor, dr. Hans Schulte-Nölke. Het Consumer Law Compendium omvat ten eerste een online database, waarin Europese en nationale rechtspraak en nationale implementatiemaatregelen kunnen worden teruggevonden. Daarnaast is er ook een schriftelijke versie beschikbaar.<sup>26</sup>

---

<sup>22</sup> Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Een coherenter Europees Verbintenissenrecht; een Actieplan, 15 maart 2003, COM (2003), 68def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0068:NL:NOT> (hierna: Actieplan). Voor dit Actieplan werd in 2001 al een Mededeling gedaan door de Commissie betreffende een mogelijke herziening van het Consumentenacquis: Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over Europees Verbintenissenrecht van 11 juli 2001, COM (2001), 398def; [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001\\_0398nl01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001_0398nl01.pdf).

<sup>23</sup> Actieplan, 2.

<sup>24</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 30.

<sup>25</sup> [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_final.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_final.pdf).

<sup>26</sup> <http://www.eu-consumer-law.org/index.html> voor de online database en [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_final.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_final.pdf) voor de geschreven versie.

**15.** Het onderzoek strekte zich uit tot de analyse van de implementatie van acht Europese richtlijnen in het nationaal recht van de lidstaten.<sup>27</sup> De bedoeling was de mogelijke moeilijkheden, tekortkomingen en divergenties van de nationale implementaties in beeld te brengen en eventuele belemmeringen voor de handel en concurrentie te situeren. Het onderzoek toont aan dat er divergenties te vinden zijn die te wijten zijn aan het feit dat de richtlijnen slechts minimumharmonisatie vooropstellen.<sup>28</sup>

**16.** Naast de analyse van de implementatie van de acht richtlijnen, stelt het Compendium ook een aantal mogelijke oplossingen voor die voor verbetering zouden kunnen zorgen. Zo stelt het voor om in een horizontaal instrument te voorzien, waarin alle richtlijnen worden samengebracht. Ook komt het tot het besluit dat er vaak verschillende definities worden gebruikt en het dus beter zou zijn gebruik te maken van uniforme definities. De studie toont verder aan dat door het gebruik van minimumharmonisatie divergenties ontstaan en stelt dan ook voor om te evolueren naar regelgeving die maximumharmonisatie vooropstelt.<sup>29</sup>

### 1.2.2 Het Gemeenschappelijk referentiekader

**17.** Ook vermeldenswaardig in het kader van de herziening van het consumentenacquis is het zogenaamde '(draft) Common Frame of Reference' (DCFR), ook bekend als het Gemeenschappelijk referentiekader.<sup>30</sup> Nadat de Europese Commissie hiernaar al had verwezen in zijn Actieplan van 2003, werd het verder uitgewerkt in de daaropvolgende Mededeling "Europees verbintenissenrecht en de herziening van het acquis: verdere maatregelen".<sup>31</sup>

**18.** De DCFR is een academisch werk, opgesteld door de Study Group on a European Civil Code en de Acquis Group on Existing EC Law.<sup>32</sup> De opstellers van de DCFR beklemtonen het academisch karakter van het werk, maar toch zal het model staan voor een uiteindelijke 'echte' CFR.<sup>33</sup> Deze definitieve versie zal echter worden vastgesteld door de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement.<sup>34</sup>

---

<sup>27</sup> Waaronder ook RL 97/7 betreffende overeenkomsten op afstand en RL 85/877 omtrent overeenkomsten gesloten buiten de verkoopruimten.

<sup>28</sup> [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_final.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_final.pdf), 30-31.

<sup>29</sup> [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_final.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_final.pdf), 789, 799.

<sup>30</sup> Hierna: DCFR, [http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcf\\_r\\_outline\\_edition\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcf_r_outline_edition_en.pdf) (hierna: DCFR)

<sup>31</sup> Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Een coherenter Europees Verbintenissenrecht; een Actieplan, 12 februari 2003, COM (2003), 68def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0068:NL:NOT>; Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Europees verbintenissenrecht en de herziening van het acquis: verdere maatregelen, 11 oktober 2004, COM (2004), 651def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0651:FIN:NL:PDF>. (hierna: The way forward) Verder was er ook in 2001 al een oriënterende mededeling van de Europese Commissie omtrent het Europees Verbintenissenrecht, 11 juli 2001, COM (2001), 398def, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001\\_0398en01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0398en01.pdf).

<sup>32</sup> S. VAN GULIJK, "De Draft Common Frame of Reference: een korte introductie", *Ars Aequi* 2009, 375; M.E. STORME, "Een Richtlijn Consumentenrechten zonder een gemeenschappelijk referentiekader?", *DCCR* 2009, 25.

<sup>33</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE EN T. HARTLIEF, *Harmonisatie van het consumentenrecht in Europa. Consequenties voor Nederland*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, 75-76; DCFR, 6; The way forward, 14.

<sup>34</sup> M.B.M. LOOS, "Herziening van het Europees consumentenrechten – deel I", *NTER* 2008, 30.

**19.** De bedoeling van de DCFR is meervoudig. Allereerst zou het kunnen worden gebruikt als een 'toolbox', doordat het definities, principes en modelbepalingen bevat. Het zou dus kunnen worden gebruikt als 'handleiding' bij de totstandkoming en herziening van wetgeving.<sup>35</sup> De definities die zullen worden gehanteerd, zouden moeten bijdragen tot één uniforme rechtstaal. Verder moet ook worden vermeld dat de modelbepalingen geen bindende bepalingen, maar eerder soft law regels zijn.<sup>36</sup> Ten tweede kan de DCFR ook worden gebruikt als een optioneel instrument. Dit houdt in dat partijen de DCFR van toepassing kunnen verklaren op hun overeenkomst, waardoor het niet in de plaats komt van het nationale recht, maar er gewoon naast bestaat.<sup>37</sup> In de Mededeling van 2004 beschrijft de Commissie verder dat het referentiekader ook kan worden gebruikt door de nationale lidstaten bij de implementatie van Europese wetgeving en in het kader van geschillenbeslechtiging (arbitrage).<sup>38</sup>

**20.** De uiteindelijke bedoeling van de Commissie met de DCFR was in het begin niet helemaal helder. In de rechtsleer ging men ervan uit dat het ging om een soort Europees Burgerlijke Wetboek.<sup>39</sup> De Commissie zag de DCFR echter als een "intermediate step towards improving the quality of the EC acquis in the area of contract law".<sup>40</sup>

**21.** Het referentiekader verloor aan belangstelling toen de Commissie besloot een andere weg in te slaan. In 2005 besliste het dat de DCFR even 'on hold' moest worden gezet en dat de herziening van het consumentenacquis voorrang kreeg.<sup>41</sup> Hierdoor werd geen gevolg meer gegeven aan het in 2003 uitgebrachte Actieplan. Daar waar de DCFR in 2004 nog een belangrijk positie innam in het herzieningsproces, werd er nu vooral gefocused op de herziening van slechts acht richtlijnen en werd nergens een verwijzing naar de DCFR opgenomen in het Groenboek.<sup>42</sup>

Met de DCFR wou de Commissie zorgen voor meer coherentie, wat ook net de bedoeling is van de nieuwe Richtlijn. Enigszins verrassend is dan ook dat noch het Voorstel van de nieuwe Consumentenrichtlijn, noch de eigenlijke nieuwe Consumentenrichtlijn zelf, een verwijzing ernaar bevat.<sup>43</sup> De bedoeling van de opstellers was dat de DCFR zou dienen als een handleiding bij de totstandkoming van nieuwe wetgeving, zodanig dat het tot meer coherentie zou leiden. Hieraan is dus blijkbaar geen gevolg gegeven.

---

<sup>35</sup> S. VAN GULIJK, "De Draft Common Frame of Reference: een korte introductie", *Ars Aequi* 2009, 374 ; M.E. STORME, "Een Richtlijn Consumentenrechten zonder een gemeenschappelijk referentiekader?", *DCCR* 2009, 26 ; M.B.M. LOOS, "Herziening van het Europese consumentenrechten – deel I", *NTER* 2008, 30.

<sup>36</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE EN T. HARTLIEF, *Harmonisatie van het consumentenrecht in Europa. Consequenties voor Nederland*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, 76.

<sup>37</sup> M.B.M. LOOS, "Herziening van het Europese consumentenrechten – deel I", *NTER* 2008, 30 ; M.E. STORME, "Een Richtlijn Consumentenrechten zonder een gemeenschappelijk referentiekader?", *DCCR* 2009, 26 ; E. TERRY, "The Common Frame of Reference: an optional instrument?", *briefing paper European Parliament* 2010, 6.

<sup>38</sup> The way forward, 5-6.

<sup>39</sup> M.W. HESSELINK, "The Consumer Rights Directive and the CFR: two worlds apart?", *ERC*, 2009, [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=1346981](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1346981), 2-3 ; M.W. HESSELINK, "Naar een (Europees) wetboek van consumentenrecht", *NJB* 2007, 851 ; C. CAUFMAN, M.G. FAURE, T. HARTLIEF, *Harmonisatie van het consumentenrecht in Europa. Consequenties voor Nederland*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, 74.

<sup>40</sup> Actieplan, nr. 53.

<sup>41</sup> M.W. HESSELINK, "The Consumer Rights Directive and the CFR: two worlds apart?", *ERC*, 2009, [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=1346981](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1346981), 3-4 ; M.W. HESSELINK, "Naar een (Europees) wetboek van consumentenrecht", *NJB* 2007, 851.

<sup>42</sup> M.W. HESSELINK, "Naar een (Europees) wetboek van consumentenrecht", *NJB* 2007, 851.

<sup>43</sup> M.E. STORME, "Een Richtlijn Consumentenrechten zonder een gemeenschappelijk referentiekader?", *DCCR* 2009, 27.



**22.** Welke resterende rol kan de DCFR dan nog spelen? De Commissie wees erop dat dit referentiekader zeker nog nuttig kan worden gebruikt. Zo kan er nog altijd naar worden teruggegrepen, indien het Parlement of de Raad amendementen wou toevoegen aan de Richtlijn. Verder zou het nog altijd gebruikt kunnen worden als een 'toolbox' bij de totstandkoming van nieuwe Europese wetgevingsinitiatieven inzake contractenrecht. Tot slot kan ook bij het implementeren van Europese richtlijnen in nationaal recht, door de lidstaten worden gekeken naar het referentiekader.<sup>44</sup>

### *1.2.3 Het Groenboek betreffende de Herziening van het consumentenacquis van 8 februari 2007.*

**23.** In het Actieplan "The way forward" van de Europese Commissie werd het herzieningsproces uitgestippeld.<sup>45</sup> Het Groenboek van 8 februari 2007 werkt dit verder uit en kan dan ook worden gezien als een eigenlijke "afsluiting van de diagnosefase van de evaluatie".<sup>46</sup>

De Commissie stelt in dit instrument vast dat het huidige consumentenacquis niet langer beantwoordt aan de markten, die immers snel evolueren. Ze staft dit door te verwijzen naar de opkomst van digitale technologieën en diensten. Ook wordt de problematiek van versnippering aangehaald, wat de Commissie wijt aan het feit dat de meeste richtlijnen inzake consumentenrechten slechts minimumharmonisatiemaatregelen zijn. Dit laat de lidstaten namelijk vrij om bij de omzetting van de betrokken richtlijn in nationaal recht, een hoger niveau van bescherming te hanteren. Indien elke lidstaat hiervan gebruikmaakt, zal er uiteraard geen eenduidig recht zijn. Ten tweede zou er geen sprake zijn van consequentie en vertonen de wetgevingsinstrumenten lacunes, aangezien vele elementen buiten beschouwing worden gelaten. Een ernstig en spijtig gevolg van deze versnippering is echter dat dit de consument afschrikt om een product in het buitenland te kopen. Hij weet immers niet zeker of in dit betrokken land dezelfde bescherming wordt geboden. De Commissie wijst hierbij op de bedenktijden die niet in alle lidstaten een even lange duur kennen en op de verschillende wijzen van uitoefening van het herroepingsrecht.<sup>47</sup>

**24.** In het Groenboek worden een aantal mogelijke opties vooropgesteld.<sup>48</sup> Allereerst kan er worden geopteerd voor een verticale benadering. Dit houdt in dat de huidige richtlijnen zullen worden herzien en geëvalueerd. Een tweede weg die kan worden ingeslagen, is die van een horizontale aanpak. Hierdoor zouden alle gemeenschappelijke aspecten van de betrokken richtlijnen worden ondergebracht in één instrument, eventueel aangevuld met een aantal verticale maatregelen. Tot slot wijst de Commissie er op dat ook gekozen kan worden voor een status quo, wat betekent dat er geen nieuwe wetgevingsinitiatieven worden genomen.

---

<sup>44</sup> M.W. HESSELINK, "The Consumer Rights Directive and the CFR: two worlds apart?", *ERC*, 2009, [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=1346981](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1346981), 7-8.

<sup>45</sup> The way forward, 2-9.

<sup>46</sup> Groenboek over de herziening van het consumentenacquis, 8 februari 2007, COM (2006) 744def, [http://ec.europa.eu/consumers/cons\\_int/safe\\_shop/acquis/greenpaper\\_cons\\_acquis\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/greenpaper_cons_acquis_en.pdf), 4 (Hierna: Groenboek); P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 457.

<sup>47</sup> Groenboek, 6-8.

<sup>48</sup> Groenboek, 8-9.

Uit de reacties op het Groenboek bleek dat de meerderheid voorstander was van een horizontaal instrument.<sup>49</sup> De Commissie stelt ook deze oplossing voor, aangezien dan "het consumentenacquis zou worden vereenvoudigd en gerationaliseerd in lijn met de beginselen van betere regelgeving".<sup>50</sup> Wat betreft de werkingssfeer van het gekozen horizontale instrument, wordt er geopteerd voor een toepassing van het instrument op zowel binnenlandse als grensoverschrijdende transacties.<sup>51</sup>

**25.** Zoals eerder vermeld, wijst de Commissie op de versnippering van het huidige consumentenacquis. Dit is volgens haar dan ook de belangrijkste reden om in een volgend wetgevingsinitiatief uit te gaan van maximumharmonisatie.<sup>52</sup> Hier kan ook worden gewezen op de rechtsonzekerheid die door minimumharmonisatiemaatregelen ontstaat. Indien de consument in een andere lidstaat aankopen doet, weet hij op voorhand niet met welke regelgeving hij zal worden geconfronteerd. Het is immers perfect mogelijk dat deze lidstaat een lager beschermingsniveau vooropstelt dan de eigen lidstaat van de consument zelf.

In geval van maximumharmonisatie wordt er in het instrument een beschermingsniveau vastgelegd dat door de lidstaten moet worden gerespecteerd. Dit heeft dus tot gevolg dat er geen strengere maatregelen kunnen worden genomen.<sup>53</sup> De meerderheid van de respondenten delen de mening van de Commissie en prefereren dan ook een evolutie van minimum- naar maximumharmonisatie.<sup>54</sup> De voorkeur van de Commissie voor volledige harmonisatie, kan worden afgeleid uit haar bevindingen betreffende minimumharmonisatie. Zo stelt ze, naast de schrik van de consument om in het buitenland aankopen te doen, dat het ook nadelig is voor het bedrijfsleven. Indien een welbepaald bedrijf in elke lidstaat zou worden geconfronteerd met andere regels, is het niet interessant om zijn producten over de grenzen heen te verkopen.<sup>55</sup>

**26.** In het kader van dit Groenboek werd door een aantal respondenten ook aangegeven dat er nood is aan uniformering van bepaalde begrippen en concepten.<sup>56</sup> Belangrijk in het kader van deze masterproef is te vermelden dat de meerderheid van de respondenten vóór een uniforme herroepingstermijn was. De nieuwe Consumentenrichtlijn heeft hier dan ook gehoor aan gegeven, wat verder uitgewerkt zal worden in deel 2. Er was echter geen eensgezindheid over de duur van de herroepingstermijn. Ook wezen de respondenten op het belang van uniforme precontractuele informatieplichten.

**27.** Een horizontaal instrument dat uitgaat van maximale harmonisatie en bepaalde concepten en begrippen uniformeert. Dit leek, bekeken vanuit de respons op het Groenboek, de ideale oplossing te zijn voor de versnippering van het consumentenacquis. De opstellers van de nieuwe Consumentenrichtlijn hebben zeker teruggrepen naar het Groenboek, maar de vraag is of deze Richtlijn ook effectief tegemoetkomt aan alle problemen?

---

<sup>49</sup> Commission staff working paper, report on the outcome of the public consultation on the green paper on the review of the consumer acquis, [http://ec.europa.eu/consumers/cons\\_int/safe\\_shop/acquis/acquis\\_working\\_doc.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/acquis_working_doc.pdf). (Hierna: Report on the outcome of the public consultation) De meerderheid van de respondenten waren ondernemingen, hoewel er van de zijde van consumentenorganisaties en overheidsinstanties ook respons kwam.

<sup>50</sup> Groenboek, 9.

<sup>51</sup> Groenboek, 9-10.

<sup>52</sup> Groenboek, 10-11.

<sup>53</sup> Groenboek, 11.

<sup>54</sup> Report on the outcome of the public consultation, 4.

<sup>55</sup> Groenboek, 10-11.

<sup>56</sup> M.B.M. LOOS, "Herziening van het Europese consumentenrechten – deel I", *NTER* 2008, 35.

#### 1.2.4 Gemeenschappelijk Europees kooprecht

**28.** In de bespreking van de Draft Common Frame of Reference is reeds gesteld dat er discussie bestond omtrent de uiteindelijke bedoeling met dit instrument. Het kon immers worden gebruikt als Europees BW, als toolbox of als een optioneel instrument. De voorkeur lijkt uit te gaan naar een optioneel instrument.<sup>57</sup>

Op hetzelfde ogenblik dat de nieuwe Consumentenrichtlijn werd aangenomen, vaardigde de Europese Commissie een voorstel voor een Verordening betreffende een gemeenschappelijk Europees Kooprecht uit.<sup>58</sup> Deze Verordening zou niet de bedoeling hebben de nationale regelgeving te vervangen, maar stelt een gemeenschappelijk Europees kooprecht (GEK) vast. Dit houdt in dat het GEK niet in de plaats komt van de bestaande nationale regels omtrent koop, maar een secundair instrument zal vormen. Het zal dus met andere woorden naast het nationale recht van de lidstaten bestaan.<sup>59</sup>

**29.** De ratio achter het GEK is het tegemoetkomen aan de vele verschillen die er momenteel bestaan tussen de verschillende nationale regels. "De algemene doelstelling van het voorstel bestaat erin de totstandbrenging en de werking van de interne markt te verbeteren door de uitbreiding van grensoverschrijdende handel voor ondernemingen en grensoverschrijdende aankopen voor consumenten te bevorderen."<sup>60</sup> Wanneer bedrijven hun producten willen uitvoeren naar andere lidstaten moeten ze, op dit moment, uitzoeken welke regels van toepassing zullen zijn. Ze zullen naar aanleiding van deze zoektocht worden geconfronteerd met grote verschillen tussen hun eigen recht en het recht van de lidstaat waarnaar men wil uitvoeren. Indien het gaat om een consumentenkoop, zullen ze in aanraking komen met de Verordening inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit een overeenkomst (Hierna: Rome I- Verordening).<sup>61</sup> De algemene regel van deze Verordening is een rechtskeuze door de partijen. Voor consumentenkoop wordt deze vrije keuze voor het toepasselijke recht evenwel beperkt.<sup>62</sup> Artikel 6(2) bepaalt namelijk dat "deze keuze er evenwel niet toe mag leiden dat de consument de bescherming verliest welke hij geniet op grond van bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken volgens het recht dat overeenkomstig lid 1 toepasselijk zou zijn geweest bij gebreke van rechtskeuze." De handelaar zal dus, niettegenstaande het recht dat de partijen vrij gekozen hebben, ook rekening moeten houden met dwingende bepalingen van consumentenbescherming.

---

<sup>57</sup> E. TERRY, "Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten: nieuwe regels op komst voor de directe verkoop", *RW* 2012-2013, 942.

<sup>58</sup> Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een gemeenschappelijk Europees Kooprecht, 11 oktober 2011, COM (2011) 635 definitief, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:nl:PDF>. (Hierna: Voorstel Verordening).

<sup>59</sup> M. PIERS en C VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NJW* 2012, 2 ; Overweging 9 Voorstel Verordening.

<sup>60</sup> Voorstel Verordening, 4.

<sup>61</sup> Verordening Nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), *PB. L.* 4 juli 2008, 177, 6 (Hierna: Rome I- Verordening).

<sup>62</sup> Art. 6 (2) Rome I-Verordening.

Deze verschillen dan ook nog eens van lidstaat tot lidstaat, wat met zich meebrengt dat de handelaar zijn verkoopsvoorwaarden herhaaldelijk zal moeten aanpassen.<sup>63</sup> Het zich eigen maken van het toepasselijk recht en het steeds moeten aanpassen van de verkoopsvoorwaarden vertaalt zich in hoge transactiekosten en rechtsonzekerheid. Het heeft tot gevolg dat er geen optimaal gebruik wordt gemaakt van de interne markt als dusdanig.<sup>64</sup>

Naast moeilijkheden voor de handelaar brengt diversiteit in regelgeving ook nadelen met zich mee voor de consumenten zelf. Indien handelaren niet of bijna niet aan grensoverschrijdende handel doen, zal er zich minder concurrentie voordoen. Hierdoor zal de consument worden geconfronteerd met een beperking in zijn keuze tussen producten en dus ook hogere prijzen.<sup>65</sup>

**30.** Het GEK moet eigenlijk worden gezien als een 28<sup>ste</sup> potentieel rechtsstelsel, dat bestaat naast het recht van de 27 lidstaten. Zoals reeds gezegd, zou het functioneren als een secundair stelsel. Verder zal het slechts van toepassing zijn indien partijen hiervoor kiezen en mits voldaan is aan een aantal vereisten.<sup>66</sup> Indien het gaat om een overeenkomst tussen een handelaar en een consument moet de consument ook uitdrukkelijk zijn instemming geven met de toepassing van het GEK.<sup>67</sup> In principe is het zo dat wanneer de partijen de keuze hebben gemaakt voor het GEK, hun overeenkomst ook volledig hierdoor zal worden beheerst.<sup>68</sup> Het nationale recht wordt dus met andere woorden even aan de kant geschoven en de partijen zullen enkel moeten kijken naar het GEK. Toch zal het nodig zijn om terug te grijpen naar het nationale recht, aangezien het GEK niet de hele overeenkomst zal kunnen beheersen, bijvoorbeeld indien de overeenkomst ook een aspect van vertegenwoordiging omvat.<sup>69</sup> Artikel 1 van het gemeenschappelijk kooprecht echter, geeft de partijen wel de mogelijkheid om ervan af te wijken of de gevolgen te wijzigen.<sup>70</sup> Deze mogelijkheid is er echter niet voor een overeenkomst tussen een handelaar en een consument. De partijen mogen in dergelijke situaties niet aan "cherry-picking" doen en dus bepaalde artikelen van het GEK toepasbaar maken op hun overeenkomst. Hun overeenkomst zal dus volledig worden beheerst door dit gemeenschappelijk kooprecht.<sup>71</sup>

---

<sup>63</sup> M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NJW* 2012, 4-5 ; Overwegingen 1-9 Voorstel Verordening.

<sup>64</sup> Zie hiervoor ook de overwegingen 1-9 Voorstel Verordening waarin steeds de handelsbelemmeringen naar boven komen die veroorzaakt worden door verschillen in wetgeving.

<sup>65</sup> Voorstel Verordening, 4.

<sup>66</sup> Art. 8 Voorstel Verordening.

<sup>67</sup> Art. 8.2 Voorstel Verordening.

<sup>68</sup> Art. 11 Voorstel Verordening.

<sup>69</sup> Voorstel Verordening, 7.

<sup>70</sup> Art. 1.2 GEK.

<sup>71</sup> Art. 8.3 en 11 Voorstel Verordening.

**31.** Wat betreft de inhoud, lijkt het gemeenschappelijk kooprecht sterk op het Draft Common Frame of Reference. Er is in de rechtsleer echter wel kritiek geuit op dit kooprecht. Piers en Vanleenhove betwijfelen of het gemeenschappelijk kooprecht de vooropgestelde doelstelling effectief zal bereiken.<sup>72</sup> Mijns inziens maken ze een terechte opmerking wanneer ze erop wijzen dat het beperkte toepassingsgebied van het GEK ervoor zal zorgen dat de doelstelling van meer rechtszekerheid en minder complexiteit niet zal worden bereikt. Het GEK is immers uitsluitend van toepassing op grensoverschrijdende situaties en enkel wanneer het gaat om overeenkomsten tussen een consument en een handelaar, of tussen handelaars, op voorwaarde dat in dit laatste geval één van hen een KMO is.<sup>73</sup>

**32.** Mijns inziens wordt hier door de Commissie wel een stap in de juiste richting gezet. Men erkent al even het probleem van de versnippering van de regelgeving. Het kunnen kiezen voor één rechtstelsel dat van toepassing is in alle lidstaten en ook nog een uniform is, lijkt theoretisch de goede oplossing. Met het gemeenschappelijk kooprecht hoopte men eenvormigheid te creëren, maar zoals hierboven reeds is opgemerkt, zal de handelaar die aan grensoverschrijdende handel doet helaas nog altijd worden geconfronteerd met verschillende rechtstelsels, ook al had hij gekozen voor toepassing van het GEK.

**33.** In oktober 2011 werd dit gemeenschappelijk kooprecht aangenomen, op hetzelfde ogenblik dat ook de nieuwe Consumentenrichtlijn werd goedgekeurd. In de volgende hoofdstukken wordt onderzocht of de nieuwe Richtlijn de doelstellingen wel zal kunnen bereiken.

#### 1.2.5 Het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten

**34.** Op 8 oktober 2008 werd het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten voorgesteld door de Europese Commissie.<sup>74</sup> Zoals reeds vermeld, had het hele onderzoek omtrent de herziening van het consumentenacquis, dat reeds startte in 2003-2004, betrekking op het vereenvoudigen en vervolledigen van acht richtlijnen.<sup>75</sup> Het Voorstel had echter nog slechts de vervanging van vier richtlijnen op het oog. Het betreft namelijk de Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, Richtlijn 1999/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop en de garanties van consumptiegoederen, Richtlijn 97/7/EG betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten en tot slot ook Richtlijn 85/577/EEG betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten.

---

<sup>72</sup> M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NJW* 2012, 5.

<sup>73</sup> Art. 7 Voorstel Verordening.

<sup>74</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten.

<sup>75</sup> RL 97/7/EG ; RL 85/577/EEG ; Richtlijn 90/314/EEG van de Raad van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreis pakketten, *Pb. L.* 23 juni 1990, nr. 158, 59 ; Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, *Pb. L.* 21 april 1993, nr. 95, 29 ; Richtlijn 94/47/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 1994 betreffende de bescherming van de verkrijger voor wat bepaalde aspecten betreft van overeenkomsten inzake de verkrijging van een recht van deeltijds gebruik van onroerende goederen, *Pb. L.* 29 oktober 1994, nr. 280, 83 ; Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten, *Pb. L.* 18 maart 1998, nr. 80, 27 ; Richtlijn 98/27/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het doen staken van inbreuken in het raam van de bescherming van de consumentenbelangen, *Pb. L.* 11 juni 1998, nr. 165, 51 ; Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop en de garanties van consumptiegoederen, *Pb. L.* 7 juli 1999, nr. 171, 12 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 30 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 8.

**35.** "Harmonisatie van bepaalde aspecten van de wetgeving inzake consumentenovereenkomsten is noodzakelijk voor de bevordering van een echte interne markt voor de consument en het vinden van een juist evenwicht, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, tussen een hoog beschermingsniveau voor de consument en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven."<sup>76</sup> Men hoopt met de voorgestelde Richtlijn wel te komen tot een echte interne markt. Ook wordt in het Voorstel nog maar eens gewezen op de versnippering die er bestaat binnen het consumentenacquis.<sup>77</sup> Om hieraan tegemoet te komen, wordt dan ook gekozen voor een richtlijn die maximale harmonisatie voorschrijft.<sup>78</sup>

**36.** Daar waar het startpunt van het onderzoek nog acht richtlijnen viseerde, het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten nog slechts betrekking had op vier richtlijnen, behelst de uiteindelijke nieuwe Consumentenrichtlijn nog slechts hoofdzakelijk 2 richtlijnen. Het gaat meer bepaald om de Richtlijn 97/7/EG omtrent overeenkomsten op afstand en Richtlijn 85/577 omtrent overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming. Over de andere richtlijnen, die nog werden geïndiceerd in het Voorstel Consumentenrechten kon geen consensus worden gevonden.<sup>79</sup> Zo werd in de rechtsleer de vraag gesteld naar de politieke wenselijkheid en juridische werkbaarheid van het Voorstel.<sup>80</sup> Men wees er verder op dat het Voorstel de doelstelling van eenvormigheid niet zou bereiken, gelet op het feit dat niet het hele verbintenissenrecht wordt geharmoniseerd door het Voorstel.<sup>81</sup>

**37.** De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten werd uiteindelijk goedgekeurd en aanvaard door zowel het Europees Parlement en de Europese Raad op respectievelijk 23 juni 2011 en 10 oktober 2011.<sup>82</sup> Ze werd gepubliceerd op 22 november 2011 en trad in werking op 12 december 2011.<sup>83</sup> Tegen 13 december 2013 moeten de nationale lidstaten deze Richtlijn hebben omgezet in nationale wetgeving en zijn ze verplicht de bepalingen toe te passen vanaf 13 juni 2014.<sup>84</sup>

---

<sup>76</sup> Overweging 4 van het Voorstel Richtlijn Consumentenrechten.

<sup>77</sup> Toelichting Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 2.

<sup>78</sup> Art. 4 Voorstel Richtlijn Consumentenrechten.

<sup>79</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 31 ; M. DESOMER en B. BALLESTER, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten in het kort", *DCCR* 2011, 244.

<sup>80</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE en T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 72-73.

<sup>81</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 31.

<sup>82</sup> M. DESOMER en B. BALLESTER, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten in het kort", *DCCR* 2011, 243 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 29.

<sup>83</sup> Art. 34 Consumentenrichtlijn.

<sup>84</sup> Art. 28 Consumentenrichtlijn.

## **Hoofdstuk 3. Principe van maximale harmonisatie**

### 1. Inleiding

**38.** De nieuwe Consumentenrichtlijn is het resultaat van een ruim onderzoek omtrent de herziening van het consumentenacquis. Deze Richtlijn vervangt de twee richtlijnen omtrent overeenkomsten op afstand en overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten.<sup>85</sup> Daarnaast bevat het ook bepalingen omtrent andere consumentenrechten.<sup>86</sup> Bijzonder echter is het gekozen niveau van harmonisatie. De oude richtlijnen gingen immers uit van minimumharmonisatie, wat inhoudt dat de lidstaten nog altijd de mogelijkheid hebben om verdergaande maatregelen te hanteren. Het minimumniveau van bescherming wordt vooropgesteld door de richtlijn en het is dan aan de lidstaten om te bepalen of ze strengere maatregelen willen nemen of niet. Dit biedt dus enige vrijheid aan de lidstaten.<sup>87</sup> De nieuwe Consumentenrichtlijn gaat daarentegen uit van maximumharmonisatie.<sup>88</sup>

### 2. Definiëring en omkadering van het principe van maximumharmonisatie

**39.** Maximumharmonisatie, ook bekend als volledige harmonisatie, betekent voor de lidstaten dat hun nationale wetgeving niet (langer) mag voorzien in verdergaande maatregelen. In tegenstelling tot wat geldt bij minimumharmonisatie, wordt hier dus aan de lidstaten geen enkele vrijheid of mogelijkheid gegeven om meer bescherming te bieden aan de consument dan de richtlijn.<sup>89</sup> Een negatief neveneffect kan zich echter wel voordoen, indien de richtlijn een minder grote bescherming biedt dan de vroegere nationale regelgeving. Deze laatste zal moeten worden teruggebracht tot de bescherming die de richtlijn vooropstelt.<sup>90</sup> Met maximale harmonisatie wil men op een zo volledig mogelijke manier alle belangrijke elementen inzake consumentenbescherming harmoniseren.<sup>91</sup>

**40.** Vanwaar dan die ommekeer? In de rechtsleer wordt gesteld dat de oudere Europese richtlijnen uitgingen van minimumharmonisatie om de lidstaten gerust te stellen.<sup>92</sup> Dit valt eenvoudig te verklaren. Het afgeven van bevoegdheden aan een Europese Unie was al een hele stap. Als dit dan ook met zich zou meebrengen dat de lidstaten zelf hun beschermingsmaatregelen niet meer konden bepalen, zou dit voor hen een te grote stap betekenen.

---

<sup>85</sup> Overweging 1 en 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>86</sup> Art. 5 ev. en Art. 17 Consumentenrichtlijn.

<sup>87</sup> M.B.M. LOOS, "Volledige harmonisatie van het Europese consumentenrecht: voorzichtigheid geboden!", *TvC* 2009, 33 ; E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 66-67 ; E. TERRY, "Afbakeningsproblemen en maximumharmonisatie: een pingpongspel met weinig rechtszekerheid of nog een reden om omzichtig om te springen met maximumharmonisatie", *TvC* 2009, 169-170 ; M. DOUGAN, "Minimum Harmonization and the Internal Market", *CMLR* 2000, 855 ; Y. HOFHUIS, "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 6.

<sup>88</sup> Artikel 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>89</sup> M.B.M. LOOS, "Volledige harmonisatie van het Europese consumentenrecht: voorzichtigheid geboden!", *TvC* 2009, 33-34 ; E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 74.

<sup>90</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 90.

<sup>91</sup> G. SORREAU en A. DELHEID, "Directive 2011/83/UE du 25 octobre 2011 relative aux droits des consommateurs", *RDC* 2012, 319.

<sup>92</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 66.

In het Groenboek van 2007 werd reeds door de Commissie de voorkeur geuit ten opzichte van maximale harmonisatie, om de versnippering van de wetgeving tegen te gaan.<sup>93</sup> Uit de reacties op het Groenboek blijkt dat 62 % van de respondenten zich aansluit bij de Commissie en pleit voor maximale harmonisatie. Deze voorstanders bestaan uit de meerderheid van de lidstaten en het bedrijfsleven. Slechts 4 lidstaten pleitten voor minimumharmonisatie.

Consumentenorganisaties daarentegen bleken meer te voelen voor minimumharmonisatie gecombineerd met toepassing van het recht van het land van bestemming. Sommige van deze organisaties konden zich echter ook vinden in maximumharmonisatie indien het beschermingsniveau hoog genoeg lag en als het betrekking had op specifieke kwesties.<sup>94</sup> Ook in de EC Consumer Policy Strategy van 2007-2013 werd de voorkeur voor maximale harmonisatie tot uitdrukking gebracht.<sup>95</sup> De nieuwe Consumentenrichtlijn heeft dus gehoor gegeven aan de reacties op het Groenboek en heeft bewust gekozen voor maximale harmonisatie.

### 3. Bevoegdheid van de lidstaten na maximale harmonisatie

**41.** Betekent volledige harmonisatie nu effectief dat de lidstaten helemaal geen vrijheid meer hebben? Aan de hand van een aantal arresten van het Hof van Justitie wordt onderzocht hoe ver deze vorm van harmonisatie gaat.

In de zaak *Gonzalés Sánchez* ging het om de vraag hoe Artikel 13 van de Richtlijn productaansprakelijkheid, die uitgaat van maximale harmonisatie, moest worden uitgelegd.<sup>96</sup> Dit artikel "laat de rechten die de gelaedeerde ontleent aan het recht inzake contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid of aan een op het ogenblik van de kennisgeving van deze richtlijn bestaande speciale aansprakelijkheidsregeling onverlet."<sup>97</sup> In casu vorderde Mevrouw Sánchez een vergoeding voor de schade die ze had opgelopen na een bloedtransfusie, mits ze hierdoor besmet was met hepatitis-C virus. Ze wou zich hiervoor beroepen op de Spaanse wetgeving inzake productaansprakelijkheid, dat algemene bepalingen bevatte.

---

<sup>93</sup> Groenboek, 10-11: De Commissie meent dat de consument door minimumharmonisatie niet zeker is dat hij zal genieten van hetzelfde beschermingsniveau dat hij in zijn eigen lidstaat gewoon is, indien hij over de grenzen heen koopt. Bedrijven zouden minder snel geneigd zijn hun goederen uit te voeren, omdat ze moeten rekening houden met verschillende regelgeving in de lidstaten ; E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 67 ; P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 458 ; J. STUYCK, "De nieuwe richtlijn consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Een contextuele analyse van een hybride harmonisatierichtlijn" in J.-F. BELLIS, D. BLOMMAERT, F. BONNARENS, P. WYTINK, F. SWEERTS, F. WALSCHOT, J. STUYCK, S. VERHAMME, J.-P. BUYLE, J. VAN ELDEREN, P. PROESMANS, N. SCHMITZ, C. DEMOULIN, J. KLEIN, C. GHEUR en H. BOULARBAH, *De onderneming en haar klanten ... to B and to C: nieuwe uitdagen en oplossingen in Tendensen in het bedrijfsrecht*, 22, Brussel, Bruylant, 2011, 166 (Hierna: J. STUYCK, "De nieuwe richtlijn consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Een contextuele analyse van een hybride harmonisatierichtlijn").

<sup>94</sup> Report on the outcome of the public consultation, 4.

<sup>95</sup> EC Consumer Policy Strategy 2007-2013, Empowering consumers, enhancing their welfare, effectively protecting them, [http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons\\_policy/doc/cps\\_0713\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/doc/cps_0713_en.pdf), 16.

<sup>96</sup> HvJ C-183/00, *Maria Victoria González Sánchez/Medicina Asturiana SA*, 2002.

<sup>97</sup> Art. 13 Richtlijn 85/374/EG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken, *Pb. L.* 7 augustus 1985, nr. 210, 29.



Uit dit arrest blijkt dat Artikel 13 niet inhoudt dat lidstaten de bevoegdheid hebben om op basis van dezelfde grondslag, in casu productaansprakelijkheid, verder te gaan dan de richtlijn zelf voorschrijft. In de bewoordingen van het Hof: "Kan artikel 13 van de richtlijn niet aldus worden uitgelegd, dat het de lidstaten de mogelijkheid laat om een algemeen aansprakelijkheidsstelsel inzake gebrekkige producten te handhaven dat verschilt van het stelsel van de richtlijn."<sup>98</sup> Het betekent echter wel "dat het door de genoemde richtlijn ingevoerde stelsel, op grond waarvan de gelaedeerde volgens artikel 4 schadevergoeding kan vragen wanneer hij de schade, het gebrek van het product en het oorzakelijk verband tussen dit gebrek en de schade bewijst, niet de toepassing uitsluit van andere stelsels van contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid die op een andere grondslag berusten, zoals de aansprakelijkheid wegens verborgen gebreken of onrechtmatige daad."<sup>99</sup>

In concreto betekent dit dat de nationale wetgeving met eenzelfde toepassingsgebied als de richtlijn die volledige harmonisatie voorschrijft, niet verder mag gaan dan de richtlijn zelf. Heeft de nationale regelgeving echter een andere grondslag dan de richtlijn, of bevat het ook andere regels, dan kan een verdergaande bescherming wel. Het gaat hier echter wel specifiek over Artikel 13 van de Richtlijn productaansprakelijkheid waarin ruimte wordt gelaten voor de lidstaten met betrekking tot aansprakelijkheidsstelsels met een andere grondslag dan de richtlijn. Het is desalniettemin evengoed mogelijk dat een bepaalde richtlijn aansprakelijkheid volledig harmoniseert op basis van een bepaalde grondslag en andere stelsels dan ook volledig uitsluit.

Een andere belangrijke zaak in verband met maximale harmonisatie is de zaak VTB-VAB NV.<sup>100</sup> Deze zaak betrof het Belgische principieel verbod op koppelverkoop en de verenigbaarheid hiervan met de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken.<sup>101</sup> Artikelen 54 ev WHPC stelden een algemeen verbod in inzake het verkrijgen van een bepaald product of dienst bij de aankoop van een ander product of dienst, behoudens enkele uitzonderingen.<sup>102</sup> In deze zaak beklemtoont het Hof het principe van maximale harmonisatie door er nogmaals op te wijzen dat dan "de lidstaten dus geen strengere maatregelen kunnen vaststellen dan die welke in de richtlijn zijn neergelegd, ook niet om een hoger niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen."<sup>103</sup> De Richtlijn bevat een lijst van handelspraktijken die in alle omstandigheden als oneerlijk moeten worden beschouwd, waarin koppelverkoop echter niet kan worden teruggevonden. Hieruit volgt volgens het Hof dat: "de richtlijn zich verzet tegen de bij artikel 54 van de wet van 1991 ingevoerde regeling, voor zover dit artikel een algemeen en preventief verbod stelt op gezamenlijke aanbiedingen, zonder dat aan de criteria van de artikelen 5 tot en met 9 van de richtlijn wordt getoetst of zij oneerlijk zijn."<sup>104</sup>

---

<sup>98</sup> HvJ C-183/00, *Maria Victoria González Sánchez/Medicina Asturiana SA*, 2002, § 30.

<sup>99</sup> HvJ C-183/00, *Maria Victoria González Sánchez/Medicina Asturiana SA*, 2002, § 31.

<sup>100</sup> HvJ C-261/07 en C-299/07, *VTB-VAB/Total Belgium NV en Galatea BVBA/Sanoma Magazines Belgium NV*, 2009.

<sup>101</sup> Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad, *Pb. L.* 11 juni 2005, nr. 149, 22 (Hierna: Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken).

<sup>102</sup> Art. 54 Wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, *BS* 29 augustus 21991, 18712.

<sup>103</sup> HvJ C-261/07 en C-299/07, *VTB-VAB/Total Belgium NV en Galatea BVBA/Sanoma Magazines Belgium NV*, 2009, § 52.

<sup>104</sup> HvJ C-261/07 en C-299/07, *VTB-VAB/Total Belgium NV en Galatea BVBA/Sanoma Magazines Belgium NV*, 2009, § 62.

Dat het toepassingsgebied van een bepaalde richtlijn van cruciaal belang is inzake maximale harmonisatie wordt des te meer door het Hof van Justitie beklemtoond in de zaak Volksbank.<sup>105</sup> Deze zaak had betrekking op kredietovereenkomsten die de Volksbank afsloot met haar klanten. Hierin voorzag ze in bedingen over bankprovisies. In dit kader was de Richtlijn Kredietovereenkomsten dan ook van belang.<sup>106</sup> Deze richtlijn gaat uit van maximale harmonisatie en stelt in haar Artikel 22 als volgt: "In zoverre deze richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat, mogen de lidstaten geen bepalingen handhaven of invoeren in hun nationale wetgeving die afwijken van die welke in deze richtlijn zijn vastgesteld."<sup>107</sup> De verwijzende rechter wenste te vernemen of de richtlijn de nationale lidstaten verbiedt om de werkingssfeer van de richtlijn uit te breiden tot overeenkomsten die uitdrukkelijk van het toepassingsgebied van de richtlijn zijn uitgesloten. Daarnaast wenste hij alsook te vernemen of het toegelaten was voor de lidstaat om voor de kredietinstellingen bijkomende verplichtingen in te voeren, wat betreft de soorten provisie die binnen de werkingssfeer van de nationale maatregel ter omzetting van de richtlijn vallen.<sup>108</sup>

Het Hof van Justitie begint zijn arrest met een duidelijke definitie van maximale harmonisatie. Het wijst erop dat dit principe inhoudt dat met betrekking tot die materies die door de richtlijn worden geregeld, de lidstaten geen maatregelen mogen hanteren die afwijken van deze die in de richtlijn zijn vastgelegd.<sup>109</sup> Dit heeft tot concreet gevolg dat de lidstaten de richtlijn alsnog kunnen toepassen op die materies die niet onder het toepassingsgebied van betrokken richtlijn vallen. Lidstaten "kunnen dus met betrekking tot kredietovereenkomsten die buiten het toepassingsgebied van de betrokken richtlijn vallen, nationale maatregelen handhaven of invoeren die overeenstemmen met de bepalingen van deze richtlijn of met een aantal daarvan."<sup>110</sup> Daarnaast beklemtoont het Hof dat de lidstaten met betrekking tot provisie enkel die verplichtingen mogen opleggen die niet in de richtlijn zelf zijn geregeld.<sup>111</sup>

Uit deze drie bovenstaande besproken arresten kunnen volgende conclusies worden afgeleid. Allereerst hecht het Hof een groot belang aan het toepassingsgebied van de richtlijnen waarmee ze wordt geconfronteerd. Alles wat valt binnen het toepassingsgebied van de richtlijn, die maximale harmonisatie voorschrijft, moet dus voldoen aan de regels die de richtlijn vooropstelt. Als een bepaalde materie niet onder het toepassingsgebied van de betrokken richtlijn valt, staat het de lidstaat nog altijd vrij om bepaalde regels van die richtlijn alsnog toe te passen op die materies. Als een bepaalde materie onder het toepassingsgebied van de richtlijn valt, kan de lidstaat hiervoor nog altijd in extra bescherming voorzien, op voorwaarde dat die bescherming zelf niet door de richtlijn wordt behandeld.

---

<sup>105</sup> HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012.

<sup>106</sup> Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, *Pb. L.* 22 mei 2008, nr. 133, 66 (Hierna: Richtlijn Kredietovereenkomsten).

<sup>107</sup> Art. 22.1 Richtlijn Kredietovereenkomsten.

<sup>108</sup> HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012, §36, 3) a en 3) b.

<sup>109</sup> HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012 § 38.

<sup>110</sup> HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012 § 40.

<sup>111</sup> HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012 § 63-67.

Het blijkt dus dat opteren voor maximale harmonisatie verregaande gevolgen heeft. Datgene wat de richtlijn vooropstelt is het niveau van bescherming wat bereikt moet worden door de lidstaten, maar mag nooit worden uitgebreid.

**42.** Om concreet te kijken over welke bevoegdheden de lidstaten nog beschikken, wordt er gewerkt met een twee-stappenplan. Allereerst moet worden onderzocht wat de uitputtendheid is van Europese richtlijn en dus wat de resterende bevoegdheid van de nationale wetgever is. Ten tweede wordt de harmonisatiemethode bekeken.<sup>112</sup>

Vooraleer echter het stappenplan wordt toegepast, moet eerst het toepassingsgebied van de betrokken richtlijn worden onderzocht. Het belang van het specifieke toepassingsgebied van een richtlijn die maximale harmonisatie voorschrijft, wordt, zoals reeds is gesteld, benadrukt door het Hof van Justitie.<sup>113</sup> Alles wat buiten het materiële en personele toepassingsgebied van de richtlijn valt, moet aan deze laatste niet getoetst worden.<sup>114</sup> In deze materies behouden de lidstaten dus nog hun vrijheid.

In stap één wordt verder gekeken of de betrokken richtlijn een uitputtende regelgeving vooropstelt. Dit betekent concreet dat onderzocht wordt of de regelgeving een bepaald bevoegdheidsdomein volledig regelt. Indien dit het geval is, moet de nationale regelgeving aan de richtlijn getoetst worden. Is dit niet het geval, dan kunnen de lidstaten vrij regulerend optreden in het kader van deze gebieden, zolang het maar in overeenstemming is met het primair gemeenschapsrecht.<sup>115</sup>

Tot slot wordt dan gekeken naar het niveau van harmonisatie. Indien de betrokken richtlijn uitgaat van minimale harmonisatie, behouden de lidstaat de vrijheid om af te wijken van de bepalingen van de richtlijn, binnen de daarin vermelde grenzen. Gaat de richtlijn echter uit van maximale harmonisatie, dan verliezen de lidstaten alle vrijheid en mogen ze geen afwijkende regelgeving aannemen.<sup>116</sup>

Nationale wetgeving kan dus bestaan indien a) de betrokken materie buiten het toepassingsgebied van de richtlijn valt, b) het betrekking heeft op iets anders dan hetgeen dat door de richtlijn wordt geregeld of c) wanneer de Europese richtlijn uitgaat van minimale harmonisatie.<sup>117</sup>

---

<sup>112</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 89.

<sup>113</sup> G. HOWELLS en N. REICH, "The current limits of European harmonization in consumer contract law", *ERA Forum* 2011, 48.

<sup>114</sup> E. TERRY, "Afbakeningsproblemen en maximumharmonisatie: een pingpongspel met weinig rechtszekerheid of nog een reden om omzichtig om te springen met maximumharmonisatie", *TvC* 2009, 169.

<sup>115</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 89-90.

<sup>116</sup> A. VERHOEVEN, "Consument en interne markt – Beschouwingen bij het Voorstel van Richtlijn betreffende Consumentenrechten", in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE, *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 40 (Hierna: A. VERHOEVEN, "Consument en interne markt – Beschouwingen bij het Voorstel van Richtlijn betreffende Consumentenrechten") ; E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 90 ; E. TERRY, "Afbakeningsproblemen en maximumharmonisatie: een pingpongspel met weinig rechtszekerheid of nog een reden om omzichtig om te springen met maximumharmonisatie", *TvC* 2009, 169-170.

<sup>117</sup> E. TERRY, "Afbakeningsproblemen en maximumharmonisatie: een pingpongspel met weinig rechtszekerheid of nog een reden om omzichtig om te springen met maximumharmonisatie", *TvC* 2009, 170.

#### 4. Argumenten voor maximumharmonisatie

**43.** In de overwegingen van het Voorstel en de Consumentenrichtlijn zelf kunnen een aantal argumenten voor maximale harmonisatie worden teruggevonden. Allereerst wordt het probleem inzake de versnippering van de regelgeving en de mogelijke barrières die dit kan veroorzaken naar boven gebracht.<sup>118</sup> De Commissie wijst erop dat versnippering aanleiding kan geven tot "ernstige belemmeringen voor het goede functioneren van de interne markt, ten nadele van het bedrijfsleven en van consumenten."<sup>119</sup> Consumenten zouden zo hun vertrouwen in de interne markt kunnen verliezen, gezien ze niet overal dezelfde bescherming kunnen genieten. Bedrijven aan hun kant zouden minder snel geneigd zijn hun producten ook over de grenzen heen aan te bieden, aangezien ze dan worden geconfronteerd met "hogere nalevingskosten".<sup>120</sup> Indien er bijvoorbeeld wordt geopteerd voor minimumharmonisatie, zouden sommige lidstaten kiezen voor dat minimumniveau van bescherming, terwijl andere lidstaten meer voor de consument zouden doen. Dit leidt dan tot oneerlijke concurrentie.<sup>121</sup> Het is wel zo, dat ingevolge de IPR-regels de consument altijd zal kunnen genieten van toepassing van de regels van zijn gewoonlijke verblijfplaats, als de verkoper zich op de betrokken markt heeft gericht.<sup>122</sup> Dit laatste zorgt echter wederom voor terughoudendheid bij de handelaar.<sup>123</sup> Indien hij zijn producten wilt exporteren naar een bepaald land, moet hij zich bewust zijn van alle regelgeving van het betrokken land.

Een tweede argument is de rechtszekerheid. Één uniform regelgevend kader, doorheen de hele Europese Unie, dat "op basis van duidelijk omschreven rechtsbegrippen, bepaalde aspecten van B2C-overeenkomsten in de gehele Gemeenschap regelt", zou zorgen voor deze gewilde rechtszekerheid.<sup>124</sup> Dit valt eenvoudig te illustreren. Een consument die bekend is met een herroepingstermijn van bijvoorbeeld zeven dagen in zijn eigen lidstaat, zal niet het besef hebben dat deze termijn hoger of lager kan zijn in een andere lidstaat. Rechtsonzekerheid zal dan tot gevolg hebben dat de consument weigerachtig staat tegenover het 'over de grenzen heen' aankopen doen.

Maximale harmonisatie daarentegen geeft de consument en ook de bedrijven zekerheid en duidelijkheid over de regels. Ook zou de consument genieten van een "hoog gemeenschappelijk niveau van bescherming in de gehele Gemeenschap".<sup>125</sup>

De Commissie wijst verder op een vermindering van administratieve kosten indien er maximale harmonisatie is. Bedrijven zouden immers minder snel een beroep moeten doen op juristen om kennis te verkrijgen over het recht van andere lidstaten.<sup>126</sup>

---

<sup>118</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 7 ; Consumentenrichtlijn, overweging 6.

<sup>119</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 7.

<sup>120</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 7; Consumentenrichtlijn, overweging 6.

<sup>121</sup> Y. HOFHUIS, "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 8.

<sup>122</sup> Art. 6.1 Rome I-Verordening.

<sup>123</sup> A. VERHOEVEN, "Consument en interne markt – Beschouwingen bij het Voorstel van Richtlijn betreffende Consumentenrechten", 49.

<sup>124</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 8 ; Consumentenrichtlijn, overweging 7 ; A. VERHOEVEN, "Consument en interne markt – Beschouwingen bij het Voorstel van Richtlijn betreffende Consumentenrechten", 49.

<sup>125</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 8 ; Consumentenrichtlijn, overweging 7.

<sup>126</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 9 ; C. CAUFMAN, M.G. FAURE en T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 72.

“Enkele van de ondernemingen die alleen binnenslands handel drijven en geen gebruik willen maken van de voordelen van de interne markt, zouden een minimaal nadeel ondervinden door de geringe en eenmalige kosten van aanpassing aan de wijzigingen van de regelgeving.”<sup>127</sup>

**44.** Kort samengevat zou maximale harmonisatie dus leiden tot a) een betere werking van de interne markt, b) meer rechtszekerheid en c) een vermindering van administratieve kosten voor de handelaren. In theorie klinkt dit allemaal aannemelijk, maar nu wordt onderzocht of dit ook effectief het geval is of zal zijn.

## 5. De vooropgestelde argumenten kritisch bekeken

**45.** Zoals hierboven gesteld, wilt de Commissie door middel van maximale harmonisatie de versnippering van de regelgeving tegengaan. In de rechtsleer is echter de vraag gesteld of dit ook haalbaar is. Smits stelt dat volledige harmonisatie slechts een relatief concept is.<sup>128</sup> Hij illustreert dit aan de hand van het onderscheid tussen maximale harmonisatie vanuit het Europese perspectief en vanuit het perspectief van de gebruiker. Vanuit het eerste perspectief leidt maximale harmonisatie inderdaad tot het tegengaan van versnippering en het behalen van uniformiteit. Dit omdat de lidstaten minder vrijheid hebben. Vanuit het perspectief van de gebruiker echter is het plaatje anders. Europese richtlijnen worden omgezet in het nationale recht. Dit laatste is het recht waar de consument en het bedrijfsleven het meeste mee in aanmerking komen. De nieuwe Consumentenrichtlijn behelst echter regelgeving omtrent consumentenrecht, wat slechts een klein deel is van het nationale recht. Voor het resterende gedeelte, wat niet wordt behelst door de Richtlijn die in maximale harmonisatie voorziet, wordt er gekeken naar andere nationale regelgeving. Vandaar de relativiteit van maximale harmonisatie. In de rechtsleer wordt gesteld dat verschillen in regelgeving vaak ook de uitdrukking zijn van ‘waardeoordelen’ en de voorkeuren van de lidstaten zelf. Vandaar dat maximale harmonisatie niet altijd even makkelijk te bereiken zal zijn.<sup>129</sup>

Enige nuance moet wel worden gemaakt, gezien het feit dat omtrent de meer technische regels, zoals de herroepingstermijn bijvoorbeeld, maximale harmonisatie wel tot uniformiteit leidt. Verder wijst Smits ook nog op het feit dat winkels zelf nog altijd hun eigen algemene voorwaarden hebben. Deze algemene voorwaarden verschillen ook van winkel tot winkel, waardoor de consument nog altijd zal worden geconfronteerd met een verschillend beschermingsniveau.<sup>130</sup>

---

<sup>127</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 9.

<sup>128</sup> J. M. SMITS, “Consumentenrecht: steeds meer een Europese zaak? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten”, *Ars Aequi* 2009, 370.

<sup>129</sup> M.B.M. LOOS, “Volledige harmonisatie van het Europese consumentenrecht: voorzichtigheid geboden!”, *TvC* 2009, 35 ; J. M. SMITS, “Consumentenrecht: steeds meer een Europese zaak? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten”, *Ars Aequi* 2009, 370 ; W. VAN BOOM, “De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing” in M.W. HESSELINK en M.B.M. LOOS (eds.), *Het voorstel voor een Europese richtlijn consumentenrechten. Een Nederlands perspectief*, Den Haag, Boom, 2009, 20 (Hierna: W. VAN BOOM, “De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing”).

<sup>130</sup> J. M. SMITS, “Consumentenrecht: steeds meer een Europese zaak? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten”, *Ars Aequi* 2009, 370-371.

In de rechtsleer staan een aantal auteurs erg kritisch ten opzichte van de 'volledige harmonisatie' die de nieuwe Consumentenrichtlijn inhoudt.<sup>131</sup> Zo wijst Van Boom er bijvoorbeeld op dat informatieplichten uit de Dienstenrichtlijn en de Richtlijn Elektronische Handel gewoon blijven bestaan naast de Richtlijn. Hij stelt dus vast dat er van 'volledige' harmonisatie niet echt sprake is.<sup>132</sup> Ook Rott en Terryyn wijzen erop dat volledige harmonisatie niet noodzakelijk het antwoord op de problemen is. Ze wijzen op het feit dat niet alle regels in verband met grensoverschrijdende handel door de Richtlijn worden opgenomen.<sup>133</sup> Tot slot stelt ook Verhamme dat de nieuwe Richtlijn "geen alomvattend wetboek van consumentenrechten is".<sup>134</sup>

Ook kan worden opgemerkt dat minimale harmonisatie niet automatisch leidt tot verschillende regelgeving. Er kan namelijk vrijwillige harmonisatie tot stand komen. Dit houdt in dat lidstaten hun regelgeving vrijwillig op elkaar afstemmen.<sup>135</sup>

**46.** Diversiteit van regelgeving zou belemmerend werken op grensoverschrijdende handel. De consument zou geen vertrouwen hebben in de interne markt en het bedrijfsleven zou geneigd zijn binnen eigen landgrenzen producten te verkopen. Verschillende auteurs menen echter dat er andere factoren zijn die verklaren waarom de consument en het bedrijfsleven eerder binnen hun eigen land producten respectievelijk aankopen of verkopen. De consument wordt namelijk, indien hij aankopen doet in het buitenland, geconfronteerd met onder andere taalverschillen en verschillen inzake cultuur. Ook de afstand tussen de consument en de verkoper zorgt voor terughoudendheid. Verschillen in technische regels, veiligheidsreglementering, belastingrecht of procesrecht zouden ook belemmerend werken op de grensoverschrijdende handel.<sup>136</sup>

In de rechtsleer wordt ook aangehaald dat, economisch bekeken, verschillen in wetgeving ook voordelen biedt. Marktvoorwaarden die verschillen, zouden net een impuls zijn voor grensoverschrijdend handeldrijven, omdat op die manier concurrentie mogelijk blijft.<sup>137</sup>

---

<sup>131</sup> W. VAN BOOM, "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing", 17 ; P. ROTT en E. TERRYYN, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 459 ; J. STUYCK, "De nieuwe richtlijn consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Een contextuele analyse van een hybride harmonisatierichtlijn", 12 ; S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC" in J.-F. BELLIS, D. BLOMMAERT, F. BONNARENS, P. WYTINK, F. SWEERTS, F. WALSCHOT, J. STUYCK, S. VERHAMME, J.-P. BUYLE, J. VAN ELDEREN, P. PROESMANS, N. SCHMITZ, C. DEMOULIN, J. KLEIN, C. GHEUR en H. BOULARBAH, *De onderneming en haar klanten ... to B and to C: nieuwe uitdagingen en oplossingen in Tendensen in het bedrijfsrecht*, 22, Brussel, Bruylant, 2011, 196-197 (Hierna: S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC") .

<sup>132</sup> W. VAN BOOM, "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing", 17.

<sup>133</sup> P. ROTT en E. TERRYYN, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 459.

<sup>134</sup> S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC", 196.

<sup>135</sup> Y. HOFHUIS, "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 10.

<sup>136</sup> J. M. SMITS, "Consumentenrecht: steeds meer een Europese zaak? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten", *Ars Aequi* 2009, 369-370 ; C. CAUFMAN, M.G. FAURE en T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 72 ; M.B.M. LOOS, "Volledige harmonisatie van het Europese consumentenrecht: voorzichtigheid geboden!", *TvC* 2009, 33.

<sup>137</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE e, T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 72 ; Y. HOFHUIS, "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 10 ; J. STUYCK, "De nieuwe richtlijn consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Een contextuele analyse van een hybride harmonisatierichtlijn", 175.

**47.** Ook het argument dat maximale harmonisatie zou leiden tot een hoog niveau van bescherming voor de consument wordt bekritiseerd door bepaalde auteurs. Maximale harmonisatie stelt een plafond aan de bescherming en legt dus een bepaalde limiet op. Dit betekent dat lidstaten die voorzien in een grotere bescherming dan de betrokken richtlijn zelf, dit niveau naar beneden moeten halen. De consument wordt dus in deze gevallen net geconfronteerd met minder bescherming.<sup>138</sup>

**48.** Door maximale harmonisatie zouden bedrijven kunnen besparen op administratieve kosten, gezien er geen kennis meer voorhanden dient te zijn omtrent het recht van andere lidstaten. Alle regels zijn namelijk hetzelfde. Ook dit argument wordt niet enthousiast onthaald in de rechtsleer. Er wordt gewezen op de gelimiteerde draagwijdte van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Het regelt het consumentenrecht niet uitputtend, zodanig dat andere regels inzake consumenten nog altijd moeten gekend zijn.<sup>139</sup> Verder wijst men er op ook dat er nooit echt bewijs is geleverd van het feit dat volledige harmonisatie zou leiden tot meer grensoverschrijdende handel.<sup>140</sup> Ook is het zo dat maximale harmonisatie zelf, omwille van de implementatie, een grote hoeveelheid geld kost.<sup>141</sup>

---

<sup>138</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE en T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 73.

<sup>139</sup> C. CAUFMAN, M.G. FAURE en T. HARTLIEF, "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 72.

<sup>140</sup> P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 460.

<sup>141</sup> J. M. SMITS, "Consumentenrecht: steeds meer een Europese zaak? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten", *Ars Aequi* 2009, 370 ; W. VAN BOOM, "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing", 21.

## **Deel 2 - Impact van de Richtlijn Consumentenrechten op het nationale recht**

**49.** In de voorgaande hoofdstukken werd de nieuwe Richtlijn gekaderd. In dit tweede deel van deze masterproef onderzoeken we de impact van de nieuwe Richtlijn op ons nationaal recht. Hiertoe analyseren we eerst het toepassingsgebied, de informatieplichten en het herroepingsrecht zoals vooropgesteld door de nieuwe Consumentenrichtlijn. Hierna onderzoeken we hoe het huidige recht hierdoor moet worden aangepast.

**50.** Overeenkomsten op afstand werden voorheen geregeld in Richtlijn 97/7/EG. Deze Richtlijn is naar Belgisch recht omgezet in de WMPC, voor wat betreft de overeenkomsten gesloten op afstand die geen betrekking hebben op financiële diensten.<sup>142</sup> Financiële diensten op afstand werden door een andere richtlijn geregeld, meer bepaald Richtlijn 2002/65/EG, die ook werd omgezet in de WMPC.<sup>143</sup> Naar Belgisch recht was er echter ook een aparte wet nodig om overeenkomsten op afstand met vrije beroepers te kunnen regelen. De WMPC sluit deze namelijk uit van het toepassingsgebied.<sup>144</sup>

**51.** Buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten werden voordien beheerst door Richtlijn 85/577/EEG. Naar Belgisch recht is deze omgezet in de WMPC, meer bepaald in de Artikelen 58-64. Daarnaast wordt de consument verder beschermd door de Wet en het KB Ambulante Handel.

In dit deel wordt de bovenstaande wetgeving onderzocht en wordt stap per stap gekeken welke wijzigingen hierin moeten worden aangebracht door de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn.

### **Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied**

#### **1. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU**

##### **1.1 Personeel toepassingsgebied**

**52.** Het personele toepassingsgebied van de nieuwe Richtlijn omvat overeenkomsten gesloten tussen handelaars en consumenten.<sup>145</sup> Een handelaar wordt door de richtlijn gedefinieerd als "iedere natuurlijke persoon of iedere rechtspersoon, ongeacht of deze privaat of publiek is, die met betrekking tot onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit".<sup>146</sup> Een consument is "iedere natuurlijke persoon die bij onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen".<sup>147</sup>

**53.** De Richtlijn geeft verder duidelijkheid over gemengde overeenkomsten. Dit zijn overeenkomsten waarin een persoon deels binnen en deels buiten zijn beroepsactiviteit handelt.

---

<sup>142</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 96.

<sup>143</sup> Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de Richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad, *Pb. L.* 9 oktober 2002, nr.271, 16 ; De regeling omtrent financiële diensten op afstand kan in de WMPC teruggevonden worden vanaf Art. 49 WMPC.

<sup>144</sup> Art. 3 § 2 WMPC ; Wet 2 augustus 2002.

<sup>145</sup> Art. 3.1 Consumentenrichtlijn.

<sup>146</sup> Art. 2.2 Consumentenrichtlijn.

<sup>147</sup> Art. 2.1 Consumentenrichtlijn.



Hierover stelt de Richtlijn dat indien het handelsoogmerk zo beperkt is en niet overheerst, de betrokken persoon toch moet worden gezien als een consument.<sup>148</sup> Verder is het ook interessant te vermelden dat de Richtlijn Consumentenrechten de lidstaten toch een bepaalde vrijheid geeft. Het bepaalt namelijk dat de lidstaten vrij blijven om de bepalingen van de betrokken Richtlijn toe te passen op die domeinen die buiten het toepassingsgebied van de Richtlijn vallen. Dit valt dan namelijk niet onder de materie die door de Richtlijn volledig wordt geharmoniseerd. Concreet houdt dit in dat de lidstaten dus perfect de mogelijkheid hebben de Richtlijn toe te passen op rechtspersonen of natuurlijke personen die eigenlijk geen consument zijn in de zin van de Richtlijn, "zoals niet-gouvernementele organisaties, startende ondernemingen of kleine en middelgrote ondernemingen".<sup>149</sup> Een opmerking hierbij is dat deze personen dan niet het label van 'consument' mogen krijgen.<sup>150</sup>

## 1.2 Materieel toepassingsgebied

**54.** De Richtlijn Consumentenrechten focust voornamelijk op de regelgeving betreffende overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten. Daarnaast worden ook regels vooropgesteld voor andere overeenkomsten dan overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten.<sup>151</sup> Vanaf Artikel 17 kunnen ook bepalingen worden teruggevonden voor andere consumentenrechten.

### 1.2.1 Overeenkomsten op afstand

**55.** Een overeenkomst op afstand wordt omschreven als "iedere overeenkomst die tussen de handelaar en de consument wordt gesloten in het kader van een georganiseerd systeem voor verkoop of dienstverlening op afstand zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van handelaar en consument en waarbij, tot op en met inbegrip van het moment waarop de overeenkomst wordt gesloten, uitsluitend gebruik wordt gemaakt van een of meer middelen voor communicatie op afstand."<sup>152</sup>

**56.** Als voorbeelden van middelen voor communicatie op afstand worden postorder, internet, telefoon en fax genoemd.<sup>153</sup> De Richtlijn verduidelijkt verder ook dat wanneer de consument in fysiek contact komt met de handelaar, met het enige doel informatie te krijgen over de goederen of diensten, terwijl de gesprekken omtrent en het sluiten van de overeenkomst op afstand plaatsvinden, dit alsnog moet worden gekwalificeerd als zijnde een overeenkomst op afstand.<sup>154</sup> Wanneer echter een overeenkomst wordt besproken in de gelijktijdige fysieke aanwezigheid van zowel de consument als de handelaar, maar ze slechts wordt gesloten via een middel voor communicatie op afstand, zal de Richtlijn deze niet zien als een overeenkomst op afstand.

---

<sup>148</sup> Overweging 17 Consumentenrichtlijn.

<sup>149</sup> Overweging 13 Consumentenrichtlijn.

<sup>150</sup> E. TERRY, 'De richtlijn consumentenrechten - nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten', 32.

<sup>151</sup> Zie hiervoor Art. 5 Consumentenrichtlijn: informatieverplichtingen voor andere dan overeenkomsten op afstand op buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten.

<sup>152</sup> Art. 1.7 Consumentenrichtlijn.

<sup>153</sup> Overweging Consumentenrichtlijn.

<sup>154</sup> Overweging 20 Consumentenrichtlijn.

Hetzelfde geldt voor een overeenkomst "die wordt geïnitieerd met behulp van een middel voor communicatie op afstand, maar uiteindelijk wordt gesloten in de verkooppunten van de handelaar."<sup>155</sup>

**57.** De Richtlijn verduidelijkt wat een 'georganiseerd systeem voor verkoop of dienstverlening' precies is. Het omvat "die systemen die door andere derden dan de handelaar worden aangeboden, maar door de handelaar worden gebruikt, zoals een online-platform."<sup>156</sup> Hieronder vallen echter niet websites die "louter informatie over de handelaar, zijn goederen en/of diensten en zijn contactgegevens bevatten."<sup>157</sup>

### 1.2.2 Overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming

**58.** De nieuwe Consumentenrichtlijn definieert een buiten verkooppunten gesloten overeenkomst als "iedere overeenkomst tussen de handelaar en de consument a) die wordt gesloten in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument op een andere plaats dan de verkooppunten van de handelaar ; b) waarvoor aan de consument een aanbod werd gedaan onder dezelfde omstandigheden als bedoeld onder a); c) die gesloten wordt in de verkooppunten van de handelaar of met behulp van een middel voor communicatie op afstand, onmiddellijk nadat de consument persoonlijk en individueel is aangesproken op een plaats die niet de verkooppunt van de handelaar is, in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument; of d) die gesloten wordt tijdens een excursie die door de handelaar is georganiseerd met als doel of effect de promotie en de verkoop van goederen of diensten aan de consument."<sup>158</sup>

De nieuwe Consumentenrichtlijn stelt vast dat er in dergelijke situaties sprake kan zijn van een zekere druk of een verrassingselement die de consument ervaart.<sup>159</sup> Hierdoor zou extra bescherming dus een must zijn.

**59.** De situatie waarin een handelaar de consument thuis bezoekt uitsluitend "om op te meten of een kostenraming te geven zonder enige verplichting voor de consument, en de overeenkomst pas op een later tijdstip op basis van de kostenraming van de handelaar wordt gesloten in de verkooppunten van de handelaar of met behulp van een middel voor communicatie op afstand" kan niet worden gezien als een overeenkomst gesloten buiten de verkooppunten.<sup>160</sup>

---

<sup>155</sup> Overweging 20 Consumentenrichtlijn.

<sup>156</sup> Overweging 20 Consumentenrichtlijn.

<sup>157</sup> Overweging 20 Consumentenrichtlijn.

<sup>158</sup> Art. 2.8 Consumentenrichtlijn.

<sup>159</sup> Overweging 21 van de Richtlijn Consumentenrechten ; R. STEENNOT en E. TERRYN, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 113-114 ; M. DE WITTE en A. VERMEERSCH, *Europees Consumentenrecht*, Antwerpen, Maklu, 2004, 195 ; E. TERRYN, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 168.

<sup>160</sup> Overweging 21 Consumentenrichtlijn.

**60.** Als verkoopruimte wordt beschouwd "a) iedere onverplaatsbare ruimte voor detailhandel waar de handelaar op permanente basis zijn activiteiten uitvoert, of b) iedere verplaatsbare ruimte voor detailhandel waar de handelaar gewoonlijk zijn activiteiten uitvoert."<sup>161</sup> Meer concreet geeft de Richtlijn aan dat 'verkoopruimten' alle ruimten omvat die "voor de handelaar als permanente of gewoonlijke bedrijfsruimte dienen".<sup>162</sup> Hieronder vallen bijvoorbeeld marktkramen, standen op beurzen als de handelaar daar gewoonlijk zijn activiteiten uitvoert, maar ook winkels en bestelwagens.<sup>163</sup> Publiek toegankelijke plaatsen zoals straten, winkelcentra, stranden, sportfaciliteiten en openbaar vervoer vallen echter niet onder deze definitie van 'verkoopruimten'.<sup>164</sup>

### 1.2.3 Andere consumentenrechten

**61.** Artikelen 17 tot en met Artikel 22 van de Richtlijn regelen andere consumentenrechten. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen verkoopovereenkomsten en dienstenovereenkomsten. De artikelen omtrent levering en risico-overgang zijn enkel van toepassing op de verkoopovereenkomsten tussen handelaars en consumenten.<sup>165</sup> Daarnaast geeft de Richtlijn ook bepalingen weer die van toepassing zijn zowel op verkoop- als dienstenovereenkomsten, zoals de bepalingen omtrent vergoedingen voor het gebruik van betaalmiddelen, communicatie per telefoon en extra betalingen.<sup>166</sup>

**62.** Verkoopovereenkomsten worden gedefinieerd als overeenkomsten "waarbij de handelaar de eigendom van goederen aan de consument overdraagt of zich ertoe verbindt deze over te dragen en de consument de prijs daarvan betaalt of zich ertoe verbindt de prijs daarvan te betalen, met inbegrip van elke overeenkomst die zowel goederen als diensten betreft."<sup>167</sup> Goederen in de zin van de richtlijn omvatten "alle roerende lichamelijke zaken, behalve zaken die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht".<sup>168</sup> Ook water, gas en elektriciteit, als zij voor verkoop gereed zijn gemaakt in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, zoals bijvoorbeeld water in flessen, zijn goederen in de zin van de richtlijn.<sup>169</sup>

**63.** Dienstenovereenkomsten worden omschreven als een restcategorie, namelijk als "iedere andere overeenkomst dan een verkoopovereenkomst, waarbij de handelaar de consument een dienst levert of zich ertoe verbindt een dienst te leveren en de consument de prijs daarvan betaalt of zich ertoe verbindt de prijs daarvan te betalen".<sup>170</sup> Diensten als dusdanig worden niet omschreven in de nieuwe Richtlijn. Hiervoor wordt gekeken naar Art. 57 VWEU-Verdrag dat diensten ziet als een activiteit "welke gewoonlijk tegen vergoeding geschiedt".<sup>171</sup> Het artikel geeft ook een aantal voorbeelden, zoals onder andere werkzaamheden van industriële en commerciële aard.<sup>172</sup>

---

<sup>161</sup> Art. 2.9 Consumentenrichtlijn.

<sup>162</sup> Overweging 22 Consumentenrichtlijn.

<sup>163</sup> Overweging 22 Consumentenrichtlijn.

<sup>164</sup> Overweging 22 Consumentenrichtlijn.

<sup>165</sup> Zie hiervoor Art. 18 en 20 Consumentenrichtlijn.

<sup>166</sup> Zie hiervoor Art. 19, 21 en 22 Consumentenrichtlijn.

<sup>167</sup> Art. 2.5 Consumentenrichtlijn.

<sup>168</sup> Art. 2.3 Consumentenrichtlijn.

<sup>169</sup> Art. 2.3 Consumentenrichtlijn ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 87.

<sup>170</sup> Art. 2.6 Consumentenrichtlijn.

<sup>171</sup> Art 57 VWEU-Verdrag, R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 87.

<sup>172</sup> Art. 57, lid 2 VWEU-Verdrag.

**64.** Wat betreft digitale inhoud, zoals bijvoorbeeld muziek, spellen en software, voorziet de Richtlijn ook in een specifieke regeling. Indien deze inhoud wordt geleverd op een materiële drager, zal het worden gezien als een 'goed' in de zin van de Richtlijn. De overeenkomst omtrent de levering van deze digitale inhoud zal dan zonder twijfel onder de Richtlijn vallen.<sup>173</sup> Als er geen sprake is van een materiële drager, zal de overeenkomst niet worden gezien als een verkoop-of dienstenovereenkomst, maar voorziet de Richtlijn in specifieke regels. Hetzelfde geldt voor overeenkomsten voor de levering van water, gas of elektriciteit die niet klaar zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, of van stadsverwarming. In dergelijke gevallen voorziet de Richtlijn in een herroepingsrecht en een informatieverplichting aan de zijde van de handelaar.<sup>174</sup>

#### 1.2.4. Uitzonderingen

**65.** Een aantal overeenkomsten zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de nieuwe Consumentenrichtlijn. De redenen hiervoor liggen in het feit dat omtrent sommige van de betrokken overeenkomsten al Europese wetgeving bestaat. Andere uitzonderingen worden dan weer gerechtvaardigd door te wijzen op de nood aan beleidsruimte voor de lidstaten of de specifieke aard van de betrokken goederen of diensten.<sup>175</sup> Wel moet worden opgemerkt dat de uitsluiting uit het toepassingsgebied van de Richtlijn niet inhoudt dat de lidstaten omtrent deze overeenkomsten hun bevoegdheid verliezen om hierover regelgeving aan te nemen.<sup>176</sup>

**66.** Allereerst zijn de overeenkomsten omtrent sociale dienstverlening uitgesloten.<sup>177</sup> De uitsluiting is te wijten aan de vele verschillende kenmerken die sociale diensten vertonen. Deze kunnen ook worden teruggevonden in de wetgeving op zowel Europees als nationaal niveau. Dit verklaart waarom de Richtlijn die maximumharmonisatie voorschrijft, hierop niet kan worden toegepast.<sup>178</sup> Verder vallen ook overeenkomsten betreffende gezondheidszorg buiten het toepassingsgebied, gezien de "technische complexiteit ervan, het belang ervan voor diensten van algemeen belang, alsook de omvang van de overheidsfinanciering."<sup>179</sup>

Ook gokactiviteiten, overeenkomsten betreffende "de levering van voedingsmiddelen, dranken of andere goederen die bestemd zijn voor dagelijkse huishoudelijke consumptie en die fysiek door een handelaar op basis van frequente en regelmatige rondes bij de woon- of verblijfplaats, dan wel arbeidsplaats van de consument worden afgeleverd en overeenkomsten die worden gesloten met telecommunicatie-exploitanten door middel van openbare betaaltelefoons met het oog op het gebruik ervan, tot doel hebben, of die worden gesloten met het oog op het gebruik van één enkele internet-, telefoon- of faxverbinding gemaakt door de consument", vallen buiten het toepassingsgebied.<sup>180</sup>

---

<sup>173</sup> Zie hiervoor Overweging 19 Consumentenrichtlijn.

<sup>174</sup> Zie hiervoor overweging 19 Consumentenrichtlijn.

<sup>175</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 34-35.

<sup>176</sup> Zie hiervoor overweging 13 Consumentenrichtlijn: "De lidstaten dienen bevoegd te blijven om, overeenkomstig het Unierecht, de bepalingen van deze richtlijn toe te passen op gebieden die niet onder het toepassingsgebied ervan vallen. Daarom mag een lidstaat, met betrekking tot overeenkomsten die buiten het toepassingsgebied van deze richtlijn vallen, nationale wetgeving handhaven of invoeren die overeenstemt met de bepalingen of een aantal bepalingen van deze richtlijn."

<sup>177</sup> Art. 3.3.a Consumentenrichtlijn.

<sup>178</sup> Overweging 29 Consumentenrichtlijn.

<sup>179</sup> Art. 3.3 b Consumentenrichtlijn ; Overweging 30 Consumentenrichtlijn.

<sup>180</sup> Art. 3.3 c, j en m Consumentenrichtlijn.

Wat betreft de gokactiviteiten laat de Richtlijn de lidstaten vrij om betreffende dit domein strengere maatregelen te nemen om de consument te kunnen beschermen. Rott wijst er echter op dat dit de EU niet had moeten tegenhouden om zelf verplichtingen, zoals een informatieverplichting, op te leggen.<sup>181</sup>

De Richtlijn bepaalt dat overeenkomsten omtrent financiële diensten uit het toepassingsgebied worden uitgesloten.<sup>182</sup> Hieromtrent bestaat namelijk al Europese wetgeving, die de consument bescherming biedt bij overeenkomsten op afstand omtrent financiële diensten.<sup>183</sup> Verder zijn ook passagiersdiensten, zij het wel gedeeltelijk, pakketreizen, timesharing en overeenkomsten die worden gesloten door middel van verkoopautomaten of geautomatiseerde handelsruimten uitgesloten.<sup>184</sup>

**67.** Overeenkomsten betreffende onroerende goederen vallen niet onder het toepassingsgebied van de Richtlijn. Meer bepaald overeenkomsten "voor het doen ontstaan, het verkrijgen of het overdragen van onroerend goed of rechten op onroerend goed en betreffende de constructie van nieuwe gebouwen, de ingrijpende verbouwing van bestaande gebouwen en de verhuur van woonruimte" zijn uitgesloten.<sup>185</sup>

Dienstenovereenkomsten, "zoals deze omtrent de aanbouw van bijvoorbeeld een garage of een veranda", overeenkomsten met vastgoedagenten en huurovereenkomsten vallen wel binnen het toepassingsgebied.<sup>186</sup>

**68.** Vernieuwend is de uitsluiting van de overeenkomsten "die overeenkomstig de wetten van de lidstaten worden opgesteld door een openbaar ambtenaar die volgens de wet onafhankelijk en onpartijdig moet zijn en die door het verstrekken van uitgebreide juridische informatie dient te verzekeren dat de consument de overeenkomst alleen na zorgvuldig juridisch beraad en met kennis van de juridische reikwijdte ervan sluit." Dit wijst op overeenkomsten gesloten met tussenkomst van een notaris.<sup>187</sup> De vraag is echter of de niet-toepasselijkheid van de nieuwe Richtlijn op dergelijke overeenkomsten wel relevant is, gelet op het feit dat overeenkomsten omtrent financiële diensten en onroerende sowsieso uitgesloten zijn.<sup>188</sup>

---

<sup>181</sup> P. ROTT, "More coherence? A higher level of consumer protection? A review of the new Consumer Rights Directive 2011/83/EU", *REDC* 2012, 375.

<sup>182</sup> Art 3.3.d Consumentenrichtlijn.

<sup>183</sup> Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de Richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad, *PB. L* 9 oktober 2002, nr.271, 16.

<sup>184</sup> Art. 3.3.g, h, k en l Consumentenrichtlijn ; Wat betreft passagiersvervoerdiensten, zijn de artikelen 8, lid 2 en de artikelen 19 e, 22 wel van toepassing hierop (zie Art. 3.3.k). Voorbeelden van overeenkomsten die worden gesloten door middel van verkoopautomaten of geautomatiseerde handelsruimten zijn cola- en snoepautomaten, zie hiervoor R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 94.

<sup>185</sup> Art. 3.3.e en f Consumentenrichtlijn.

<sup>186</sup> Overweging 26 Consumentenrichtlijn; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 36 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 94.

<sup>187</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 36.

<sup>188</sup> P. ROTT, "More coherence? A higher level of consumer protection? A review of the new Consumer Rights Directive 2011/83/EU", *REDC* 2012, 375-376.

## 2. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidig recht

### 2.1 Implicaties met betrekking tot zowel de overeenkomsten op afstand als de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming

#### 2.1.1 Het consumentenbegrip

**69.** Om te beginnen zal de definitie van 'een consument' in de WMPC moeten worden aangepast. In de WMPC wordt een consument namelijk gezien als "een natuurlijke persoon die, *uitsluitend* voor niet-beroepsmatige doeleinden, op de markt gebrachte producten verwerft of gebruikt".<sup>189</sup> De Belgische wet maakt dus gebruik van het bestemmingscriterium, aangezien de bestemming van het product of de dienst zal bepalen of iemand al dan niet consument is.<sup>190</sup> Dit betekent concreet dat wanneer men te maken had met een gemengde overeenkomst, de betrokken persoon niet op de bescherming van de WMPC kon rekenen.

De nieuwe Richtlijn voorziet, zoals hierboven al vermeld, in duidelijkheid omtrent gemengde overeenkomsten. Indien een consument aankopen doet die zowel voor eigen, niet-professionele doeleinden zullen worden gebruikt, maar ook deels voor beroepsdoeleinden, moet worden gekeken welke doeleinden het meeste doorwegen. Indien het niet-professionele gebruik overheerst en het beroepsmatig gebruik dus verwaarloosbaar is, zal de betrokken persoon alsnog worden gekwalificeerd als een consument.<sup>191</sup>

**70.** In het arrest Gruber kwam de problematiek omtrent gemengde overeenkomsten al eerder aan bod.<sup>192</sup> In casu had Gruber, wonende in Oostenrijk, bij het bedrijf Bay Wa dakpannen aangekocht voor zijn boerderij, die voor 60% voor particuliere bewoning en voor 40% als bedrijfsruimte werd gebruikt. Gelet op een aantal problemen inzake de kleur van de dakpannen, vorderde Gruber de terugbetaling van de koopprijs en van de kosten voor de vervanging van de pannen. Hij stelde hiervoor een vordering in in zijn thuisland, Oostenrijk, op basis van Artikel 13 EEX-Verdrag. Aan het Hof werd de vraag gesteld of Gruber al dan niet als een consument kon worden beschouwd, gelet op het gemengd karakter van de overeenkomst.

Het Hof verduidelijkt dat enkel van een consument kan worden gesproken "indien deze overeenkomst zo losstaat van de beroepsactiviteit van de betrokkene dat het verband marginaal wordt en bijgevolg in het kader van de verrichting, in haar totaliteit beschouwd, waarvoor deze overeenkomst is gesloten, slechts een onbetekenende rol speelt."<sup>193</sup> Dit houdt in dat het loutere feit dat een overeenkomst zowel voor beroepsdoeleinden als voor privé-gebruik wordt gesloten, niet onmiddellijk betekent dat van een consument kan worden gesproken. Slechts indien sprake is van een miniem en dus te verwaarlozen beroepsmatig gebruik, is dit het geval.

---

<sup>189</sup> Art. 2, 3<sup>o</sup> WMPC (eigen cursivering) ; in de oude Richtlijnen 97/7/EG en 85/577/EEG vinden we een gelijkaardige omschrijving van 'de consument', met uitzondering van de woorden 'uitsluitend voor niet-beroepsmatige doeleinden' (Art. 2, 2) RL 97/7/EG en Art. 2 RL 85/577/EEG).

<sup>190</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 83 ; R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet marktpartijen*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 10.

<sup>191</sup> Zie hiervoor overweging 17 Consumentenrichtlijn.

<sup>192</sup> HvJ C-464/01, *Johann Gruber v. Bay Wa AG*, 2005.

<sup>193</sup> HvJ C-464/01, *Johann Gruber v. Bay Wa AG*, 2005, § 39.

In het kader van dit arrest is er wel enige discussie ontstaan in de rechtsleer. De vraag was of deze uitspraak die betrekking had op de definitie van 'consument' binnen het EEX-verdrag (Nu: Brussel I – Verordening) ook kon worden doorgetrokken naar het consumentenbegrip in andere materies. Volgens een aantal auteurs zou dit niet mogelijk zijn, gezien het feit dat een restrictieve uitlegging het beste zou zijn voor de rechtszekerheid.<sup>194</sup> Zo wordt in de rechtsleer beargumenteerd dat het Hof in het arrest Gruber net stappen zet om als consument enkel die personen te beschouwen die uitsluitend voor niet-beroepsmatige doeleinden handelt.<sup>195</sup> Anderen zijn de mening toegedaan dat het "Gruber-consumentenbegrip" wel nuttig kan zijn voor het consumentenbegrip uit het Europees contractenrecht.<sup>196</sup> Zij motiveren dit door te wijzen op de negatieve omschrijving van het consumentenbegrip, die men zowel in het EEX-Verdrag als in andere Europese richtlijnen kan terugvinden.<sup>197</sup> Het belang van dit arrest is sinds de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn, miniem, aangezien deze zelf al voor duidelijkheid zorgt omtrent gemengde overeenkomsten.

**71.** Met de komst van de nieuwe Richtlijn zal hoe dan ook het woord 'uitsluitend' uit de WMPC moeten verdwijnen.<sup>198</sup>

### 2.1.2. Handelaar

**72.** De WMPC spreekt in tegenstelling tot de nieuwe Consumentenrichtlijn niet van een handelaar, maar van een onderneming. Deze is "elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen".<sup>199</sup>

**73.** Vrije beroepers, tandartsen en kinesisten zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de WMPC.<sup>200</sup> Hiervoor is echter wel een aparte wet terug te vinden, meer bepaald de Wet van 2 augustus 2002. Deze is slechts van toepassing op overeenkomsten op afstand en regelt bijgevolg dus niets met betrekking tot overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming.<sup>201</sup>

---

<sup>194</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 84.

<sup>195</sup> G. STRAETMANS, "Het Europese consumentenacquis: genese en toekomstblik", 25 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 21.

<sup>196</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 83-84 ; R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet marktparktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 10-11 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 21.

<sup>197</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 84.

<sup>198</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 33 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 85 ; S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC", 189 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 21.

<sup>199</sup> Art. 2, 1<sup>o</sup> WMPC.

<sup>200</sup> Art. 3 § 2 WMPC.

<sup>201</sup> Zie voor de regeling omtrent overeenkomsten op afstand hoofdstuk 4 van de Wet van 2 augustus 2002 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 32 ; F. DEBUSSERÉ, "Overeenkomsten op afstand inzake vrije beroepen: een wettelijke regeling", *NjW* 2002, 516-517 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 86-87.

**74.** De Wet van 2 augustus 2002 past de regels omtrent overeenkomsten op afstand toe op "elke overeenkomst tussen een titularis van een vrij beroep en een cliënt inzake goederen of diensten die wordt gesloten in het kader van een door de titularis van een vrij beroep georganiseerd systeem voor verkoop of dienstverlening op afstand waarbij, voor deze overeenkomst, uitsluitend gebruik gemaakt wordt van één of meer technieken voor communicatie op afstand tot en met de sluiting van de overeenkomst zelf".<sup>202</sup>

Een vrij beroep is dan weer "elke zelfstandige beroepsactiviteit die dienstverlening of levering van goederen omvat welke geen daad van koophandel of ambachtsbedrijvigheid is, zoals bedoeld in de wet van 18 maart 1965 op het ambachtsregister en die niet wordt bedoeld in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, met uitsluiting van de landbouwbedrijvigheden en de veeteelt."<sup>203</sup>

Een cliënt wordt door de wet omschreven als "iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die bij door deze wet bedoelde overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn beroepsactiviteit vallen".<sup>204</sup> Hierbij dient opgemerkt te worden dat ook rechtspersonen uitdrukkelijk vermeld worden in de wet, in tegenstelling tot de WMPC en de oude richtlijn. Verder vereist de wet niet dat de cliënt *uitsluitend* voor niet-beroepsmatige doeleinden handelt.

**75.** Gelet op het feit dat de nieuwe Consumentenrichtlijn niet voorziet in een uitsluiting van vrije beroepers, zal ook hier de Belgische wetgever veranderingen moeten doorvoeren. Dit probleem kwam al reeds ter sprake voor het Grondwettelijk Hof, dat toen besloot tot ongrondwettigheid van de uitsluiting van vrije beroepers.<sup>205</sup> Mijns inziens kan de Belgische wetgever het beste de uitsluiting uit de WMPC en meteen ook de Wet van 2 augustus 2002 schrappen.

---

<sup>202</sup> Art. 2, 6° Wet 2 augustus 2002.

<sup>203</sup> Art. 2, 1° Wet 2 augustus 2002.

<sup>204</sup> Art. 2, 2° Wet 2 augustus 2002.

<sup>205</sup> GwH 6 april 2011, nr. 55/2011 ; GwH 15 december 2011, nr. 192/2011. Op 7 september 2012 is ook een beroep tot vernietiging van de artikelen 2, 1° en 2° en 3 § 2 WMPC bij het Grondwettelijk Hof ingesteld (Verzoek tot vernietiging, 7 september 2012, nr. 5475, BS 19 oktober 2012).



### 2.1.3 De uitzondering met betrekking tot onroerende goederen

**76.** Verkoopovereenkomsten voor onroerende goederen zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de WMPC. Dienstenovereenkomsten voor onroerende goederen kunnen hier echter wel binnen vallen.<sup>206</sup>

Zoals reeds hierboven gesteld, is de nieuwe Consumentenrichtlijn niet van toepassing op overeenkomsten "voor het doen ontstaan, het verkrijgen of het overdragen van onroerend goed of rechten op onroerend goed en betreffende de constructie van nieuwe gebouwen, de ingrijpende verbouwing van bestaande gebouwen en de verhuur van woonruimte".<sup>207</sup> Dienstenovereenkomsten, "zoals deze omtrent de aanbouw van bijvoorbeeld een garage of een veranda", overeenkomsten met vastgoedagenten en huurovereenkomsten vallen wel binnen het toepassingsgebied.<sup>208</sup> Hieruit volgt dus dat de uitsluitingen omtrent onroerende goederen niet identiek dezelfde zijn in de WMPC en de nieuwe Consumentenrichtlijn.

**77.** De Belgische wetgever kan in dit opzicht opteren om de uitzondering betreffende de overeenkomsten betreffende de constructie van nieuwe gebouwen, de ingrijpende verbouwing van bestaande gebouwen en de verhuur van woonruimte over te nemen in de WMPC. Dit zou nodig zijn, aangezien het begrip 'diensten' wel erg ruim is gedefinieerd in de WMPC.<sup>209</sup> De nieuwe Richtlijn zelf biedt echter ook de mogelijkheid aan de lidstaten om zijn bepalingen toe te passen op die domeinen die niet onder het toepassingsgebied van de Richtlijn vallen. Gelet hierop kan de Belgische wetgever er dus ook voor kiezen om de uitzondering betreffende onroerende goederen niet in de wet in te schrijven.<sup>210</sup>

---

<sup>206</sup> Art. 2.5° en 2.6° WMPC omschrijven goederen namelijk als lichamelijke roerende zaken en diensten als elke prestatie verricht door een onderneming in het kader van haar professionele activiteit of in uitvoering van haar statutair doel. Hieruit volgt dus dat de verkoop van goederen een roerend goed moet betreffen en dus zullen verkoopovereenkomsten omtrent onroerende goederen hier niet onder kunnen vallen.

<sup>207</sup> Art. 3.3.e en f Consumentenrichtlijn.

<sup>208</sup> Overweging 26 Consumentenrichtlijn ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopprijmen gesloten overeenkomsten", 36 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 94.

<sup>209</sup> E. , "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopprijmen gesloten overeenkomsten", 36.

<sup>210</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 24.

## 2.2 Implicaties met betrekking tot overeenkomsten op afstand

### 2.2.1 Definitie van de overeenkomst op afstand

**78.** De WMPC omschrijft een overeenkomst op afstand als "elke overeenkomst tussen een onderneming en een consument inzake goederen of diensten die wordt gesloten in het kader van een door de onderneming georganiseerd systeem voor verkoop van goederen of diensten op afstand waarbij, voor deze overeenkomst, uitsluitend gebruik gemaakt wordt van een of meer technieken voor communicatie op afstand tot en met de sluiting van de overeenkomst zelf".<sup>211</sup>

Bij letterlijke lezing hiervan, leiden we af dat overeenkomsten die gesloten worden door een verkoper en een consument via bv. eBay of Kapaza dus niet onder de WMPC vallen. In dit geval is het georganiseerd systeem namelijk niet georganiseerd door de verkoper zelf, maar doet deze beroep op een externe site, namelijk eBay of Kapaza. Hieromtrent was echter wel onduidelijkheid in de rechtsleer.<sup>212</sup> Sommige auteurs namen reeds voor de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn aan dat dergelijke overeenkomsten toch onder de WMPC konden vallen.<sup>213</sup> Deze onduidelijkheid wordt echter volledig weggenomen met de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Deze laat de woorden *een door de onderneming georganiseerd systeem* namelijk wegvallen.<sup>214</sup>

**79.** De WMPC verduidelijkt niet wat een georganiseerd systeem voor verkoop van goederen of diensten op afstand is. In de rechtsleer werd echter beargumenteerd dat het sowieso moet gaan om een zekere systematiek, wat meteen verklaart waarom het occasioneel overeenkomsten afsluiten hier niet onder valt.<sup>215</sup> Zo zullen leveringen aan huis door bijvoorbeeld een broodjeszaak na een telefonische bestelling, niet onder het systeem vallen. Met de nieuwe Consumentenrichtlijn zal hierover echter geen onduidelijkheid meer kunnen bestaan, aangezien deze hiervoor zelf in een definitie voorziet.<sup>216</sup>

**80.** Voor de definitie omtrent overeenkomsten op afstand is een goed begrip van goederen en diensten noodzakelijk. In de rechtsleer wordt echter opgemerkt dat het verschil tussen deze twee niet altijd even helder is.<sup>217</sup> Zo wijst men op de discussie die er bestaat omtrent het downloaden van muziek of de verkoop van software.

---

<sup>211</sup> Art. 2.21° WMPC (eigen cursivering) ; een gelijkaardige definitie kunnen we terugvinden in Art. 2, 1) RL 97/7/EG.

<sup>212</sup> S. CLAEYS, "Verkoop op afstand" in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 74 (Hierna: S. CLAEYS, "Verkoop op afstand").

<sup>213</sup> Zie hiervoor: R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 99 ; R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet marktpartijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 148 ;

<sup>214</sup> Art. 2, lid 7 Consumentenrichtlijn ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 13 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 36 ; E. TERRY, "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 529.

<sup>215</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 98 ; S. CLAEYS, "Verkoop op afstand", 73 ; R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet marktpartijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 148.

<sup>216</sup> Overweging 20 Consumentenrichtlijn stelt namelijk dat het "dient die systemen te omvatten die door andere derden dan de handelaar worden aangeboden, maar door de handelaar worden gebruikt, zoals een online-platform. Hieronder mogen echter niet websites worden gerekend die louter informatie over de handelaar, zijn goederen en/of diensten en zijn contactgegevens bevatten".

<sup>217</sup> S. CLAEYS, "Verkoop op afstand", 72.

Zo zou de levering van muziek of software waar geen materiële drager aan te pas komt, vallen onder dienstverlening. Daar waar wel gebruik zou worden gemaakt van een materiële drager, zou kunnen gesproken worden van de verkoop van goederen.<sup>218</sup>

Deze discussie verliest met de nieuwe Consumentenrichtlijn ieder belang. Deze verheldert namelijk dat indien de digitale inhoud wordt geleverd op een materiële drager, het wordt gezien als een 'goed' in de zin van de Richtlijn. De overeenkomst omtrent de levering van deze digitale inhoud zal dan zonder twijfel onder de Richtlijn vallen. Als er geen sprake is van een materiële drager, zal de overeenkomst niet worden gezien als een verkoop-of dienstenovereenkomst.<sup>219</sup> In het geval van deze laatste situatie is de kwalificatie als dienst of goed echter niet langer van belang. De nieuwe Consumentenrichtlijn geeft namelijk duidelijk weer welke bepalingen op die overeenkomsten van toepassing zijn.<sup>220</sup>

### 2.2.2 De Richtlijn en de Wet Elektronische Handel

**81.** De Wet Elektronische Handel is van belang wanneer bij de overeenkomsten op afstand gebruik wordt gemaakt van elektronische communicatiemiddelen. Ze is een omzetting van de Richtlijn Elektronische Handel.<sup>221</sup> Deze richtlijn is ingevoerd om elektronische handel te vergemakkelijken door bv. vormvereisten die het sluiten van overeenkomsten via internet bemoeilijken weg te nemen.<sup>222</sup>

De Wet is van toepassing op diensten van de informatiemaatschappij, welke worden gedefinieerd als "elke dienst die gewoonlijk tegen vergoeding, langs elektronische weg op afstand en op individueel verzoek van een afnemer van de dienst verricht wordt".<sup>223</sup> Deze wet vormt één geheel met de WMPC. Van zodra de leverancier of onderneming een elektronische communicatietechniek gebruikt, is hij niet enkel onderworpen aan de regels van de WMPC, maar zal hij ook de Wet Elektronische Handel moeten raadplegen om zijn verplichtingen na te kijken.<sup>224</sup> De betrokken leverancier/onderneming zal dan namelijk ook dienstverlener zijn.<sup>225</sup>

**82.** In de rechtsleer bestaat er twijfel omtrent het karakter van de Wet Elektronische Handel. Is het een *lex specialis* of *lex generalis*? Deze vraag is van belang, want speciale wetten krijgen voorrang op de meer algemene wetten.

---

<sup>218</sup> S. CLAEYS, "Verkoop op afstand", 72.

<sup>219</sup> Zie hiervoor Overweging 19 Consumentenrichtlijn.

<sup>220</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 13 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 34 ; E. TERRY, "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 528.

<sup>221</sup> Wet Elektronische Handel ; Richtlijn 2000/31 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de Elektronische Handel, in de interne markt ("Richtlijn inzake Elektronische Handel"), *Pb. L.* 17 juli 2000, nr. 178, 1.

<sup>222</sup> C.J. SANDER, "De consument en elektronische snelweg" in J.S. VAN BUREN-DEE, E.H. HONDIUS en J.G.J. RINKES, *Jaarboek consumentenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 183.

<sup>223</sup> Art. 2, 1° Wet Elektronische Handel.

<sup>224</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 102.

<sup>225</sup> Art. 2, 3° Wet Elektronische Handel omschrijft een dienstverlener als "iedere natuurlijke of rechtspersoon die een dienst van de informatiemaatschappij levert".

De voorkeur van meerdere auteurs gaat echter uit naar een "gecombineerde toepassing van de lex specialis en de lex generalis", opdat de consument zo goed mogelijk wordt beschermd.<sup>226</sup> De regel "lex specialis derogat lege generali" geldt enkel wanneer beide wetten dezelfde zaken op een andere manier regelen.<sup>227</sup>

**83.** Het voormelde kan niet echt gezien worden als een implicatie op het huidige recht, gelet op het feit dat de Richtlijn en de Wet Elektronische Handel gewoon blijven bestaan naast de nieuwe Consumentenrichtlijn. Hierover kan enigszins twijfel ontstaan, als we kijken naar Art. 3.2 van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Dit artikel stelt dat "indien een bepaling van deze richtlijn strijdig is met een bepaling van een andere handeling van de Unie, die betrekking heeft op specifieke sectoren, heeft de bepaling van die andere handeling van de Unie voorrang en is deze van toepassing op die specifieke sectoren."<sup>228</sup>

Wat precies kan verstaan worden onder 'specifieke sectoren' wordt onder meer omschreven in Overweging 11, dat verwijst naar bijvoorbeeld bepalingen zoals voor "geneesmiddelen voor menselijk gebruik, medische hulpmiddelen, privacy en elektronische communicatie, rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg en dergelijke".<sup>229</sup> Goddaer vat deze opsomming als niet-limitatief op en stelt zich bijgevolg de vraag of de regelgeving betreffende Elektronische Handel hier dan onder kan worden geplaatst.<sup>230</sup> De Richtlijn Elektronische Handel zou een lex specialis zijn, gelet op het feit dat het niet enkel van toepassing is op B2C-overeenkomsten (zoals de nieuwe Richtlijn), maar ook op B2B-overeenkomsten.<sup>231</sup> De onduidelijkheid wordt nog meer in de hand gewerkt doordat de nieuwe Richtlijn bepaalt in Overweging 12 dat zij een aanvulling is op onder meer de Richtlijn Elektronische Handel.<sup>232</sup>

Wat ook de uiteindelijke uitkomst van de discussie zal zijn, het blijft relevant om ook te wijzen op deze regelgeving. Het is geen echte wijziging die de nieuwe Consumentenrichtlijn doorvoert, maar een handelaar die gebruik maakt van elektronische communicatietechnieken, moet ook deze instrumenten naleven.

---

<sup>226</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 102-103.

<sup>227</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 103.

<sup>228</sup> Art. 3.2 Consumentenrichtlijn.

<sup>229</sup> Zie hiervoor Overweging 11 Consumentenrichtlijn.

<sup>230</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 22.

<sup>231</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 22.

<sup>232</sup> Zo bepaalt Overweging 12: "De in deze richtlijn opgenomen informatievoorschriften dienen een aanvulling te zijn op de informatievoorschriften in Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt en Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de Elektronische Handel, in de interne markt ("richtlijn Elektronische Handel"). De mogelijkheid voor de lidstaten om aan op hun grondgebied gevestigde dienstverrichters additionele informatieverplichtingen op te leggen moet gehandhaafd blijven".

## 2.3. Implicaties met betrekking tot overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten

### 2.3.1 Definitie van buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

**84.** De oude Richtlijn 85/577/EEG is naar Belgisch recht omgezet in de WMPC.<sup>233</sup> Artikel 58 WMPC definieert de buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten. Bedoeld worden "de verkopen aan de consument van goederen en diensten door een onderneming :

1° ten huize van de consument of van een andere consument, alsook op de arbeidsplaats van de consument;

2° tijdens een door of voor de onderneming buiten haar verkooppunt georganiseerde excursie;

3° op salons, beurzen en tentoonstellingen, op voorwaarde dat er ter plaatse geen betaling van het totale bedrag gebeurt en dat de prijs hoger is dan 200 euro."<sup>234</sup>

**85.** Overeenkomsten gesloten op beurzen vallen onder het toepassingsgebied van de WMPC. Concreet betekent dit dat de bescherming die de WMPC op dit moment biedt, ruimer is dan de nieuwe Consumentenrichtlijn.<sup>235</sup> Deze bepaalt namelijk dat marktkramen en standen op beurzen als de handelaar daar gewoonlijk zijn activiteiten uitvoert, worden beschouwd als 'verkooppunten'.<sup>236</sup> Als we de WMPC op dit vlak vergelijken met de nieuwe Richtlijn, dan volgt hieruit dat een overeenkomst gesloten op een beurs, waar de handelaar gewoonlijk zijn activiteiten uitoefent, geen buiten de verkooppunten gesloten overeenkomst zal zijn in de zin van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Onder de WMPC zal dit wel het geval zijn.

De Belgische wetgever is echter niet genoodzaakt om deze ruimere bescherming te schrappen.<sup>237</sup> Dergelijke overeenkomsten worden niet geregeld door de Richtlijn zelf, wat betekent dat het buiten het toepassingsgebied valt. Gelet op het principe van maximale harmonisatie, betekent dit dat de nationale lidstaten hierover dus nog steeds vrij kunnen reguleren. De enige grens die hieraan verbonden is, is het vrij verkeer. De lidstaten zullen ervoor moeten zorgen, dat als ze materies regelen, die niet onder het toepassingsgebied van de nieuwe Richtlijn vallen, ze het vrij verkeer niet ongerechtvaardigd inperken.

---

<sup>233</sup> Art. 58-64 WMPC.

<sup>234</sup> Art. 58 §1 WMPC ; het Hof van Beroep te Gent heeft beklemtoond dat het begrip 'ten huize van de consument' ruim moet worden geïnterpreteerd, aangezien ook een vakantieverblijf hieronder kan worden gebracht (Gent 28 juni 2006, *NjW* 2006, 805).

<sup>235</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 18 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 37-38.

<sup>236</sup> Overweging 22 Consumentenrichtlijn.

<sup>237</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 91 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 18-19 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 37.

### 2.3.2 Uitzonderingen op het toepassingsgebied van de WMPC

**86.** Een aantal overeenkomsten zijn uitdrukkelijk uitgesloten uit het toepassingsgebied van de WMPC. Om te beginnen de situatie waarin de consument de onderneming vooraf en uitdrukkelijk heeft gevraagd zijn thuis te bezoeken, met de bedoeling om te onderhandelen over de aankoop van een goed of dienst.<sup>238</sup> In deze gevallen wordt de consument dus niet beschermd. De bewijslast hierbij rust echter op de verkoper.<sup>239</sup> Deze moet bewijzen dat de consument uitdrukkelijk het bezoek heeft verzocht, maar tevens ook dat de consument hierbij de intentie had om te onderhandelen over het sluiten van een overeenkomst.<sup>240</sup>

In de rechtspraak kan hieromtrent een evolutie worden vastgesteld. Eerst werd aangenomen dat de intentie om te onderhandelen moest worden bewezen door middel van een schriftelijk stuk en enkel kon worden afgeleid uit de letterlijke bewoordingen hiervan.<sup>241</sup> In een arrest van 2004 echter besloot het Hof van Beroep te Gent dat de intentie ook kon worden afgeleid uit de begeleidende omstandigheden.<sup>242</sup>

Daarna werd in de rechtspraak een clause, waarin werd verklaard dat de overeenkomst werd gesloten nadat de consument het bezoek heeft gevraagd, als voldoende bewijs beschouwd.<sup>243</sup> Het Hof van Beroep te Gent stelde namelijk dat "het niet is omdat een beding voorgedrukt is, dat het zonder meer kan worden afgedaan als een waardeloze stijlclause. De handtekening van appellant onder deze clause impliceert zijn akkoord met de vermelding dat hij het bezoek van geïntimideerde heeft gevraagd met het oog op het onderhandelen over het sluiten van een overeenkomst".<sup>244</sup> In deze arresten beschouwde men weliswaar de clause als voldoende bewijs, aangezien ook uit de omstandigheden kon worden afgeleid dat er een intentie was om te onderhandelen over een overeenkomst.<sup>245</sup> In andere arresten werd daarentegen besloten dat een dergelijke clause onvoldoende was om ook te oordelen dat er inderdaad dergelijke intentie was, als deze niet uit de begeleidende omstandigheden kon worden afgeleid.<sup>246</sup> In ieder geval moet de clause sowieso wel duidelijk leesbaar zijn voor de consument.<sup>247</sup>

**87.** De nieuwe Consumentenrichtlijn beschermt de consument nu echter ook wanneer deze voorafgaandelijk het bezoek van de verkoper vraagt.<sup>248</sup> De Belgische wetgever zal de WMPC dus ook in die zin moeten aanpassen. Mijns insziens is dit een 'big step forward'.

---

<sup>238</sup> Art. 59, 1° WMPC.

<sup>239</sup> Gent 7 december 2005, *NjW* 2006, 854 ; Gent 14 september 2005, *Jb. Hand.* 2005, 473; Gent 12 oktober 2005, *Jb. Hand.* 2005, 477 ; R. STEENNOT en E. TERRYIN, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 115.

<sup>240</sup> Gent 7 december 2005, *NjW* 2006, 854 ; R. STEENNOT en E. TERRYIN, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 115.

<sup>241</sup> Rb. Leuven 1 juni 1993, *DCCR* 1993, 532.

<sup>242</sup> Gent 3 februari 2004, *DCCR* 2005, 55 ; Gent 12 oktober 2005, *Jb. Hand.* 2005, 478.

<sup>243</sup> Gent 2 maart 2005, *DCCR* 2007, 66 ; Gent 23 maart 2005, *DCCR* 2007, 72.

<sup>244</sup> Gent 2 maart 2005, *DCCR* 2007, 66.

<sup>245</sup> Gent 2 maart 2005, *DCCR* 2007, 66 ; Gent 23 maart 2005, *DCCR* 2007, 73.

<sup>246</sup> Gent 24 oktober 2007, *Jb. Hand.* 2007, 383-384; Gent 7 december 2005, *NjW* 2006, 854.

<sup>247</sup> Zo oordeelde het Hof van Beroep te Gent dat wanneer de clause "in een uitermate klein en moeilijk leesbaar lettertype voorkomt bovenaan het document" dat hieruit "geenszins een voorafgaandelijk verzoek kan worden afgeleid" (Gent 14 september 2005, *Jb. Hand.* 2005, 474).

<sup>248</sup> Overweging 21 Consumentenrichtlijn.

Vroeger ging men ervan uit dat het overrompelingseffect van een thuisbezoek niet aanwezig is als de consument op voorhand dit bezoek heeft aangevraagd.<sup>249</sup> Studies tonen echter aan dat de emotionele en psychische druk die bij de meeste consumenten ontstaat door dergelijke thuisbezoeken niet te wijten zou zijn aan het zich onverwachts aanbieden van de verkoper, maar vooral aan het feit dat de betrokken verkoper zich in het eigen huis van de consument bevindt.<sup>250</sup> Dit betekent dus dat de druk evenzeer wordt gevoeld ook al heeft de consument het bezoek zelf gevraagd.

**88.** De WMPC sluit openbare verkopen uit van zijn toepassingsgebied.<sup>251</sup> Deze principiële uitsluiting zal niet langer mogelijk zijn gelet op de nieuwe Consumentenrichtlijn. Deze sluit openbare verkopen slechts uit wanneer ze plaatsvinden op een locatie die niet kan worden beschouwd als een 'verkoopruimte'. Meer concreet is dit het geval wanneer de openbare verkoop doorgaat in een lokaal dat niet de permanente of gewoonlijke bedrijfsruimte is van de persoon die de verkoop organiseert voor de handelaar.<sup>252</sup>

**89.** De overige uitzonderingen, zoals "de verkopen van levensmiddelen, dranken en huishoudelijke onderhoudsartikelen door ondernemingen die, door frequente en geregelde rondes, cliënteel bedienen door middel van ambulante winkels; de verkopen op afstand; de verkopen van verzekeringen; de verkopen georganiseerd in het raam van manifestaties zonder handelskarakter en met een uitsluitend menslievend en tot slot ook de overeenkomsten inzake consumentenkrediet onderworpen aan de wetgeving betreffende het consumentenkrediet" kunnen wel behouden blijven. Deze worden namelijk ook uitgezonderd door de nieuwe Consumentenrichtlijn.<sup>253</sup>

---

<sup>249</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 38 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 92-93.

<sup>250</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 92-93 ; E. TERRY, "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 529 ; Zie ook de studie door the Office of Fair Trading, *Doorstep selling study*, 2004, [http://www.offt.gov.uk/shared\\_offt/reports/consumer\\_protection/oft716.pdf](http://www.offt.gov.uk/shared_offt/reports/consumer_protection/oft716.pdf) .

<sup>251</sup> Art. 59, 3° WMPC.

<sup>252</sup> Overweging 22 van de Richtlijn Consumentenrechten ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 38 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 18.

<sup>253</sup> Art. 59, 2° WMPC, Art 59, 4° WMPC, Art. 59, 6° WMPC en Art. 59, 7° WMPC en tegenhangers hiervan in de Consumentenrichtlijn: Art. 3.3. j) Consumentenrichtlijn, Art. 2, 7° Consumentenrichtlijn, Art. 3, 3, d) Consumentenrichtlijn, Art. 3, lid 4 Consumentenrichtlijn zou volgens Terry de uitzondering in Art. 59, 6° WMPC kunnen omvatten (E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 38-39, voetnoot 61) en Art. 3, 3, d) Consumentenrichtlijn.

### 2.3.3 De Wet en het KB op de Ambulante Handel

**90.** Wanneer een verkoper zich wil richten tot consumenten buiten de normale verkooppunten zal hij, naar Belgisch recht, niet enkel rekening moeten houden met de WMPC, maar ook met de Wet en het KB Ambulante Handel.<sup>254</sup> Ambulante handel is "elke verkoop, te koop aanbieding of uitstalling met het oog op de verkoop aan de consument van producten en bijkomstig van diensten die op deze producten betrekking hebben, door een handelaar buiten de vestigingen vermeld in zijn inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen of door een persoon die niet over een dergelijke vestiging beschikt."<sup>255</sup> Het toepassingsgebied van de Wet Ambulante Handel is uitgebreid door het KB, aangezien vroeger het verkopen van diensten hier niet onder viel.<sup>256</sup> Wanneer diensten behoren tot beroepen die onderworpen zijn aan regels inzake deontologie, zullen zij niet vallen onder het uitgebreide toepassingsgebied van de Wet.<sup>257</sup>

**91.** De Wet en het KB Ambulante Handel bepalen de locaties waar de uitoefening van ambulante activiteiten is toegelaten. De uitoefening van dergelijke activiteiten is onderworpen aan een voorafgaande machtiging door een ondernemingsloket. Wat betreft bepaalde producten, is ambulante handel verboden, zoals voor onder andere geneesmiddelen, contactlenzen, edele metalen en dergelijke.<sup>258</sup> Voor ambulante activiteiten ten huize van de consument, geldt een verbod betreffende producten of diensten met een waarde vanaf € 250.<sup>259</sup>

**92.** De vraag is of deze Belgische wetgeving omtrent ambulante activiteiten zonder enige wijziging kan blijven bestaan sinds de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Deze Richtlijn maakt namelijk het verrichten van ambulante activiteiten niet afhankelijk van het verkrijgen van een voorafgaande machtiging. Ook kan er geen verbod in worden teruggevonden omtrent de verkoop van bepaalde producten buiten de verkooppunten. Tot slot bevat de Richtlijn geen verbod betreffende thuisverkoop voor producten vanaf € 250.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moeten we terugkeren naar het principe van maximale harmonisatie. Alles wat uitputtend wordt geregeld door de nieuwe Consumentenrichtlijn, zal de Belgische wetgever zo moeten overnemen. Indien een bepaalde materie niet helemaal wordt gereguleerd door de Richtlijn, is er nog ruimte voor de lidstaten. Betekent het niet-vermelden van een vereiste machtiging door de nieuwe Richtlijn dat de Europese wetgever dit acht buiten de Richtlijn te vallen? Dit zou betekenen dat de Belgische wetgever dus nog steeds een dergelijke machtiging mag vereisen. Of moet het stilzwijgen van de machtiging zo geïnterpreteerd worden dat alles omtrent buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten geregeld wordt? Zo bepaalt de Richtlijn de beschermingsmaatregelen, zoals het herroepingsrecht en de informatieplichten, voor dergelijke overeenkomsten.

---

<sup>254</sup> Wet Ambulante Handel en KB Ambulante Handel.

<sup>255</sup> Art. 2 § 1 Wet Ambulante Handel.

<sup>256</sup> Art. 2 KB Ambulante Handel.

<sup>257</sup> Art. 2 KB Ambulante Handel.

<sup>258</sup> Zie hiervoor Art. 5 KB Ambulante Handel.

<sup>259</sup> Art. 4 § 1, lid 3 Wet Ambulante Handel.



Als we kijken naar de nieuwe Richtlijn, kan worden opgemerkt dat deze geenszins een uitputtende regeling bevat omtrent overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten. Overweging 14 van de Richtlijn bepaalt namelijk onder meer dat "deze richtlijn geen afbreuk mag doen aan het nationale recht op het gebied van het verbintenissenrecht voor de verbintenissenrechtelijke aspecten die niet door deze richtlijn worden geregeld. De richtlijn mag evenmin afbreuk doen aan het nationale recht inzake de algemene contractuele rechtsmiddelen, de regels inzake de openbare economische orde, bijvoorbeeld regels betreffende buitensporige prijzen of woekerprijzen, en de regels betreffende onethische rechtshandelingen."<sup>260</sup>

Volgens Terryn zou de Richtlijn niet opleggen de vereiste machtiging te schrappen, gelet op het feit dat ze enkel de privaatrechtelijke beschermingsmechanismen (zoals de informatieplichten en het herroepingsrecht) volledig regelt. Aangezien een machtiging een publiekrechtelijke maatregel is, zou ze buiten de Richtlijn vallen.<sup>261</sup> Als we echter verder kijken dan de nieuwe Richtlijn, kunnen we tot een andere conclusie besluiten. Zo kunnen ambulante activiteiten ook vallen onder de definitie van een 'handelspraktijk', hetgeen volledig is geharmoniseerd door de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken.<sup>262</sup> Deze Richtlijn kent geen vereiste voorafgaande machtiging voor het uitoefenen van ambulante activiteiten, noch een verbod betreffende ambulante activiteiten voor bepaalde producten en tot slot evenmin een principiële verbod op de thuisverkoop van producten vanaf € 250.<sup>263</sup> Als we dus deze Richtlijn zouden volgen, moeten deze zaken wel uit de Belgische wetgeving verdwijnen.

---

<sup>260</sup> Overweging 14 Consumentenrichtlijn.

<sup>261</sup> E. TERRYN, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 40.

<sup>262</sup> Art. 2.d. van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken definieert handelspraktijken als: "iedere handeling, omissie, gedraging, voorstelling van zaken of commerciële communicatie, met inbegrip van reclame en machtiging, van een handelaar, die rechtstreeks verband houdt met de verkoopbevordering, verkoop of levering van een product aan consumenten." (Zie ook Art. 2, 29° WMPC)

<sup>263</sup> Art. 4 Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken, HvJ C-261/07 en C-299/07, *VTB-VAB/Total Belgium NV en Galatea BVBA/Sanoma Magazines Belgium NV*, 2009, §52 ; E. TERRYN, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 40-41.

## **Hoofdstuk 2. Informatieverplichtingen voor overeenkomsten gesloten op afstand en buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten**

### **1. Inleiding**

**93.** Vooraleer wordt ingegaan op de informatieverplichtingen in concreto, wordt eerst onderzoek verricht naar de ratio hierachter. In de rechtsleer werd er reeds op gewezen dat de consument hedendaags wordt geconfronteerd met een enorme variatie in producten, verkoopsvoorwaarden en dergelijke. Dit maakt het de consument niet eenvoudiger om een product te kiezen dat volledig overeenstemt met zijn eisen.<sup>264</sup> Zoals reeds in hoofdstuk 1 van deze masterproef werd aangehaald, willen informatieverplichtingen de consumenten beschermen. Deze verplichtingen moeten de consument bijstaan in het maken van zijn beslissing, zodanig dat een aankoop gebeurt met een 'informed consent'. De consument zou dus met behulp van dergelijke informatieverplichtingen in staat zijn een doordachte beslissing te nemen.<sup>265</sup>

**94.** Het Hof van Justitie heeft in zijn rechtspraak meermaals het belang van informatieverplichtingen beklemtoond. Zo stelde het Hof in de zaak GB Inno BM dat "het gemeenschapsrecht op het gebied van de consumentenbescherming de voorlichting van de consument als een van de voornaamste vereisten beschouwt".<sup>266</sup> Ook in arresten waar het ging om beperkingen opgelegd door de lidstaten aan het vrij verkeer, kwam het belang dat het Hof aan informatieplichten hecht, naar boven. Het Hof haalde in deze arresten aan dat het beoogde doel ook kon worden bereikt door te voorzien in informatieverplichtingen.<sup>267</sup>

**95.** De nieuwe Consumentenrichtlijn geeft aan dat extra bescherming vooral vereist is bij de twee overeenkomsten die centraal staan in deze thesis. Bij buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten "kunnen consumenten onder mogelijke psychologische druk staan of te maken krijgen met een verrassingselement".<sup>268</sup> Bij verkopen op afstand is er geen gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument, waardoor extra bescherming vereist is.<sup>269</sup>

---

<sup>264</sup> G. HOWELLS, I.M. RAMSAY, T. WILHELMSSON, D. KRAFT, *Handbook of research on international consumer law*, Cheltenham, Edward Elgar, 2010, 130.

<sup>265</sup> I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 37.

<sup>266</sup> HvJ C-362/88, GB Inno BM v. Confédération du commerce luxembourgeois, *Jur.* 1990, I, 689, §18 (eigen cursivering).

<sup>267</sup> Zo oordeelde het Hof in de zaak HvJ C-193/80, Commissie van de Europese Gemeenschappen v. Italiaanse Republiek, *Jur.* 1981, I, 3037, § 27: "Deze bescherming kan echter worden verzekerd door andere middelen, die een gelijke behandeling van nationale en ingevoerde produkten mogelijk maken, met name door de verplichting geen passend etiket aan te brengen waarop de eigenschappen van het verkochte produkt zijn vermeld, met omschrijvingen of nadere aanduidingen omtrent de soort azijn die te koop wordt aangeboden, op voorwaarde dat een dergelijke regeling geldt voor alle azijn, dus ook voor wijnazijn." ; HvJ C-178/84, Commissie van de Europese Gemeenschappen v. Bondsrepubliek Duitsland, *Jur.* 1987, I, 1269, § 25.

<sup>268</sup> Overweging 21 Consumentenrichtlijn.

<sup>269</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 29.

## 2. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU

### 2.1 Wanneer en aan wie moet de informatie meegedeeld worden?

**96.** De Richtlijn stelt dat “de handelaar de consument duidelijk en begrijpelijke informatie moet geven vóór de consument wordt gebonden door een overeenkomst op afstand of een buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst.”<sup>270</sup>

**97.** Een consument is “iedere natuurlijke persoon die bij onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen”.<sup>271</sup> De nieuwe Consumentenrichtlijn voegt hier, wat betreft de informatieverplichtingen, aan toe dat “de handelaar rekening moet houden met de specifieke behoeften van consumenten die door hun mentale, lichamelijke of psychologische handicap, hun leeftijd of hun goedgelovigheid bijzonder kwetsbaar zijn op een manier die de handelaar redelijkerwijs kon worden verwacht te voorzien.”<sup>272</sup>

Hiermee gaat de Richtlijn uit van een ander consumentenbeeld dan hetgeen het Hof van Justitie hanteert.<sup>273</sup> Doorgaans ziet het Hof de consument als “een gemiddeld geïnformeerde, omzichtige en oplettende gewone consument.”<sup>274</sup> Toch heeft het Hof in het arrest *Buet* aanvaard dat lidstaten soms rekening kunnen houden met de kwetsbaarheid van sommige consumenten.<sup>275</sup> Ook in de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken houdt men rekening met “de mentale of lichamelijke handicap, de leeftijd of goedgelovigheid” van de consument om te beoordelen of een handelspraktijk oneerlijk is.<sup>276</sup> Het beeld dat de nieuwe Consumentenrichtlijn vooropstelt, mag echter niet leiden tot “verschillende niveaus van consumentenbescherming.”<sup>277</sup> Concreet betekent dit dat de handelaars wel verplicht zijn rekening te houden met de specifieke behoeften van consumenten die door hun mentale, lichamelijke of psychologische handicap, hun leeftijd of hun goedgelovigheid bijzonder kwetsbaar zijn, maar dit wilt niet zeggen dat daardoor voor deze categorie van mensen ook extra bescherming moet worden ingesteld.

### 2.2 Inhoud van de informatie

**98.** De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten maakt een onderscheid tussen informatieverplichtingen die gelden voor andere dan overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten en informatieverplichtingen die gelden voor deze twee overeenkomsten.<sup>278</sup>

---

<sup>270</sup> Art. 6, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>271</sup> Art. 2.1 Consumentenrichtlijn.

<sup>272</sup> Overweging 34 Consumentenrichtlijn.

<sup>273</sup> J. GODDAER, “De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel”, *DCCR* 2012, 25.

<sup>274</sup> HvJ C-210/96, *Tusky en Gut Springenheide GmbH*, 1998, 4691, §31 ; HvJ C-220/98, *Estée Lauder Cosmetics GmbH v. Lancaster Group GmbH*, 2000, 146, § 27 ; HvJ C-3/99, *Cidrerie Ruwet NV en Cidre Stassen NV t. HP Bulmer Ltd*, 2000, 8781, § 53; zie hiervoor ook: G. STRAETMANS, “Het Europese consumentenacquis: genese en toekomstblik”, 7-8.

<sup>275</sup> HvJ C-382/87, *Buet en SARL Educational Business Services*, 1989, I, 1252, § 13.

<sup>276</sup> Art. 5, lid 3 Richtlijn Oneerlijke handelspraktijken.

<sup>277</sup> Overweging 34 Consumentenrichtlijn.

<sup>278</sup> De ratio hierachter is al ter sprake gekomen: bij de twee overeenkomsten die centraal staan in deze thesis, is er nood aan extra bescherming. De informatieverplichtingen worden dan ook opgesplitst: in Art. 5 Consumentenrichtlijn kunnen verplichtingen worden gevonden die gelden voor andere dan op afstand gesloten overeenkomsten of buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten. In Art. 6 staan de informatieverplichtingen voor de overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten opgesomd.

Het verschil tussen beide categorieën ligt hierin dat bij de eerste categorie de lidstaten de vrijheid krijgen "aanvullende verplichtingen inzake precontractuele informatie vast te stellen of te handhaven voor overeenkomsten waarop het artikel van toepassing is."<sup>279</sup> Een gelijkaardige bepaling vinden we niet terug voor de tweede categorie van informatieverplichtingen. Hieruit volgt dus dat deze volledig zijn geharmoniseerd voor de overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten. Dit alles verklaart waarom de lijst van informatieplichten zo uitgebreid is.<sup>280</sup>

**99.** De handelaar moet de consument voorzien van volgende informatie: de voornaamste kenmerken van de goederen of de diensten<sup>281</sup> ; de identiteit van de handelaar<sup>282</sup> ; het geografisch adres van de handelaar, alsook telefoonnummer, fax en e-mailadres, en indien nodig, ook het geografisch adres en de identiteit van de handelaar voor wiens rekening hij optreedt<sup>283</sup>. Verder moeten ook de totale prijs van de goederen of diensten of de manier waarop de prijs moet worden berekend<sup>284</sup> ; de kosten die verbonden zijn aan het terugzenden van de goederen, als deze door hun aard niet per gewone post kunnen worden teruggezonden<sup>285</sup>, alsmede de kosten voor het gebruik van middelen voor communicatie op afstand voor het sluiten van de overeenkomst<sup>286</sup>, worden vermeld. De lijst komt hier nog niet tot een einde en de handelaar zal ook de volgende informatie moeten vermelden: de wijze van betaling, levering, uitvoering, de termijn waarbinnen de handelaar zich verbindt het goed te leveren of de diensten te verlenen en, voor zover van toepassing, het beleid van de handelaar inzake klachtenbehandeling<sup>287</sup> ; de wettelijke waarborg van conformiteit van goederen, alsmede het bestaan en de voorwaarden van bijstand aan de consument na verkoop, diensten na verkoop en commerciële garanties of van bepaalde relevante gedragscodes<sup>288</sup> ; de duur van de overeenkomsten of de opzeggingsvoorwaarden voor een overeenkomst van onbepaalde duur of een overeenkomst die automatisch verlengd wordt<sup>289</sup> ; de minimumduur van de verplichtingen van de consument<sup>290</sup> ; het bestaan en de voorwaarden van waarborgsommen of andere financiële garanties<sup>291</sup> alsmede de mogelijkheid van toegang tot buitengerechtelijke klachten- en geschilbeslechtsprocedures waaraan de handelaar is onderworpen, en de wijze waarop daar toegang toe is.<sup>292</sup>

---

<sup>279</sup> Art. 5, lid 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>280</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 43-44.

<sup>281</sup> Art. 6, lid 1, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>282</sup> Art. 6, lid 1, b) Consumentenrichtlijn.

<sup>283</sup> Art. 6, lid 1 c) Consumentenrichtlijn ; de ratio achter het verplicht meedelen van telefoonnummer, fax en email-adres is opdat de consument snel en efficiënt contact kan opnemen met de handelaar ; Goddaer wijst er op dat het ook bij de andere overeenkomsten nuttig is voor de consument om snel en efficiënt contact op te kunnen nemen met de handelaar. Het is net daarom dat zij niet begrijpt waarom de verplichting tot meedelen van telefoonnummer, e-mailadres en fax niet verplicht is gesteld bij de andere overeenkomsten (J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", DCCR 2012, 29, voetnoot nr. 141).

<sup>284</sup> De handelaar zal ook, indien van toepassing, alle extra vracht-, leverings- of portokosten en eventuele andere kosten moeten vermelden. Indien deze niet op voorhand kunnen worden berekend, zal de handelaar sowieso de consumenten moeten melden "dat er eventueel dergelijke extra kosten verschuldigd kunnen zijn". (Art. 6, lid 1, e) Consumentenrichtlijn).

<sup>285</sup> Art. 6, lid 1, i) Consumentenrichtlijn.

<sup>286</sup> Art. 6, lid 1, f) Consumentenrichtlijn: dit zal de handelaar slechts moeten melden, indien ze worden berekend op een andere grondslag dan het basistarief.

<sup>287</sup> Art. 6, lid 1 g) Consumentenrichtlijn.

<sup>288</sup> Art. 6, lid 1, l), m) en n) Consumentenrichtlijn.

<sup>289</sup> Art. 6, lid 1, o) Consumentenrichtlijn.

<sup>290</sup> Art. 6, lid 1 p) Consumentenrichtlijn.

<sup>291</sup> Art. 6, lid 1 q) Consumentenrichtlijn.

<sup>292</sup> Art. 6, lid 1, t) Consumentenrichtlijn.

Wat betreft digitale inhoud, moet de handelaar "de functionaliteit van digitale inhoud met inbegrip van toepasselijke technische beveiligingsvoorzieningen alsook de relevante interoperabiliteit van digitale inhoud met hardware en software" vermelden.<sup>293</sup>

**100.** De handelaar kan ervoor opteren om de informatieverplichtingen omtrent het herroepingsrecht te voldoen door gebruik te maken van de modelinstructies voor herroeping, die de Richtlijn vermeldt in bijlage I, deel A.<sup>294</sup> Hij *kan* hiervan gebruik maken, maar is hiertoe geenszins verplicht. Indien de handelaar het doet, wordt hij wel geacht te hebben voldaan aan de informatievoorschriften.<sup>295</sup> Gebruikmaken van een dergelijk modelformulier zal het de handelaar eenvoudiger maken.<sup>296</sup> Hij wordt namelijk geacht de bewijslast te dragen dat de betrokken informatie is verleend.<sup>297</sup> Als hij het modelformulier gebruikt, zal deze bewijslast een stuk minder zwaar zijn. In de rechtsleer is er al op gewezen dat deze optie leidt tot meer rechtszekerheid.<sup>298</sup>

**101.** Wanneer de overeenkomsten betrekking hebben op de "levering van water, gas of elektriciteit die niet gereed zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, van stadsverwarming en van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd" zullen de voornoemde informatieverplichtingen ook gelden.<sup>299</sup>

**102.** De nieuwe Consumentenrichtlijn harmoniseert de informatieverplichtingen volledig, maar wijst er zelf al op dat lidstaten nog steeds de vrijheid hebben wat betreft taalvereisten.<sup>300</sup> Zo ook staat bij het artikel omtrent de informatieplichten vermeld dat "de lidstaten in hun nationale wetgeving taalvoorschriften kunnen handhaven of invoeren met betrekking tot de contractuele informatie, teneinde te verzekeren dat deze informatie voor de consument gemakkelijk te begrijpen is."<sup>301</sup>

### 2.3 Wisselwerking met de Dienstenrichtlijn en de Richtlijn Elektronische Handel

**103.** Zoals hierboven gesteld, harmoniseert de nieuwe Consumentenrichtlijn de informatieverplichtingen volledig. Toch stelt ze tegelijkertijd dat "de bij deze richtlijn vastgelegde informatievoorschriften bovenop de informatievoorschriften uit hoofde van Richtlijn 2006/123/EG en Richtlijn 2000/31/EG komen en de lidstaten niet beletten aanvullende informatievoorschriften op te leggen overeenkomstig die richtlijnen."<sup>302</sup> Dit betekent dus dat al deze informatieverplichtingen cumulatief gelden.

---

<sup>293</sup> Art. 6, lid 1 r) en s) Consumentenrichtlijn.

<sup>294</sup> Art 6, lid 4 Richtlijn Consumentenrechten ; De informatieverplichtingen omtrent het herroepingsrecht staan opgesomd in Art. 6, lid 1, h, i, j.

<sup>295</sup> Art. 6, lid 4 Richtlijn consumentenrechten.

<sup>296</sup> P. ROTT, "More coherence? A higher level of consumer protection? A review of the new Consumer Rights Directive 2011/83/EU", *REDC* 2012, 378 ; zie bijlage voor het modelformulier.

<sup>297</sup> Art. 6, lid 9 Consumentenrichtlijn.

<sup>298</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 30 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 45.

<sup>299</sup> Art. 6, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>300</sup> Overweging 15 Consumentenrichtlijn.

<sup>301</sup> Art. 6, lid 7 Consumentenrichtlijn.

<sup>302</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn ; Richtlijn Elektronische Handel ; Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, *Pb. L.* 27 december 2006, nr. 376, 36 (Hierna: Dienstenrichtlijn).

**104.** Zoals hierboven gesteld, werd in de rechtsleer reeds de vraag gesteld of de wetgeving omtrent Elektronische Handel kon worden gevat onder Art. 3.2 van de Richtlijn Consumentenrechten dat stelt dat regelgeving omtrent specifieke sectoren voorrang heeft op de bepalingen van de Richtlijn in geval van tegenstrijdigheden.<sup>303</sup> Nu kan hierover geen onduidelijkheid of onzekerheid meer bestaan, gelet op het feit dat indien er tegenstrijdigheden zijn tussen de Richtlijn Consumentenrechten en de Richtlijn Elektronische Handel, de bepalingen van deze eerste voorrang zullen krijgen.<sup>304</sup>

#### 2.4 Sancties bij de niet-naleving van de informatievoorschriften

**105.** De Richtlijn geeft de lidstaten de bevoegdheid om de sancties te bepalen op inbreuken.<sup>305</sup> Verder ligt het ook bij de lidstaten om te zorgen dat deze "doeltreffend, evenredig en afschrikkend" zijn.<sup>306</sup> Toch legt de Richtlijn zelf al een aantal sancties op omtrent de niet-naleving van de handelaar van de informatieverplichtingen. Zo zal de consument die niet is ingelicht over de extra lasten of kosten zoals bedoel in Art. 6, lid 1 e) of over de terugzendkosten zoals bedoel in Art. 6, lid 1 i), deze zelf niet langer moeten dragen. Het zal in dat geval de handelaar zijn die moet instaan voor deze kosten.<sup>307</sup> In de rechtsleer wordt uit het bovenstaande afgeleid dat wanneer de consument deze extra kosten of lasten reeds had betaald, hij deze ook kan terugvorderen.<sup>308</sup> Een handelaar die niet voldoet aan de informatieplichten betreffende het herroepingsrecht, zal worden geconfronteerd met een herroepingstermijn die pas afloopt twaalf maanden na het einde van de oorspronkelijke herroepingstermijn.<sup>309</sup> Tot slot zal de handelaar ook worden gesanctioneerd wanneer hij een inbreuk begaat op Art. 6, lid 1 h) en j) Richtlijn consumentenrechten. Hij zal dan, in tegenstelling tot de consument die normaal voor de kosten moet instaan, zelf de kosten moeten dragen voor de uitvoering van diensten, of de levering van water, gas of elektriciteit, wanneer deze niet in beperkte volumes of in een bepaalde hoeveelheid gereed voor verkoop zijn gemaakt en voor stadsverwarming.<sup>310</sup>

---

<sup>303</sup> Art. 3.2 Consumentenrichtlijn ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 22.

<sup>304</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>305</sup> Art. 24 lid 1 Consumentenrichtlijn ; P. ROTT, "More coherence? A higher level of consumer protection? A review of the new Consumer Rights Directive 2011/83/EU", *REDC* 2012, 379 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 37.

<sup>306</sup> Art. 24, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>307</sup> Art. 6, lid 6 Consumentenrichtlijn.

<sup>308</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 37 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 45.

<sup>309</sup> Art. 10, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>310</sup> Art. 14, lid 4, a) i) Consumentenrichtlijn.

## 2.5 Formele vereisten

### 2.5.1 Formele vereisten voor buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

**106.** De Richtlijn verplicht de handelaar de informatie uit Artikel 6 Richtlijn Consumentenrechten aan de consument te bezorgen "op papier of, indien de consument hiermee instemt, op een andere duurzame gegevensdrager".<sup>311</sup>

Als duurzame gegevensdrager wordt gezien "ieder hulpmiddel dat de consument of de handelaar in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die is aangepast aan het doel waarvoor de informatie is bestemd, en die een ongewijzigde weergave van de opgeslagen informatie mogelijk maakt." Gedacht kan worden aan USB-sticks, cd-rom's, geheugenkaarten of de harde schijven van computers en tot slot e-mails.<sup>312</sup>

**107.** De handelaar moet de consument ook een kopie bezorgen van de ondertekende overeenkomst of de bevestiging van de overeenkomst op papier. Ook hier kan de consument voor een duurzame gegevensdrager opteren.<sup>313</sup>

**108.** Wanneer de consument vooraf heeft ingestemd met het uitvoeren van de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, moet de handelaar de consument van deze bevestiging ook een kopie bezorgen, net zoals een kopie van de erkenning van de consument dat hij zijn herroepingsrecht hierdoor verliest.<sup>314</sup> Niet alle vormvereisten gaan echter uit van de handelaar. Zo is de consument verplicht, om zijn verzoek om de verrichting van diensten of de levering van water, gas of elektriciteit, die niet zijn gereed gemaakt voor verkoop, of van stadsverwarming, te laten beginnen tijdens de herroepingstermijn, aan de handelaar te laten weten door middel van een duurzame gegevensdrager.<sup>315</sup>

**109.** Als het gaat om overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten "waarbij de consument uitdrukkelijk om de diensten van de handelaar heeft verzocht met het oog op het verrichten van herstellings- of onderhoudswerken en het door de consument te betalen bedrag niet meer dan 200 EUR bedraagt", gelden er minder verregaande formele vereisten.<sup>316</sup> De lidstaten zijn echter niet verplicht dit systeem over te nemen. TerryN wijst er echter op dat het eventueel toch de beste keuze is om het systeem alsnog over te nemen. Ze beargumenteert dat het gaat om diensten van geringe waarde en een dergelijk soepel systeem interessant is om de kosten voor de onderneming te beperken.<sup>317</sup> Mijns inziens is het ook aangewezen om deze versoepelde informatieverplichting over te nemen. Voldoen aan alle informatieverplichtingen brengt voor de ondernemingen sowieso al veel kosten teweeg. Als het dan gaat om diensten van geringe waarde (minder dan € 200), zou een mindering in informatieplichten zich ook vertalen in een mindering van kosten voor de onderneming.

---

<sup>311</sup> Art. 7, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>312</sup> Overweging 23 Consumentenrichtlijn.

<sup>313</sup> Art. 7, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>314</sup> Art. 7, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>315</sup> Art. 7, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>316</sup> Art. 7, lid 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>317</sup> E. TERRYN, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 46.

### 2.5.2 Formele vereisten voor overeenkomsten op afstand

**110.** Wat betreft overeenkomsten op afstand vereist de Richtlijn dat de handelaar de consument de informatie uit Artikel 6, lid 1 Richtlijn Consumentenrechten verstrekt "op een wijze die passend is voor de gebruikte middelen voor communicatie op afstand in een duidelijke en begrijpelijke taal."<sup>318</sup>

**111.** Wanneer de overeenkomst op afstand op elektronische wijze wordt gesloten en een betalingsverplichting inhoudt voor de consument, gelden andere regels. In dit geval moet de handelaar de consument "op een duidelijke en in het oog springende manier voor de consument zijn bestelling plaatst" volgende informatie meedelen: de voornaamste kenmerken van de goederen of de diensten ; de totale prijs ; de duur van de overeenkomst en tot slot de minimumduur van de verplichtingen van de consument.<sup>319</sup> Verder is de handelaar verplicht om ervoor te zorgen dat de consument bij het plaatsen van zijn bestelling "uitdrukkelijk erkent dat de bestelling een betalingsverplichting inhoudt".<sup>320</sup> Als de plaatsing van de bestelling gebeurt via het indrukken van een knop of een soortgelijke functie dan moeten deze ook op een goed leesbare wijze vermelden dat de consument bij het indrukken ervan een betalingsverplichting heeft. Voldoet de handelaar hier niet aan, dan zal de consument niet gebonden zijn door de overeenkomst of de bestelling.<sup>321</sup>

**112.** Als de overeenkomst wordt gesloten via een website, is de handelaar verplicht aan het begin van het bestelproces te verduidelijken of er "beperkingen gelden voor de levering en welke betaalmiddelen worden aanvaard."<sup>322</sup>

**113.** De Richtlijn wijst ook op de beperkingen die zijn verbonden aan het gebruiken van bepaalde middelen voor communicatie op afstand. Zo wijst ze bijvoorbeeld op het beperkt aantal karakters op het scherm van mobiele telefoons en de maximale duur van reclamespots op televisie.<sup>323</sup> In ieder geval zal de handelaar via deze middelen sowieso melding moeten maken van de voornaamste kenmerken van de goederen of de diensten ; de identiteit van de handelaar ; de totale prijs ; het herroepingsrecht en de duur van de overeenkomst.<sup>324</sup> De rest van de informatieverplichtingen uit Artikel 6 kan dan worden vervuld "door te verwijzen naar een andere informatiebron, zoals een gratis telefoonnummer of een link naar een webpagina."<sup>325</sup>

**114.** De overeenkomst kan ook gesloten zijn per telefoon. In dit geval zal de handelaar, als hij de consument opbelt met de intentie een overeenkomst op afstand te sluiten, aan het begin van het gesprek zijn identiteit en, indien van toepassing, de identiteit van de persoon namens wie hij belt, en het commerciële doel aangeven.<sup>326</sup> Het staat de lidstaten vrij om verder ook te bepalen dat de handelaar het aanbod moet bevestigen en dat er een getekend aanbod of een schriftelijke instemming moet zijn, vooraleer de consument gebonden zou zijn. Ze kunnen ook de verplichting opleggen om de bevestigingen te doen via een duurzame gegevensdrager.<sup>327</sup>

---

<sup>318</sup> Art. 8, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>319</sup> Art. 8, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>320</sup> Art. 8 lid 2, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>321</sup> Art. 8, lid 2, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>322</sup> Art. 8, lid 3 Consumentenrichtlijn, overweging 38 Consumentenrichtlijn.

<sup>323</sup> Overweging 36 Consumentenrichtlijn.

<sup>324</sup> Art. 8, lid 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>325</sup> Overweging 36 Consumentenrichtlijn.

<sup>326</sup> Art. 8, lid 5 Consumentenrichtlijn.

<sup>327</sup> Art. 8, lid 6 Consumentenrichtlijn.



**115.** Na de sluiting van de overeenkomst en uiterlijk bij de levering van de goederen of voordat de verrichting van de dienst begint, moet de consument van de handelaar de bevestiging van de gesloten overeenkomst verkrijgen op een duurzame gegevensdrager.<sup>328</sup> Deze moet alle informatie uit Artikel 6, lid 1 omvatten, tenzij deze informatie al is gegeven aan de consument op een duurzame gegevensdrager voor de sluiting van de overeenkomst.<sup>329</sup> Net zoals bij buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten, zal de handelaar, wanneer hij vooraf heeft ingestemd met het uitvoeren van de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, de consument van deze bevestiging ook een kopie bezorgen, net zoals een kopie van de erkenning van de consument dat hij zijn herroepingsrecht hierdoor verliest.<sup>330</sup> Ook is de consument verplicht, om zijn verzoek om de verrichting van diensten of de levering van water, gas of elektriciteit, die niet zijn gereed gemaakt voor verkoop, of van stadsverwarming, te laten beginnen tijdens de herroepingstermijn, de handelaar dit te laten weten door middel van een duurzame gegevensdrager.<sup>331</sup>

### 3. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidig recht

#### 3.1. Implicaties met betrekking tot zowel de overeenkomsten op afstand als de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten van de onderneming

##### 3.1.1. Aan wie moet de informatie meegedeeld worden?

**116.** De WMPC verplicht de onderneming "de consument de behoorlijke en nuttige informatie te geven betreffende de belangrijkste kenmerken van het product en betreffende de verkoopvoorwaarden" ten laatste op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst.<sup>332</sup> Als consument wordt beschouwd "iedere natuurlijke persoon die, uitsluitend voor niet-beroepsmatige doeleinden, op de markt gebrachte producten verwerft of gebruikt."<sup>333</sup>

**117.** Zoals hierboven al is aangehaald bij de bespreking van de informatieplichten van de nieuwe Consumentenrichtlijn, verplicht deze de handelaar om verder ook rekening te houden "met de specifieke behoeften van consumenten die door hun mentale, lichamelijke of psychologische handicap, hun leeftijd of hun goedgelovigheid bijzonder kwetsbaar zijn op een manier die de handelaar redelijkerwijs kon worden verwacht te voorzien."<sup>334</sup>

In de WMPC staat enkel dat de onderneming rekening moet houden "met de door de consument uitgedrukte behoefte aan informatie en rekening houdend met het door de consument meegedeelde of redelijkerwijze voorzienbare gebruik."<sup>335</sup> Opdat de nieuwe Consumentenrichtlijn correct wordt omgezet naar Belgisch recht, zal dus aan Artikel 4 WMPC moeten worden toegevoegd dat de handelaars eveneens rekening moeten houden met de "mentale, lichamelijke of psychologische handicap, hun leeftijd of goedgelovigheid".<sup>336</sup>

---

<sup>328</sup> Art. 8, lid 7 Consumentenrichtlijn.

<sup>329</sup> Art. 8, lid 7, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>330</sup> Art. 8, lid 7 b) Consumentenrichtlijn.

<sup>331</sup> Art. 8, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>332</sup> Art. 4 WMPC.

<sup>333</sup> Art. 2, 3<sup>o</sup> WMPC.

<sup>334</sup> Overweging 34 Consumentenrichtlijn.

<sup>335</sup> Art. 4 WMPC.

<sup>336</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", DCCR 2012, 28.

### 3.1.2 De informatieverplichtingen en formele vereisten

**118.** Als we informatieverplichtingen in de WMPC vergelijken met de nieuwe Consumentenrichtlijn, springt één zaak onmiddellijk in het oog. Een heleboel informatie moet volgens de WMPC worden gegeven voor de sluiting van de overeenkomst.<sup>337</sup> Daarnaast moet de consument hiervan ook uiterlijk voor de levering aan de consument of voor de uitvoering van de dienstenovereenkomst een bevestiging krijgen. In deze bevestiging moeten echter ook een aantal zaken worden vermeld, die niet noodzakelijk op voorhand, voor het sluiten van de overeenkomsten, moeten worden meegedeeld.<sup>338</sup>

De Richtlijn daarentegen lijst de informatieplichten op in Artikel 6, lid 1 Richtlijn Consumentenrechten die op voorhand aan de consument worden gegeven en verplicht de handelaar deze informatie ook op een duurzame gegevensdrager na de sluiting van de overeenkomst aan de consument te verstrekken. Dit betekent dus concreet dat de informatie die vooraf wordt gegeven en achteraf moet worden bevestigd hetzelfde moet zijn. De Belgische wetgever doet er dus, mijns inziens, goed aan om de Artikelen 45 en 46 WMPC samen te nemen en goed aan te duiden dat diezelfde informatie zowel vooraf als na het sluiten van de overeenkomst moet worden verstrekt aan de consument.

**119.** Wat betreft de informatie omtrent het herroepingsrecht, stelt de WMPC strenge vormvereisten voorop. Zo moeten de voorwaarden en de uitoefeningswijze van het herroepingsrecht, alsook volgende clause, "De consument heeft het recht aan de onderneming mee te delen dat hij afziet van de aankoop, zonder betaling van een boete en zonder opgave van motief binnen... kalenderdagen vanaf de dag die volgt op de levering van het goed of op het sluiten van de dienstenovereenkomst", worden vermeld op de eerste bladzijde, in vetgedrukte letters en in een kader los van de tekst.<sup>339</sup> Deze strikte vormvereisten worden nu vervangen door een modelformulier, dat wordt gevonden in bijlage I, A van de Richtlijn Consumentenrechten. Indien de handelaar dit formulier niet wenst te gebruiken, zijn er geen vormvereisten.<sup>340</sup> Toch zal de Belgische wetgever deze van Artikel 46 WMPC niet langer kunnen gebruiken. Zoals al is vermeld, gaat de Richtlijn uit van maximale harmonisatie en regelt ze de informatievoorschriften dan ook uitputtend. De vereiste melding van de clause, vetgedrukt en op de eerste bladzijde, zal dus moeten worden geschrapt.<sup>341</sup>

**120.** De WMPC vereist dat de informatie na het sluiten van de overeenkomst op afstand aan de consument wordt meegedeeld schriftelijk of op een andere duurzame drager.<sup>342</sup> De nieuwe Consumentenrichtlijn daarentegen geeft enkel aan dat het moet gebeuren "op een wijze die passend is voor de gebruikte middelen voor communicatie op afstand in een duidelijke en begrijpelijke taal."<sup>343</sup>

---

<sup>337</sup> Zie hiervoor Art. 45 WMPC en Art. 46 WMPC voor de overeenkomsten gesloten op afstand en Art 60 WMPC voor de buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten ; Ook in de oude Richtlijn 97/7/EG kan deze opsplitsing teruggevonden worden (Zie hiervoor de Artikelen 4 en 5 RL 97/7/EG).

<sup>338</sup> Zo zullen de voorwaarden en de wijze van de uitoefening van het herroepingsrecht onder het huidige recht pas na het sluiten van de overeenkomst, worden meegedeeld. De Richtlijn Consumentenrechten vereist echter dat dit reeds gebeurt vooraleer de consument gebonden is (Art. 6, lid 1, h) Consumentenrichtlijn).

<sup>339</sup> Art. 46, § 1, 2° WMPC en Art 60 WMPC.

<sup>340</sup> De handelaar zal nog altijd de formele vereisten van Art. 7 en 8 Consumentenrichtlijn moeten naleven, maar er zijn geen bijkomende verplichtingen omtrent lettertype, grootte, ... .

<sup>341</sup> Art .7, lid 5 en Art. 8, lid 10 Consumentenrichtlijn ; Tot deze conclusie komen ook Goddaer en Terryn (J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 30-31 en E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten - nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 48.

<sup>342</sup> Art. 46 § 1 WMPC.

<sup>343</sup> Art. 8, lid 1 Consumentenrichtlijn.

De Richtlijn wees bijvoorbeeld op het beperkt aantal tekens die maar kunnen worden getoond op een GSM of reclame die niet eeuwig lang kan duren. In deze gevallen zal de handelaar ervoor moeten zorgen dat bepaalde informatie sowieso wordt getoond en voor de rest kan de consument dan worden doorverwezen naar een link (website) of een gratis telefoonnummer.<sup>344</sup> Mijns inziens zal de Belgische wetgever de woorden 'schriftelijk of op een andere duurzame drager' moeten vervangen door 'op een wijze die passend is voor de gebruikte middelen voor communicatie op afstand in een duidelijke en begrijpelijke taal'. Aan de ene kant kan worden gesteld dat dit niet helemaal duidelijk en eerder vaag is. Maar langs de andere kant houdt deze manier wel rekening met de technieken voor communicatie op afstand. Indien bijvoorbeeld de overeenkomst op afstand wordt afgesloten via de GSM, kan de consument eenvoudigweg de rest van de informatie bijvoorbeeld op een site raadplegen.

**121.** Wat betreft de buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten, vereist de Belgische WMPC nu dat de informatie ter beschikking wordt gesteld aan de consument via een geschreven overeenkomst.<sup>345</sup> Mijns inziens is dit vrijwel gelijkaardig aan de vereiste van de nieuwe Consumentenrichtlijn ("op papier of een andere duurzame gegevensdrager"<sup>346</sup>). Toch wijst Terryyn erop dat de Belgische wetgever de woorden 'geschreven overeenkomst' best vervangt door 'een overeenkomst op papier of een duurzame drager'.<sup>347</sup> Dit opdat er geen twijfel meer over kan bestaan.

### *3.1.3 Sancties bij tekortkomingen aan de informatieverplichtingen*

**122.** Wat betreft de overeenkomsten op afstand voorziet de WMPC allereerst in een verlenging van de herroepingstermijn tot drie maanden, indien de handelaar niet heeft voldaan aan de informatieplichten.<sup>348</sup> Als hij heeft nagelaten de consument op de hoogte te brengen van het feit dat deze niet beschikt over een herroepingsrecht, zal deze alsnog een herroepingsrecht hebben van drie maanden.<sup>349</sup> Verder zal hij de kosten met betrekking tot de terugzending in geval van herroeping niet kunnen leggen bij de consument, indien hij niet voldaan heeft aan de informatieverplichtingen.<sup>350</sup> Indien de handelaar nalaat de clause omtrent het herroepingsrecht op te nemen, mag de consument het goed of de dienst houden zonder te betalen en moet hij het niet teruggeven.<sup>351</sup>

---

<sup>344</sup> Overweging 36 Consumentenrichtlijn.

<sup>345</sup> Art. 60 WMPC; de informatieplichten die hierin worden opgesomd zijn ook beperkt, net zoals in de oude Richtlijn 85/577/EEG het geval was (Art. 5 RL 85/577/EEG).

<sup>346</sup> Art. 7, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>347</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", DCCR 2012, 38 en E. TERRYNN, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 46.

<sup>348</sup> De normale bedenktijd is onder het huidige recht veertien dagen. Indien de handelaar echter de consument niet informeert over zijn herroepingsrecht, zal deze termijn drie maanden bedragen (Art. 47 § 2 WMPC).

<sup>349</sup> Art. 47, § 4 in fine WMPC.

<sup>350</sup> Art. 48 § 2 WMPC.

<sup>351</sup> Art. 46, 61, 2° WMPC.

Ook voorziet de WMPC in strafsancties, meer bepaald een geldboete van € 250 tot €10 000.<sup>352</sup> In de rechtsleer wordt erop gewezen dat de consument ook de mogelijkheid heeft te werken via Artikel 1382 BW en een schadevergoeding te vorderen. De precontractuele fout zou bestaan in het niet melden van de wettelijk verplichte informatie en indien er een oorzakelijk verband zou bestaan tussen deze fout en de schade, kan de consument schadevergoeding vorderen.<sup>353</sup> Ook de leer van de wilsgebreken kan een oplossing bieden, als de handelaar zijn informatieplichten niet nakomt.<sup>354</sup> Als er inderdaad sprake is van een wilsgebrek, zou de overeenkomst nietig zijn. De consument kan dan eventueel ook aanspraak maken op een schadevergoeding.<sup>355</sup>

De sanctie bij het niet-nakomen van de informatieverplichtingen door een geschreven overeenkomst bij buiten verkoopprijsloten gesloten overeenkomsten is de nietigheid van de overeenkomst. In de rechtspraak ontstond er een hele discussie omtrent de vraag of het ging om een absolute dan wel relatieve nietigheid.<sup>356</sup> Dit onderscheid is van belang, aangezien de rechter enkel ambtshalve de nietigheid kan invoeren, als er sprake is van een overtreding van openbare orde.

Het Hof van Justitie sprak zich over deze kwestie uit in het arrest *Martin Martin*.<sup>357</sup> Het nam aan dat de oude Richtlijn 85/577/EEG de bedoeling had om de consument extra te beschermen "door hem de mogelijkheid te bieden om zich gedurende een periode van ten minste zeven dagen te beraden over de verplichtingen die voor hem uit de overeenkomst voortvloeien".<sup>358</sup> De consument moet, volgens het Hof, ook op de hoogte worden gebracht "van het feit dat hij een herroepingsrecht heeft"<sup>359</sup>, met andere woorden, de bij de richtlijn ingestelde beschermingsregeling vereist niet alleen dat de consument als zwakke partij het recht heeft om de overeenkomst op te zeggen, maar ook dat hij zich bewust wordt van zijn rechten doordat hij hierover uitdrukkelijk schriftelijk wordt voorgelicht.<sup>360</sup> Het Hof beklemtoont het belang van de informatieverplichtingen en stelt dat deze het openbaar belang aanbelangen en dat de rechter dus ook ambtshalve kan vaststellen dat niet voldaan is aan de informatieverplichting.<sup>361</sup>

**123.** De vraag is of de Belgische wetgever deze sancties in de WMPC kan behouden na de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn. De nieuwe Consumentenrichtlijn legt inderdaad de bevoegdheid tot sanctioneren bij de lidstaten.<sup>362</sup> Toch geeft ze zelf al een aantal sancties aan, zoals bijvoorbeeld een verlenging van de herroepingstermijn tot twaalf maanden.<sup>363</sup> We merken hier dus een verschil tussen de WMPC en de nieuwe Consumentenrichtlijn.

---

<sup>352</sup> Art. 124, 8° en 9° WMPC.

<sup>353</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 105 ; I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 64-67.

<sup>354</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 105 ; I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 70-71.

<sup>355</sup> I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 67 en 71.

<sup>356</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 117-118 ; Het Hof van Beroep te Gent besloot tot relatieve nietigheid, daar waar het Hof van Beroep te Antwerpen besloot tot absolute nietigheid (Gent 10 september 2003, *DCCR* 2004, 65, noot P. DE VROEDE ; Gent 12 oktober 2005, *Jb. Hand.* 2005, 478 en Antwerpen 8 maart 2010, *NjW* 2010, 761).

<sup>357</sup> HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores*, *SL*, 2009.

<sup>358</sup> HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores*, *SL*, 2009, § 23.

<sup>359</sup> HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores*, *SL*, 2009, § 24.

<sup>360</sup> HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores*, *SL*, 2009, § 26.

<sup>361</sup> HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores*, *SL*, 2009, §28 en § 29.

<sup>362</sup> Art. 24 Consumentenrichtlijn.

<sup>363</sup> Art. 10, lid 1 Consumentenrichtlijn.

Daar waar de nieuwe Richtlijn de herroepingstermijn verlengt tot twaalf maanden in geval van niet-nakoming van de informatieplicht omtrent het herroepingsrecht, verlengt de WMPC de termijn tot drie maanden ook wanneer de andere informatieplichten niet zijn voldaan. Mijns inziens belet het principe van volledige harmonisatie hier dat de sanctie van de WMPC behouden kan blijven. De termijnen voor het herroepingsrecht zijn volledig geharmoniseerd door de Richtlijn, dus kan de Belgische wetgever niet meer voorzien in een verlenging van deze termijn als niet voldaan is aan andere informatieplichten.<sup>364</sup> De andere sancties, zoals schadevergoeding of nietigheid wegens wilsgebrek, kunnen hiervoor wel nog gebruikt worden.<sup>365</sup>

Verder is het ook de vraag of de consument zich bijkomend kan beroepen op bv. de nietigheid wegens een wilsgebrek of Artikel 1382 BW indien de nieuwe Consumentenrichtlijn zelf al voorziet in een sanctie. De Commissie heeft er op gewezen dat het toegelaten is voor de lidstaten om nog te voorzien in buitencontractuele sancties, daar waar dit voor de contractuele sancties niet langer mogelijk is.<sup>366</sup> In de rechtsleer werd erop gewezen dat dit echter niet zo'n goede keuze is geweest van de Commissie. Het onderscheid tussen buitencontractuele dan wel contractuele sancties wordt niet in elke lidstaat op dezelfde manier gehanteerd, dus is er nog altijd geen duidelijke oplossing.<sup>367</sup>

**124.** Concreet betekent dit alles dat de Belgische wetgever de sanctie wat betreft het niet-nakomen van de andere informatieplichten dan deze omtrent het herroepingsrecht, namelijk de verlenging van de herroepingstermijn met drie maanden, zal moeten schrappen. Ook zal de sanctie van Artikel 48, §2 WMPC, namelijk dat de handelaar moet instaan voor de kosten van terugzending indien niet voldaan is aan de informatieplichten, moeten worden verlaten. De Richtlijn voorziet deze sanctie namelijk enkel indien de handelaar de consument niet heeft ingelicht over het herroepingsrecht.<sup>368</sup> Een uitbreiding van deze sanctie, zoals nu door de WMPC wordt gedaan wanneer ook andere informatie niet is meegedeeld, kan niet langer.

Als de Richtlijn echter voorziet in een specifieke sanctie, kan de consument zich nog altijd blijven beroepen op eventueel een wilsgebrek of een schadevergoeding vorderen (Art. 1382 BW).

---

<sup>364</sup> De Consumentenrichtlijn bepaalt namelijk dat deze termijn veertien dagen is, ofwel twaalf maanden (sanctie). (Art. 9 en 10 Consumentenrichtlijn) ; zie in dezelfde zin: M.B.M. LOOS en J.A. LUZAK, "Richtlijn consumentenrechten in eindfase", *NtEr* 2011, 251.

<sup>365</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten - nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 52-53.

<sup>366</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten - nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 52-53 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 124 ; I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 56 en 72.

<sup>367</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten - nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 52- 53 ; I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 56.

<sup>368</sup> Art. 14, lid 1, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

## 3.2 Implicaties met betrekking tot overeenkomsten op afstand

### 3.2.1 Wet Elektronische Handel

**125.** Naast de informatieverplichtingen van Artikel 6, lid 1 Richtlijn Consumentenrechten, zal de handelaar die gebruikmaakt van elektronische communicatiemiddelen ook de Wet Elektronische Handel moeten naleven.<sup>369</sup> Indien er echter sprake zou zijn van tegenstrijdigheden tussen beide instrumenten, krijgen de bepalingen van de Richtlijn voorrang.<sup>370</sup> De bespreking die hieronder volgt, is geen wijziging van het huidige recht, dus met andere woorden geen echte implicatie. Om echter een volledig beeld te kunnen krijgen van alle informatieplichten waaraan een handelaar moet voldoen indien het gaat om overeenkomsten op afstand, langs elektronische weg gesloten, wordt hieronder toch kort een overzicht gegeven omtrent de informatieplichten uit de Wet Elektronische Handel.

**126.** Ook de Wet Elektronische Handel voorziet in informatieverplichtingen die de 'dienstverlener' moet verstrekken aan de 'afnemer van de dienst'. Dienstverleners zijn "iedere natuurlijke of rechtspersoon die een dienst van de informatiemaatschappij levert".<sup>371</sup> Vrije beroepers zijn slechts in beperkte mate uitgesloten van het toepassingsgebied.<sup>372</sup> Afnemers van de dienst zijn ruimer dan 'de consument' en kunnen gezien worden als "iedere natuurlijke of rechtspersoon die, al dan niet voor beroepsdoeleinden, gebruikmaakt van een dienst van de informatiemaatschappij, in het bijzonder om informatie te verkrijgen of toegankelijk te maken."<sup>373</sup>

**127.** De eerste reeks informatieverplichtingen die de Wet Elektronische Handel oplegt, staan opgesomd in Artikel 7. Zo moet de dienstverlener toegang geven tot zijn naam of handelsnaam<sup>374</sup> ; het geografisch adres waar hij is gevestigd<sup>375</sup> ; nadere gegevens die een snel contact en een rechtstreekse en effectieve communicatie met hem mogelijk maken, met inbegrip van zijn elektronisch postadres<sup>376</sup>; het handelsregister waar hij is ingeschreven en zijn inschrijvingsnummer<sup>377</sup> en de gegevens over de bevoegde toezichthoudende autoriteit, als een activiteit aan een vergunningsstelsel is onderworpen<sup>378</sup>. Wanneer de dienstverlener een gereguleerd beroep uitoefent, moet hij ook melding maken van "de beroepsvereniging of beroepsorganisatie waarbij hij is ingeschreven, de beroepstitel en de staat waar die is toegekend en een verwijzing naar de van toepassing zijnde beroepsregels en de wijze van toegang ertoe".<sup>379</sup> Ook het BTW-nummer, indien de handelaar een aan de BTW onderworpen activiteit uitoefent, moet ter beschikking worden gesteld.<sup>380</sup> De afnemer van de dienst moet verder ook toegang hebben tot de gedragscodes en informatie over de wijze waarop deze kunnen worden geraadpleegd.<sup>381</sup>

---

<sup>369</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>370</sup> Art. 6 lid 8, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>371</sup> Art. 2, 3° Wet Elektronische Handel.

<sup>372</sup> Art. 3 en 25 Wet Elektronische Handel.

<sup>373</sup> Art. 2, 5° Wet Elektronische Handel.

<sup>374</sup> Art. 7, §1, 1° Wet Elektronische Handel.

<sup>375</sup> Art. 7, §1, 2° Wet Elektronische Handel.

<sup>376</sup> Art. 7, §1, 3° Wet Elektronische Handel.

<sup>377</sup> Art. 7, §1, 4° Wet Elektronische Handel.

<sup>378</sup> Art. 7, §1, 5° Wet Elektronische Handel.

<sup>379</sup> Art. 7, §1, 6° Wet Elektronische Handel ; een gereguleerd beroep is "elke beroepsactiviteit voor zover de toegang tot of uitoefening dan wel één van de wijzen van uitoefening door wettelijke, reglementaire of bestuursrechtelijke bepalingen, direct of indirect afhankelijk is gesteld van het bezit van een diploma, opleidingsbewijs of bekwaamheidsattest" (Art. 2, 8° Wet Elektronische Handel).

<sup>380</sup> Art. 7, § 1, 7° Wet Elektronische Handel.

<sup>381</sup> Art. 7 § 1, 8° Wet Elektronische Handel.

Tot slot "moeten de diensten van de informatiemaatschappij die naar prijzen verwijzen, duidelijk en ondubbelzinnig aangeven en meer in het bijzonder vermelden of belasting en leveringskosten inbegrepen zijn."<sup>382</sup>

Als we dit even in detail nagaan, merken we op dat de dienstverlener naast een aantal zaken die zowel in de Wet Elektronische Handel als in de nieuwe Consumentenrichtlijn worden teruggevonden, toch een aantal bijkomstige zaken zal moeten vermelden.<sup>383</sup>

**128.** Een tweede reeks van informatieverplichtingen vinden we terug in Artikel 8 Wet Elektronische Handel. Volgende informatie moet door de dienstverlener worden verstrekt vooraleer de afnemer zijn order langs elektronische weg plaatst: de talen waarin het contract kan worden gesloten<sup>384</sup> en de verschillende technische stappen om tot de sluiting van het contract te komen<sup>385</sup>. Ook zal de dienstverlener melding moeten maken van "de technische middelen waarmee invoerfouten kunnen worden opgespoord en gecorrigeerd voordat de order wordt geplaatst"<sup>386</sup> en uitsluitel moeten geven "omtrent de vraag of de dienstverlener het gesloten contract zal archiveren en of het toegankelijk zal zijn".<sup>387</sup> Verder moet het voor de afnemer mogelijk zijn om de contractuele bepalingen en de algemene voorwaarden op te slaan en weer te geven.<sup>388</sup> De dienstverlener moet de afnemer ook passende technische middelen ter beschikking stellen, waarmee hij het mogelijk maakt invoerfouten op te sporen en te corrigeren.<sup>389</sup> Tot slot wordt een bevestiging, met inbegrip van een samenvatting, van de order van de afnemer langs elektronische weg bevestigd door de dienstverlener.<sup>390</sup>

Ook wat het bovenstaande betreft, is geen tegenstrijdigheid terug te vinden tussen de nieuwe Richtlijn en de Wet Elektronische Handel. De informatieplichten moeten dus gewoon cumulatief worden nageleefd.

**129.** Artikel 11 van de Wet Elektronische Handel bevat een aantal uitzonderingen. Zo vermeldt het ten eerste dat "partijen die niet als consument handelen kunnen afwijken van Artikel 7, § 1, 8°, en van de artikel 8, §1, 9 en 10".<sup>391</sup> Deze uitzondering kan gewoon behouden blijven, mits de nieuwe Consumentenrichtlijn toch slechts van toepassing is op B2C-handel.<sup>392</sup> Wat betreft de tweede uitzondering op de informatieplichten van de Wet Elektronische Handel, is er wel sprake van een tegenstrijdigheid.

---

<sup>382</sup> Art. 7 § 2 Wet Elektronische Handel.

<sup>383</sup> Enkel Art. 7, § 1, 1°, 2° en 8° komen overeen met de informatieplichten die de Richtlijn vooropstelt (Zie Art. 6, lid 1 b) en c)).

<sup>384</sup> Art. 8, § 1, 1° Wet Elektronische Handel.

<sup>385</sup> Art. 8 § 1, 2° Wet Elektronische Handel.

<sup>386</sup> Art. 8 § 1, 3° Wet Elektronische Handel.

<sup>387</sup> Art. 8, § 1, 4° Wet Elektronische Handel.

<sup>388</sup> Art. 8 § 2 Wet Elektronische Handel.

<sup>389</sup> Art. 9 Wet Elektronische Handel.

<sup>390</sup> Art 10 Wet Elektronische Handel.

<sup>391</sup> Art. 11 Wet Elektronische Handel.

<sup>392</sup> Zie in dezelfde zin: J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 36.

Zo vermeldt Artikel 11 van de Wet Elektronische Handel dat de bepalingen van Artikel 7, § 1, 8°, Artikel 8, §1, Artikel 9 en 10, 1° en 2° niet van toepassing zijn op overeenkomsten die zijn gesloten uitsluitend via de uitwisseling van elektronische post. Voorbeelden van elektronische post zijn sms, chat of videoconferentie.<sup>393</sup>

Het feit dat de Wet de verplichtingen van Artikel 8, §1, Artikel 9 en 10, 1° en 2° uitsluit in geval van dergelijke overeenkomsten vormt echter geen probleem. Deze plichten zijn namelijk niet terug te vinden in de nieuwe Consumentenrichtlijn, dus kunnen ze perfect cumulatief met de informatieplichten van de nieuwe Richtlijn worden toegepast. Als we echter kijken naar Artikel 7, §1, 8° Wet Elektronische Handel, merken we dat het gaat om gedragscodes. De nieuwe Consumentenrichtlijn verplicht echter de handelaar wel om deze te melden.<sup>394</sup> Hieruit volgt dat deze bepaling uit de Richtlijn voorrang zal krijgen op Artikel 11 van de Wet Elektronische Handel en de handelaar alsnog verplicht is de gedragscodes mee te delen.<sup>395</sup>

**130.** De nieuwe Consumentenrichtlijn zal verder ook naast de Dienstenrichtlijn 2006/123/EG blijven bestaan.<sup>396</sup> Deze laatste is naar Belgische recht omgezet in de Dienstenwet.<sup>397</sup> In het kader van deze masterproef, wordt hier enkel gewezen op de informatieplichten die de Wet vooropstelt in de Artikelen 18 tot 22, maar worden deze hier niet opgesomd. Het volstaat te wijzen op het feit dat de handelaar deze Wet alsnog zal moeten raadplegen en indien er sprake is van tegenstrijdigheid, voorrang moet geven aan de bepalingen van de nieuwe Consumentenrichtlijn.

### 3.2.2 KB van 18 november 2002 omtrent overeenkomsten op afstand betreffende het verrichten van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding

**131.** Richtlijn 97/7/EG sloot overeenkomsten omtrent logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding uit van zijn toepassingsgebied, wat betreft de informatieverplichting voor de verkoper en het herroepingsrecht van de consument.<sup>398</sup> Deze uitzondering werd overgenomen door de Belgische wetgever, in een apart KB, meer bepaald het KB van 18 november 2002 houdende uitsluiting van sommige overeenkomsten op afstand betreffende het verrichten van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding van het toepassingsgebied van de artikelen 79 en 80 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.<sup>399</sup>

---

<sup>393</sup> E. MONTERO, M. DEMOULIN en C. LAZARO, "La loi du 11 mars 2003 sur les services de la société de l'information", *JT* 2004, 89.

<sup>394</sup> Art. 6, lid 1, n) Consumentenrichtlijn.

<sup>395</sup> Art. 6, lid 8, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>396</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>397</sup> Dienstenwet van 26 maart 2010, *BS* 30 april 2010, 24437.

<sup>398</sup> Art. 3.2 RL 97/7/EG.

<sup>399</sup> Koninklijk besluit van 18 november 2002 houdende uitsluiting van sommige overeenkomsten op afstand betreffende het verrichten van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding van het toepassingsgebied van de artikelen 79 en 80 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, *BS* 3 december 2002, 54355 (Hierna: KB 18 november 2002).



Dit KB bepaalt dat de verkoper niet moet voldoen aan de informatieplicht van Artikel 79 WHPC (nu: Artikel 46 WMPC) indien hij zich a) ertoe heeft verplicht de diensten op een bepaalde datum of tijdens een nader genoemde periode te verstrekken, b) de prijs van de aangeboden dienst de € 350 niet overschrijft en c) indien de tekoopaanbieding niet gebeurt tijdens een klantenwerving per telefoon, per telefax of per elektronische post, op initiatief van de verkoper zonder voorafgaandelijk akkoord van de geadresseerde.<sup>400</sup>

**132.** Mijns inziens kan deze bepaling in het KB gewoon blijven bestaan. De nieuwe Consumentenrichtlijn sluit al de meeste reisovereenkomsten en logies uit van het toepassingsgebied. Wat betreft het herroepingsrecht, vermeldt de Richtlijn uitdrukkelijk dat voor dergelijke overeenkomsten de consument geen herroepingsrecht heeft.<sup>401</sup> Er ontbreekt echter een uitdrukkelijke uitsluiting van deze overeenkomsten wat betreft de informatieverplichtingen. Hieruit leiden we af dat dit dus ook buiten het toepassingsgebied van de Richtlijn valt en de lidstaten dit vrij mogen reguleren.<sup>402</sup>

### 3.3 Implicaties met betrekking tot buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten

**133.** In België wordt de consument naast de bescherming door de WMPC, ook door de Wet en het KB Ambulante Handel beschermd. Wat betreft de toelevering van water, gas en elektriciteit en de diensten van telefonie en de toegang tot internet en televisiekanalen (met een waarde gelijk of hoger dan € 250) gelden er specifieke vormvereisten. Zo moeten de verkopen buiten de verkoopruimten gesloten "het voorwerp uitmaken van een schriftelijk en ondertekend contract".<sup>403</sup>

Een origineel en duidelijk leesbaar exemplaar van het contract dat door beide partijen is ondertekend, wordt door de verkoper aan de consument overhandigd. Daarnaast moet de verkoper de consument ook een gericht schrijven zenden ter bevestiging van het contract. Deze bevestiging moet tevens ook een kopie bevatten van het contract, inclusief de algemene en eventuele bijzondere voorwaarden.<sup>404</sup>

**134.** Ook deze bijzondere vereisten zal de Belgische wetgever moeten aanpassen met de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Deze vereist namelijk enkel dat de informatie wordt bevestigd op papier of een duurzame drager.<sup>405</sup> Dit betekent dat het persoonlijk gericht schrijven door de verkoper ter bevestiging van het contract, dat een kopie van de overeenkomst moet bevatten, moet worden geschraapt.

---

<sup>400</sup> Art. 1. 1° KB 18 november 2002.

<sup>401</sup> Art. 16, l) Consumentenrichtlijn.

<sup>402</sup> Opvallend is dat het Voorstel uitdrukkelijk de overeenkomsten uitsloot van zowel de informatieplichten als het herroepingsrecht (Zie hiervoor Art. 20, lid 3 Voorstel Richtlijn Consumentenrechten). Als dit was overgenomen in de nieuwe Consumentenrichtlijn, dan had de Belgische wetgever het KB wel moeten aanpassen.

<sup>403</sup> Art. 3, § 2 KB Ambulante Handel.

<sup>404</sup> Art. 3, § 2 KB Ambulante Handel.

<sup>405</sup> Art. 7, lid 1 Consumentenrichtlijn.

## **Hoofdstuk 3. Herroepingsrecht**

### 1. Ratio achter het herroepingsrecht

**135.** Vooraleer wordt ingegaan op het herroepingsrecht, wordt onderzocht waarom een dergelijke termijn precies nodig is.

Bij het definiëren van het consumentenrecht kwam het onderscheid tussen constitutieve en compenserende elementen reeds naar boven. Consumentenrecht wil de consument zo goed mogelijk beschermen en het hem mogelijk maken weloverwogen keuzes te maken. Wanneer de basisprincipes contractsvrijheid en mededinging niet volstaan om dit te garanderen, wordt een beroep gedaan op de compenserende elementen. Het herroepingsrecht is er hier één van.<sup>406</sup> Het geven van een herroepingstermijn, ook bekend als een bedenktijd, aan de consument maakt het deze mogelijk om gedurende deze termijn de voor- en nadelen van de gesloten overeenkomst te herbekijken.<sup>407</sup>

Deze termijn zou het gebrek in evenwicht tussen de twee contractspartijen proberen te herstellen.<sup>408</sup> Dit gebrek aan evenwicht kan perfect worden uitgelegd in het kader van de twee overeenkomsten die centraal staan in deze masterproef. Neem bijvoorbeeld de overeenkomsten gesloten op afstand. In dergelijke gevallen weet de verkoper perfect de voornaamste kenmerken van het product, daar waar de consument het product nog niet nader heeft kunnen onderzoeken.<sup>409</sup> Alle voordelen liggen dus bij de verkoper. Het herroepingsrecht maakt het mogelijk voor de consument moest hij nadat hij het product in handen krijgt, niet tevreden zijn, de overeenkomst alsnog op te zeggen. Bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten wordt vaak gewezen op de extra druk die er kan liggen op de schouders van de consument, wanneer hij onverwacht bezoek krijgt van een verkoper aan de deur.<sup>410</sup>

Bij de implicaties omtrent het toepassingsgebied van de nieuwe Consumentenrichtlijn is reeds verteld dat de bescherming zich vanaf nu ook uitstrekt tot bezoeken van de verkoper thuis bij de consument, indien de consument hiervoor de verkoper op voorhand heeft uitgenodigd.<sup>411</sup> Ook dan kan er sprake zijn van extra psychologische of emotionele druk en voelt de consument zich soms verplicht om te kopen.

---

<sup>406</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 27-28.

<sup>407</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 37.

<sup>408</sup> E. TERRY, *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 37 ; P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 470.

<sup>409</sup> M. DE WITTE en A. VERMEERSCH, *Europees Consumentenrecht*, Antwerpen, Maklu, 2004, 201 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 82 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 42 ; P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 470.

<sup>410</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 113-114 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 82 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 42-43 ; S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC", 190.

<sup>411</sup> Overweging 21 Consumentenrichtlijn; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 92-93.

In de rechtsleer wordt echter wel kritisch de vraag gesteld bij het nut van het herroepingsrecht bij dienstenovereenkomsten op afstand. Zo wijzen de auteurs erop dat er weinig verschil is tussen wat de consument kan evalueren bij een dienstenovereenkomst die gesloten wordt op afstand, dan wel bij een normale verkoopsituatie. In dit laatste geval weet men evenmin iets af van de dienst voor de contractsluiting.<sup>412</sup>

## 2. De nieuwe Consumentenrichtlijn 2011/83/EU

**136.** Ook de nieuwe Consumentenrichtlijn verduidelijkt de nood aan een herroepingsrecht. Zo stelt overweging 37 dat "aangezien de consument bij verkoop op afstand de goederen niet kan zien voordat hij de overeenkomst sluit, hij een herroepingsrecht dient te hebben. Om diezelfde redenen moet de consument de goederen die hij gekocht heeft kunnen testen en inspecteren, voor zover dit noodzakelijk is om de aard, de kenmerken en de werking van de goederen na te gaan. Bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten dient de consument over een herroepingsrecht te beschikken wegens het verrassingselement en/of psychologische druk."<sup>413</sup>

### 2.1 Herroepingstermijn

#### 2.1.1 Harmonisatie van de herroepingstermijn

**137.** "De huidige uiteenlopende herroepingstermijnen, zowel tussen de lidstaten als tussen overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten, veroorzaken rechtsonzekerheid en nalevingskosten. Voor alle overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten zou dezelfde herroepingstermijn moeten gelden."<sup>414</sup> Zo stelt de nieuwe Consumentenrichtlijn.

De Europese Commissie heeft een aantal jaren geleden ook een studie gevoerd naar de verschillende termijnen binnen de EU. Het resultaat toont aan dat in Malta en Slovenië consumenten genieten van een herroepingstermijn van vijftien kalenderdagen. In Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Estland, Finland, Letland, Portugal, Zweden en Duitsland geldt een termijn van veertien kalenderdagen. Tot slot bedraagt de termijn in Oostenrijk, België, Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Spanje, Ierland, Italië, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Slovaakse, het Verenigd Koninkrijk, Polen en Hongarije, tussen de zeven en tien werkdagen.<sup>415</sup> Onder het huidige recht wordt de consument dus van lidstaat tot lidstaat geconfronteerd met een andere herroepingstermijn. Een niet meer dan logisch gevolg hiervan is dat de consument niet echt ten volle gebruik maakt van de interne markt en eerder in zijn eigen lidstaat aankopen gaat doen. Hij is immers niet zeker dat hij hetzelfde beschermingsniveau geniet in een andere lidstaat.

---

<sup>412</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 42-43 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 42.

<sup>413</sup> Overweging 37 Consumentenrichtlijn.

<sup>414</sup> Overweging 40 Consumentenrichtlijn.

<sup>415</sup> Europese Commissie, The proposal for a directive on consumer rights: impact on level of national consumer protection: comparative table, 9 oktober 2009, te raadplegen op : [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative\\_table\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative_table_en.pdf) .

Het is net daarom dat de nieuwe Consumentenrichtlijn uitgaat van één herroepingstermijn voor zowel overeenkomsten op afstand als buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten. Dit zou leiden tot meer rechtszekerheid voor zowel de consument als de handelaar en tot minder nalevingskosten.<sup>416</sup>

### *2.1.2. De duur en aanvang van de herroepingstermijn*

**138.** Voortaan zal de consument zowel bij overeenkomsten gesloten op afstand als bij buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten beschikken over veertien dagen waarbinnen hij de overeenkomst "zonder opgave van redenen en zonder andere kosten dan deze die in Artikel 13, lid 2 en Artikel 14 zijn vastgesteld", kan opzeggen."<sup>417</sup>

**139.** Het moment waarop de termijn begint te lopen is afhankelijk van de soort overeenkomst. Voor dienstenovereenkomsten start ze de dag waarop de overeenkomst is gesloten.<sup>418</sup> Wat betreft koopovereenkomsten, zal de termijn een aanvang nemen de dag waarop de consument of een door de consument aangewezen derde partij die niet de vervoerder is, de goederen fysiek in bezit neemt.<sup>419</sup> Wanneer meerdere goederen zijn besteld door de consument in diezelfde bestelling en deze afzonderlijk worden geleverd, zal de termijn ingaan de dag waarop de consument of een door de consument aangewezen derde partij die niet de vervoerder is, het laatste goed fysiek in bezit neemt.<sup>420</sup> Als de levering van een goed bestaat uit verschillende zendingen of onderdelen zal de herroepingstermijn beginnen te lopen, de dag waarop de consument of een door de consument aangewezen derde partij die niet de vervoerder is, de laatste zending of het laatste onderdeel fysiek in bezit neemt.<sup>421</sup> Tot slot begint de termijn de dag waarop de consument of een door de consument aangewezen derde partij die niet de vervoerder is, het eerste goed fysiek in bezit neemt, wanneer het gaat om overeenkomsten betreffende regelmatige levering van goederen gedurende een bepaalde periode.<sup>422</sup> Voor overeenkomsten betreffende de levering van water, gas of elektriciteit, die niet gereed voor verkoop zijn gemaakt in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, van stadsverwarming of van digitale inhoud, anders dan op een materiële drager, loopt de termijn vanaf de dag van de sluiting van de overeenkomst.<sup>423</sup>

**140.** We hebben reeds gewezen op de sanctie die de Richtlijn voorziet indien de handelaar de consument niet heeft ingelicht over zijn herroepingsrecht. De termijn zal dan geen veertien dagen omvatten, maar zal pas aflopen twaalf maanden na het einde van de oorspronkelijke herroepingstermijn.<sup>424</sup> Indien de handelaar binnen deze twaalf maanden de consument alsnog de informatie over het herroepingsrecht meedeelt, herneemt de termijn van veertien dagen, die begint te lopen de dag waarop de consument de informatie heeft ontvangen.<sup>425</sup>

---

<sup>416</sup> S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC", 209 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 43.

<sup>417</sup> Art. 9, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>418</sup> Art. 9, lid 2, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>419</sup> Art. 9, lid 2, b) Consumentenrichtlijn.

<sup>420</sup> Art. 9, lid 2, b), i) Consumentenrichtlijn.

<sup>421</sup> Art. 9, lid 2, b), ii) Consumentenrichtlijn.

<sup>422</sup> Art. 9, lid 2, b), iii) Consumentenrichtlijn.

<sup>423</sup> Art. 9, lid 2, c) Consumentenrichtlijn.

<sup>424</sup> Art. 10, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>425</sup> Art. 10, lid 2 Consumentenrichtlijn.

### 2.1.3. Uitoefening van het herroepingsrecht

**141.** Als de consument gebruik wil maken van zijn herroepingsrecht, moet hij de handelaar van deze intentie op de hoogte brengen voor het verstrijken van de herroepingstermijn. Gelet op het feit dat de Richtlijn enkel specificeert dat de consument moet herroepen *voor het verstrijken van de herroepingstermijn*, kan de consument zelfs al herroepen vooraleer de termijn begint te lopen.<sup>426</sup>

**142.** Vernieuwend is het modelformulier, dat de Richtlijn presenteert in bijlage I, deel B van de nieuwe Consumentenrichtlijn.<sup>427</sup> Dit kan de consument gebruiken om de handelaar op de hoogte te brengen van zijn wens tot herroeping van de overeenkomst.<sup>428</sup> De consument is echter geenszins verplicht dit modelformulier te gebruiken, maar zal dan aan de handelaar een "andere ondubbelzinnige verklaring afgeven waarin hij verklaart de overeenkomst te herroepen".<sup>429</sup> In dit laatste geval kan hij bijvoorbeeld een brief te richten tot de handelaar. Ook kan er eventueel worden getelefoneerd of kunnen de goederen worden teruggezonden met een duidelijke verklaring.<sup>430</sup> De Richtlijn waarschuwt echter wel dat het aan de consument is te bewijzen dat er herroepen is binnen de termijn.<sup>431</sup> Ze raadt dan ook aan de handelaar door middel van een duurzame gegevensdrager in kennis te stellen van de herroeping.<sup>432</sup>

**143.** Wanneer de handelaar beschikt over een website, kan hij het ook mogelijk maken voor de consument om online te herroepen. Zo kan hij het betrokken modelformulier ter beschikking stellen op de site, alsook de ondubbelzinnige verklaring, die de consument dan op diezelfde site kan invullen en verzenden. In dit geval is de handelaar wel verplicht de consument een bevestiging van de herroeping mee te delen op een duurzame gegevensdrager.<sup>433</sup>

### 2.1.4. Uitvoering van de overeenkomst gedurende de herroepingstermijn

**144.** De nieuwe Consumentenrichtlijn verhindert dat de lidstaten een verbod opleggen om gedurende de herroepingstermijn hun contractuele verplichtingen na te komen.<sup>434</sup> Ze voorziet hierbij wel in een uitzondering voor wat betreft buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten. Zo kan bestaande nationale regelgeving, die een verbod inhouden voor de handelaar om gedurende een bepaalde periode na de sluiting van de overeenkomst te innen, gewoon blijven bestaan.<sup>435</sup> Let op, de Richtlijn vermeldt uitdrukkelijk dat *bestaande* nationale regelgeving die al in een dergelijk verbod voorzien, mag blijven bestaan. Hieruit volgt dus dat lidstaten niet plots een verbod kunnen invoeren, terwijl ze hierover vroeger stilzwegen.<sup>436</sup>

---

<sup>426</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 104-105.

<sup>427</sup> Zie bijlage voor het modelformulier.

<sup>428</sup> Art. 11, lid 1, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>429</sup> Art. 11, lid 1, b) Consumentenrichtlijn.

<sup>430</sup> Overweging 44 Consumentenrichtlijn.

<sup>431</sup> Art. 11, lid 4 Consumentenrichtlijn ; Overweging 44 Consumentenrichtlijn.

<sup>432</sup> Overweging 44 Consumentenrichtlijn.

<sup>433</sup> Art. 11, lid 3 Consumentenrichtlijn ; Overweging 45 Consumentenrichtlijn.

<sup>434</sup> Art. 9, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>435</sup> Art. 9, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>436</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 48.

In de rechtsleer wordt dit positief onthaald. Door deze aanpassing zouden allerlei problemen worden opgelost, zoals bijvoorbeeld de moeilijkheden omtrent het terugzenden van de goederen en het betalen door de consument.<sup>437</sup> Als de consument reeds zijn aangekochte goederen heeft betaald, zal hij eerder terughoudend zijn het herroepingsrecht uit te oefenen, uit schrik zijn geld niet meer terug te krijgen.<sup>438</sup>

### 2.1.5. Gevolgen van de herroeping

**145.** Welke gevolgen het herroepen van de overeenkomst met zich meebrengt, wordt gedetailleerd uitgewerkt door de nieuwe Consumentenrichtlijn in de Artikelen 12 tot en met 15 Richtlijn Consumentenrechten. Allereerst stipuleert Artikel 12 dat de uitoefening van het herroepingsrecht de contractuele verplichtingen van de partijen beëindigt. De partijen zullen dus niet langer verplicht zijn de op afstand of buiten verkooppunten gesloten overeenkomst uit te voeren.<sup>439</sup> Evenmin is er een plicht om in dit geval de overeenkomst te sluiten, als de consument het aanbod had gedaan.<sup>440</sup>

**146.** Artikel 13 van de nieuwe Consumentenrichtlijn bevat een lijst met verplichtingen die rusten op de handelaar in geval van herroeping. Allereerst heeft hij de plicht om alle van de consument ontvangen betalingen, alsmede de leveringskosten als hiervan sprake is, te vergoeden.<sup>441</sup> Deze terugbetaling moet gebeuren, ten laatste veertien dagen na de dag waarop de consument hem heeft geïnformeerd van zijn beslissing te herroepen.<sup>442</sup> Interessant is dat de handelaar hierbij hetzelfde betalingsmiddel moet gebruiken als hetgeen door de consument werd gebruikt.<sup>443</sup> Dit laatste geldt niet als de consument uitdrukkelijk akkoord gaat met een ander betalingsmiddel en hierdoor geen extra kosten moet dragen.<sup>444</sup> Indien de consument heeft geopteerd voor een andere manier van leveren dan de door de handelaar aangeboden goedkoopste standaardlevering, moet de handelaar deze extra kosten niet terugbetalen.<sup>445</sup>

Opmerkelijk is dat de Richtlijn de handelaar toelaat te wachten met terugbetalen, totdat hij van de consument alle goederen heeft teruggekregen of hij enige bevestiging heeft gekregen van de consument dat deze de goederen heeft teruggezonden. Dit geldt niet indien de handelaar zelf heeft aangeboden de goederen af te halen.<sup>446</sup>

**147.** In Artikel 14 kunnen we dan weer de verplichtingen terugvinden die rusten op de consument. Zo moet deze in elk geval veertien dagen na de dag waarop hij aan de handelaar heeft gemeld de overeenkomst te willen herroepen, de goederen aan deze terugsturen of overhandigen.<sup>447</sup> Dit alles geldt logischerwijze niet indien de handelaar zelf heeft aangegeven de goederen te komen halen.<sup>448</sup>

---

<sup>437</sup> P. ROTT en E. TERRY, "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 471 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 50-51.

<sup>438</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 50-51.

<sup>439</sup> Art. 12, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>440</sup> Art. 12, b) Consumentenrichtlijn.

<sup>441</sup> Art. 13, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>442</sup> Art. 13, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>443</sup> Art. 13, lid 1, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>444</sup> Art. 13, lid 1, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>445</sup> Art. 13, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>446</sup> Art. 13, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>447</sup> Art. 14, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>448</sup> Art. 14, lid 1 Consumentenrichtlijn.

Het is de consument die de kosten moet dragen voor de terugzending van de goederen, tenzij de handelaar het op zich neemt, of de consument niet heeft meegedeeld dat deze de kosten moet dragen.<sup>449</sup> Toch zal de handelaar verplicht zijn de goederen zelf af te halen, indien het gaat om buiten verkoopprijsloten gesloten overeenkomsten waarbij de goederen door hun aard niet per gewone post kunnen worden teruggezonden. In de rechtsleer wordt dit positief onthaald. Indien de nieuwe Consumentenrichtlijn dit niet uitdrukkelijk zou bepalen, zou dit kunnen leiden tot een heikel probleem. De verkoper zou dan bijvoorbeeld grote goederen onmiddellijk leveren en de consument zou worden ontmoedigd zijn herroepingsrecht uit te oefenen, gelet op de grote kosten van de terugzending van de goederen.<sup>450</sup> De Richtlijn voorziet zelf niet in specifieke sancties indien de handelaar of de consument hun verplichtingen niet nakomen. Ze laat dit over aan de lidstaten, maar bepaalt tegelijkertijd wel dat ook verbintenisrechtelijke bepalingen van toepassing kunnen zijn.<sup>451</sup>

**148.** De nieuwe Consumentenrichtlijn voorziet in een duidelijke regeling wanneer er sprake is van waardevermindering van de goederen. Wanneer de consument bijvoorbeeld een overeenkomst op afstand sluit, zal hij op voorhand niet precies weten hoe deze eruit zullen zien. Bij de levering van de goederen, kan het zijn dat hij de verpakking opent om ze nader te onderzoeken. In dit geval is er sprake van waardevermindering. De consument zal hiervoor enkel moeten instaan, als de waardevermindering "het gevolg is van het behandelen van de goederen dat verder gaat dan nodig was om de aard, de kenmerken en de werking van de goederen vast te stellen".<sup>452</sup> De Richtlijn verduidelijkt dat de consument de mogelijkheid moet worden gegeven "om de aard, de kenmerken en de werking van de goederen te controleren."<sup>453</sup> Maar het is hem enkel toegestaan "deze op dezelfde manier te hanteren en inspecteren als hij dat in een winkel zou mogen doen."<sup>454</sup>

Dezelfde problematiek werd reeds voorheen voorgeschied aan het Hof van Justitie in de zaak Messner.<sup>455</sup> In dit arrest herhaalt het Hof waarom een herroepingsrecht nodig is. Het stelt dat dit "beoogt de consument te beschermen in de bijzondere situatie van een op afstand gesloten overeenkomst, waarbij het de consument vóór de sluiting van de overeenkomst niet mogelijk is daadwerkelijk het product te zien of van de aard van de dienstverrichting kennis te nemen. Het herroepingsrecht wordt dus geacht het nadeel te vergoeden dat de consument lijdt bij een op afstand gesloten overeenkomst, door *hem een passende bedenktijd toe te kennen waarin hij het verworven goed kan keuren en uitproberen*."<sup>456</sup> De grens van dit gebruik wordt, volgens het Hof, getrokken daar waar dit gebruik "onverenigbaar is met de beginselen van burgerlijk recht, zoals die van de goede trouw of van de ongerechtvaardigde verrijking."<sup>457</sup>

---

<sup>449</sup> Art. 14, lid 1, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>450</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 51 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopprijsloten gesloten overeenkomsten", 55-56.

<sup>451</sup> Overweging 48 Consumentenrichtlijn.

<sup>452</sup> Art. 14, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>453</sup> Overweging 47 Consumentenrichtlijn.

<sup>454</sup> "De consument mag dus bijvoorbeeld wel proberen of een kledingstuk past, maar hij mag het niet langere tijd dragen", aldus overweging 47 Consumentenrichtlijn.

<sup>455</sup> HvJ C-489/07, *Pia Messner v. Firma Stefan Krüger*, 2009.

<sup>456</sup> HvJ C-489/07, *Pia Messner v. Firma Stefan Krüger*, 2009, § 20 (eigen cursivering).

<sup>457</sup> HvJ C-489/07, *Pia Messner v. Firma Stefan Krüger*, 2009, § 26.

Wanneer de handelaar de consument niet heeft ingelicht over het herroepingsrecht, zal deze de consument niet kunnen aanspreken voor enige waardevermindering.<sup>458</sup>

**149.** Zoals reeds gesteld, heeft de consument de mogelijkheid om de handelaar te verzoeken om de verrichting van diensten of de levering van water, gas of elektriciteit, die niet zijn gereed voor verkoop gemaakt in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, of van stadsverwarming te starten tijdens de herroepingstermijn. Indien de consument dan toch de overeenkomst herroept, zal hetgeen reeds is geleverd, door de consument worden vergoed.<sup>459</sup>

**150.** Tot slot vermeldt de Richtlijn dat in bepaalde gevallen de consument geen kosten moet dragen. Met betrekking tot de uitvoering van diensten, of de levering van water, gas of elektriciteit, wanneer deze niet in beperkte volumes of in een bepaalde hoeveelheid gereed voor verkoop zijn gemaakt, of van stadsverwarming, die geheel of ten dele tijdens de herroepingstermijn zijn verleend, zal de consument in twee gevallen geen kosten dragen. In de eerste plaats is dit zo wanneer de handelaar de consument niet op hoogte bracht van het herroepingsrecht en ten tweede wanneer de consument niet uitdrukkelijk vroeg om de uitvoering te beginnen tijdens de herroepingstermijn.<sup>460</sup>

Wat betreft digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, zal de consument geen kosten dragen indien hij, ten eerste niet instemde met een uitvoering voor het einde van de herroepingstermijn, ten tweede wanneer deze het verlies van het herroepingsrecht niet erkende wanneer hij zijn toestemming gaf hiervoor en tot slot wanneer de handelaar naliet hierover bevestiging te geven.<sup>461</sup>

#### 2.1.6. Aanvullende overeenkomsten

**151.** Wanneer de consument zijn herroepingsrecht uitoefent, worden hiermee automatisch ook de aanvullende overeenkomsten beëindigd.<sup>462</sup> Concreet betekent dit dat de consument dus gewoon zijn overeenkomst moet herroepen en niet nogmaals de aanvullende overeenkomst zelf moet herroepen.<sup>463</sup>

---

<sup>458</sup> Art. 14, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>459</sup> Art. 14, lid 3 Consumentenrichtlijn ; Overweging 50 Consumentenrichtlijn ; Om te berekenen hoeveel de consument moet betalen, wordt gekeken naar de prijs vastgesteld in de overeenkomst. Indien deze onevenredig is, wordt gekeken naar de marktwaarde van de geleverde dienst (Overweging 50 en Art. 14, lid 3 Consumentenrichtlijn).

<sup>460</sup> Art. 14, lid 4, a), i) en ii) Consumentenrichtlijn.

<sup>461</sup> Art 14, lid 4, b), i), ii) en iii) Consumentenrichtlijn.

<sup>462</sup> Art. 15 Consumentenrichtlijn ; een aanvullende overeenkomst is "een overeenkomst waarbij een consument goederen of diensten verwerft in verband met een overeenkomst op afstand of een buiten verkooppunten gesloten overeenkomst, en deze goederen of diensten door de handelaar worden geleverd of door een derde partij op basis van een afspraak tussen die derde partij en de handelaar" (Art. 2, 15° Consumentenrichtlijn), bijvoorbeeld een onderhoudscontract en een garantie (R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 140).

<sup>463</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 54.



### 2.1.7. Uitzonderingen op het herroepingsrecht

**152.** Het herroepingsrecht heeft grote gevolgen, die hierboven in detail zijn uiteengezet. Daarom is het ook van belang te wijzen op een aantal situaties waarin de Richtlijn een dergelijk recht uitsluit. Deze uitzonderingen zullen uitvoerig worden besproken in de titel die onderzoekt welke implicaties met betrekking tot het herroepingsrecht de Richtlijn zal hebben op het huidige recht.

## 3. Implicaties van de nieuwe Richtlijn op het huidige recht

### 3.1 Duur en aanvang van de herroepingstermijn

**153.** De nieuwe Consumentenrichtlijn gaat, zoals hierboven al aangehaald, uit van eenzelfde herroepingstermijn voor zowel de overeenkomsten op afstand als buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten. Deze zal veertien kalenderdagen beslaan.<sup>464</sup> Dit betekent dus dat de termijnen worden verlengd. In de oude Richtlijnen 97/7/EG en 85/577/EEG koos de Europese wetgever nog voor termijnen van respectievelijk zeven werkdagen en zeven dagen.<sup>465</sup>

De Belgische wetgever heeft echter bij de omzetting van twee voornoemde richtlijnen gekozen voor veertien dagen herroepingstermijn bij de overeenkomsten op afstand, zodanig dat hiervoor geen wijziging nodig zal zijn.<sup>466</sup> Wat betreft de buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten koos de Belgische wetgever voor een letterlijke overname van de termijn van zeven werkdagen uit de oude Richtlijn 85/577/EEG.<sup>467</sup> Dit moet dus worden verlengd tot veertien kalenderdagen. In het KB *Ambulante Handel* kende men in een aantal gevallen al een bedenktijd van veertien werkdagen, hetgeen dus nu moet worden uitgebreid naar alle buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten en moet worden aangepast naar veertien kalenderdagen.<sup>468</sup>

**154.** Voor overeenkomsten op afstand gaat deze termijn voor de goederen in, vanaf de dag na de levering aan de consument indien voldaan is aan de informatieplichten. Voor diensten moet men beginnen tellen vanaf de dag na het afsluiten van de overeenkomst of vanaf de dag dat voldaan is aan de informatieplichten.<sup>469</sup> Indien we dit vergelijken met de nieuwe Consumentenrichtlijn, merken we op dat de Belgische wetgever dit gewoon kan behouden.<sup>470</sup> Toch zal hij het artikel moeten uitbreiden om te bepalen wanneer de termijn begint te lopen in een bepaald aantal bijkomende situaties. Zo regelt de Richtlijn namelijk ook de start van de termijn, wanneer de consument in dezelfde bestelling meerdere goederen heeft besteld, die afzonderlijk worden geleverd<sup>471</sup> ; wanneer de levering van een goed bestaat uit verschillende zendingen of onderdelen en tot slot ook voor overeenkomsten betreffende regelmatige levering.

---

<sup>464</sup> Art. 9.1 Consumentenrichtlijn en overweging 41 Consumentenrichtlijn dat stelt dat het gaat om *kalenderdagen*.

<sup>465</sup> Art. 6, lid 1 RL 97/7/EG ; Art. 5, lid 1 RL 85/577/EEG.

<sup>466</sup> Art. 47, § 1 WMPC.

<sup>467</sup> Art. 61 WMPC.

<sup>468</sup> Art. 3, § 2 KB *Ambulante Handel*.

<sup>469</sup> Art. 47, § 1 WMPC.

<sup>470</sup> Art. 9, lid 2, a) en b) Consumentenrichtlijn bepalen namelijk net hetzelfde.

<sup>471</sup> Art. 9, lid 2, b), i) Consumentenrichtlijn.

**155.** De WMPC laat de bedenkingstermijn voor buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten ingaan de dag nadat de consument de geschreven overeenkomst heeft ondertekend.<sup>472</sup> Ook de oude Richtlijn 85/577/EEG hield geen rekening met de levering van de goederen en koos om de termijn te linken aan de informatieverplichtingen.<sup>473</sup> Dit alles zal dus moeten worden vervangen door de startpunten die de nieuwe Consumentenrichtlijn vooropstelt. Vanaf nu zal men moeten kijken naar ofwel de levering van de goederen (bij koopovereenkomsten) of de dag van de sluiting van de overeenkomst (bij dienstenovereenkomsten).<sup>474</sup>

**156.** Belangrijk is ook te wijzen op de duidelijkheid die de Richtlijn schept met betrekking tot overeenkomsten voor de levering van water, gas of elektriciteit die niet gereed voor verkoop zijn gemaakt in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, van stadsverwarming of van digitale inhoud, anders dan op een materiële drager. In de Belgische rechtsleer was er namelijk heel wat discussie omtrent de kwalificatie van dergelijke overeenkomsten.<sup>475</sup> Nu kan er geen twijfel of onduidelijkheid meer zijn, aangezien de nieuwe Consumentenrichtlijn de termijn altijd laat ingaan de dag van de sluiting van de overeenkomst.<sup>476</sup>

**157.** De WMPC sanctioneert de handelaar wanneer hij niet heeft voldaan aan zijn informatieverplichtingen met een verlengde herroepingstermijn van drie maanden.<sup>477</sup> We hebben er reeds op gewezen dat deze algemene sanctie moet worden weggelaten met de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn. Deze harmoniseert het herroepingsrecht volledig en legt enkel de sanctie van een verlengde termijn op, wanneer de handelaar naliet de informatie omtrent het herroepingsrecht mee te delen.<sup>478</sup>

## 3.2 Uitoefening van het herroepingsrecht

### 3.2.1 Overeenkomsten op afstand

**158.** Opdat de consument zijn herroepingsrecht tijdig uitoefent, onder het huidige recht, volstond het de handelaar hiervan kennis te geven schriftelijk of op een voor de ontvanger beschikbare en toegankelijk duurzame drager vóór het verstrijken van de termijn.<sup>479</sup> De WMPC legt dus geen verdere vormvereisten op.<sup>480</sup> In de rechtsleer werd dan ook aanvaard dat mondelinge herroeping perfect mogelijk was.<sup>481</sup>

---

<sup>472</sup> Art. 61 WMPC.

<sup>473</sup> Art. 5, lid 1 RL 85/577/EEG.

<sup>474</sup> Art. 9, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>475</sup> S. CLAEYS, "Verkoop op afstand", 72 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 88.

<sup>476</sup> Art. 9, lid 2, c) Consumentenrichtlijn.

<sup>477</sup> Art. 47, § 2 WMPC.

<sup>478</sup> Art. 10, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>479</sup> Art. 47, § 1 WMPC.

<sup>480</sup> Ook in de oude Richtlijn 97/7/EG kunnen geen formele vereisten worden gevonden.

<sup>481</sup> R. STEENNOT en E. TERRYIN, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 108-109.

De Belgische wetgever zal dit moeten veranderen, gelet op de formele vereisten die de nieuwe Richtlijn vooropstelt. Ofwel kan de consument gebruikmaken van het modelformulier, ofwel moet hij een andere ondubbelzinnige verklaring afgeven.<sup>482</sup> Mondeling herroepen zou dus nog altijd mogelijk zijn, mits het kan worden gezien als een 'ondubbelzinnige verklaring'.<sup>483</sup>

Goddaer wijst erop dat er onduidelijkheid kan bestaan indien de Belgische wetgever de woorden 'een ondubbelzinnige verklaring afgeven' overneemt.<sup>484</sup> Afgeven lijkt te impliceren dat de consument een brief of iets dergelijks moet overhandigen aan de handelaar, terwijl we reeds hebben vastgesteld dat herroepen ook mogelijk is via de telefoon. Ze staft haar mening door te wijzen op de Engelstalige en Franstalige versies die spreken van "make any other unequivocal statement setting out his decision to withdraw from the contra" en "faire une autre déclaration dénuée d'ambiguïté exposant sa décision de se rétracter du contrat". Mijns inziens, maakt ze dan ook de terechte opmerking dat de wetgever goed moet opletten wanneer hij deze woorden overneemt.<sup>485</sup> Beter is te spreken van 'een ondubbelzinnige verklaring afleggen of doen'.

### 3.2.2 Buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

**159.** Indien een consument een buiten de verkooppunten gesloten overeenkomst wil herroepen, moet hij dit, volgens het huidige recht, doen via een ter post aangetekende brief.<sup>486</sup> Deze vereiste vinden we echter niet terug in de Richtlijn en deze zullen dus plaats moeten maken voor de vereiste voor de consument om ofwel het modelformulier te gebruiken ofwel een ondubbelzinnige verklaring af te leggen.<sup>487</sup>

### 3.3 Uitvoering van de overeenkomst gedurende de herroepingstermijn

**160.** Indien het gaat om buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, is het de handelaar, onder Belgisch recht, niet toegelaten om vooraleer de herroepingstermijn is verstreken, enige betaling of voorschot te eisen of te aanvaarden.<sup>488</sup> Dit verbod bestond vroeger ook voor op afstand gesloten overeenkomsten, maar is bij de komst van de WMPC afgeschaft.<sup>489</sup>

---

<sup>482</sup> Art. 11, lid 1, a) en b) Consumentenrichtlijn.

<sup>483</sup> In overweging 44 stelt de Richtlijn namelijk voorop dat een telefoontje ook kan volstaan om te herroepen.

<sup>484</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 46.

<sup>485</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 46.

<sup>486</sup> Art. 61 WMPC ; de oude Richtlijn 85/577/EEG liet het aan de nationale lidstaten om te bepalen hoe de herroeping moest gebeuren (Art. 5, lid 1 RL 85/577/EEG).

<sup>487</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 48 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 53-54.

<sup>488</sup> Art. 61 WMPC.

<sup>489</sup> Zie oud Art. 80, § 3 WHPC ; B. KEIRSBILCK en J. STUYCK, "Een kritische analyse van de wet marktpraktijken en consumentenbescherming", *TBH* 2010, 729-730 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 51.

Het Hof van Justitie sprak zich reeds uit over het verbod in zaak Gysbrechts.<sup>490</sup> Hierin oordeelde het Hof dat "het verbod om vóór het verstrijken van de herroepingstermijn een voorschot of een betaling te eisen, en het verbod om aan de kopers het nummer van hun betaalkaart te vragen, geschikt is om bij verkopen op afstand een hoog beschermingsniveau voor de consumenten te waarborgen, met name wat betreft de uitoefening van hun herroepingsrecht".<sup>491</sup> Het is dus toegelaten de handelaar te verbieden om tijdens de herroepingstermijn enige betaling of voorschot te betalen. In casu ging het echter meer bepaald om het verbod om ook tijdens deze termijn een kredietnummer te vragen. Hierover was het Hof minder enthousiast, aangezien het stelde dat "het aan de leverancier opgelegde verbod om het nummer van de betaalkaart van de consument te vragen, verder gaat dan nodig is om het nagestreefde doel te verwezenlijken."<sup>492</sup>

Kan dit verbod in de WMPC wat betreft buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten behouden blijven? Artikel 9, lid 3 van de Richtlijn Consumentenrechten bepaalt dat een algemeen verbod om contractuele verplichtingen na te komen, niet langer kan. Enige uitzondering hierop vormt een verbod voor buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten om de betaling te innen.<sup>493</sup> Dit laatste mag, volgens de Richtlijn, toch behouden blijven. Mijns inziens kan het verbod uit de WMPC dus blijven bestaan.

In de rechtsleer wordt er wel op gewezen dat de bewoordingen best worden aangepast.<sup>494</sup> Daar waar de WMPC spreekt van een verbod betaling te *eisen of aanvaarden*, spreekt de Richtlijn van een verbod betaling te *innen*. De Belgische wetgever doet er dus goed aan, voor alle duidelijkheid, om het woord *innen* over te nemen.

**161.** De WMPC legt bijkomend ook een verbod op om, wat betreft buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, een dienst te leveren vooraleer de bedenktijd is afgelopen.<sup>495</sup> Gelet op het bovenstaande, kan dit verbod niet worden behouden.<sup>496</sup>

### 3.4 Gevolgen van de herroeping

**162.** Daar waar de nieuwe Consumentenrichtlijn de gevolgen van de herroeping in detail uitwerkt, is dit niet het geval in de WMPC. De Belgische wetgever doet er dus goed aan om deze gevolgen letterlijk over te nemen, om zo ook meer duidelijkheid te creëren voor de consument en handelaar.<sup>497</sup>

---

<sup>490</sup> HvJ C-205/07, *Gysbrechts*, 2008.

<sup>491</sup> HvJ C-205/07, *Gysbrechts*, 2008, § 52.

<sup>492</sup> HvJ C-205/07, *Gysbrechts*, 2008, § 62.

<sup>493</sup> Art. 9, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>494</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 48-49; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 50-51.

<sup>495</sup> Art. 61, lid 3 WMPC.

<sup>496</sup> In dezelfde zin: J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 49; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 51.

<sup>497</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 49; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 54.

**163.** Wat betreft de plichten van de handelaar bij de herroeping, verplicht de WMPC bij overeenkomsten op afstand, de handelaar de door de consument gestorte bedragen terug te betalen, binnen dertig dagen die volgen op de herroeping.<sup>498</sup> Dit zal met de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn teruggebracht moeten worden op veertien kalenderdagen.<sup>499</sup>

Wat betreft de overeenkomsten gesloten buiten de verkooppunten zal er geen wijziging moeten plaatsvinden. Daar verbiedt de WMPC de handelaar om tijdens de herroeping enige betaling te eisen of aanvaarden, hetgeen in overeenstemming is met de Richtlijn en dus mag worden behouden.<sup>500</sup>

De Belgische wetgever zal, inzake de verplichtingen van de handelaar, de bescherming die de nieuwe Consumentenrichtlijn invoert, moeten overnemen. Zo bepaalt de nieuwe Richtlijn dat het de handelaar toegestaan is de terugbetaling on hold te zetten, totdat de consument alle goederen heeft terugbezorgd of kan aantonen dat hij ze heeft teruggezonden.<sup>501</sup>

**164.** Ook de consument krijgt een aantal plichten opgelegd in de nieuwe Consumentenrichtlijn, die ook moeten worden overgenomen door de Belgische wetgever. Het enige wat hiervan in de WMPC zal moeten worden geschrapt is de sanctie van Art. 48 § 2 WMPC.<sup>502</sup> Dit artikel bepaalt namelijk dat de handelaar gehouden is de kosten te dragen, indien hij niet voldaan heeft aan de informatieplichten. De Richtlijn past deze sanctie slechts toe indien de handelaar naliet de consument te informeren over de directe kosten.<sup>503</sup> Het is dus aan de Belgische wetgever om dit zo over te nemen.

**165.** Waartoe de consument gehouden is indien de overeenkomst wordt herroepen en er sprake is van waardevermindering, wordt goed geregeld door de nieuwe Consumentenrichtlijn, zoals hierboven al is uiteengezet. De Belgische wetgever dient deze regeling dan ook over te nemen.

**166.** Een belangrijk verschil tussen de WMPC en de Richtlijn Consumenten kunnen we terugvinden in de regeling omtrent dienstenovereenkomsten. Onder het huidige recht, vervalt het herroepingsrecht van de consument, wanneer de dienst wordt geleverd tijdens de herroepingstermijn.<sup>504</sup> Onder de nieuwe Consumentenrichtlijn behoudt de consument zijn herroepingsrecht wel en zal dit pas vervallen als de overeenkomst volledig is uitgevoerd.<sup>505</sup> Het is wel zo dat de consument in dat geval zal moeten betalen voor het reeds geleverde.<sup>506</sup> De Belgische wetgever zal dus moeten afstappen van de regeling in de WMPC die de consument het herroepingsrecht ontnemt en zal dus moeten voorzien in een regeling die de consument alsnog een herroepingsrecht toekent, maar hem wel het reeds gepresteerde aanrekent, indien dan toch wordt herroepen.<sup>507</sup>

---

<sup>498</sup> Art. 47, § 3 WMPC.

<sup>499</sup> Art. 13, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>500</sup> Art. 9, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>501</sup> Art. 13, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>502</sup> In dezelfde zin: J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 52 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 55.

<sup>503</sup> Art. 14, lid 1, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>504</sup> Art. 47, § 4, 1<sup>o</sup> WMPC ; Art. 61 WMPC.

<sup>505</sup> Art. 16, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>506</sup> Art. 14, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>507</sup> In dezelfde zin: J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 53 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 58.

### 3.5 Uitzonderingen op het herroepingsrecht

**167.** De nieuwe Consumentenrichtlijn sluit een aantal overeenkomsten uit van het herroepingsrecht. In het kader van deze masterproef, volstaat het te wijzen op die uitzonderingen die wijzigingen teweegbrengen in het huidige recht.

**168.** Een van de wijzigingen is hierboven al ter sprake gekomen. In de WMPC werd de consument geen herroepingsrecht gegeven indien de levering van diensten al was gestart tijdens de herroepingstermijn.<sup>508</sup> Dit zal de Belgische wetgever moeten schrappen, aangezien de nieuwe Consumentenrichtlijn het herroepingsrecht enkel uitsluit wanneer dergelijke dienstenovereenkomsten volledig zijn uitgevoerd.<sup>509</sup>

**169.** Ook vernieuwend is de uitzondering betreffende "de levering van goederen of diensten waarvan de prijs gebonden is aan schommelingen op de financiële markt waarop de handelaar geen invloed heeft".<sup>510</sup>

**170.** Een aantal andere uitzonderingen die de Richtlijn vooropstelt, zal de Belgische wetgever verder ook moeten toevoegen aan het lijstje. Zo is er evenmin een herroepingsrecht als het gaat om verzegelde goederen die niet kunnen worden teruggezonden om gezondheids-of hygiënische redenen en waarvan de verzegeling na de levering is verbroken.<sup>511</sup>

Ook de "de levering van alcoholische dranken waarvan de prijs is overeengekomen bij de sluiting van de verkoopovereenkomst, maar waarvan de levering slechts kan plaatsvinden na 30 dagen, en waarvan de werkelijke waarde afhankelijk is van schommelingen van de markt waarop de handelaar geen invloed heeft"<sup>512</sup> ; "overeenkomsten waarbij de consument de handelaar specifiek verzocht heeft hem te bezoeken om daar dringende herstellingen of onderhoud te verrichten"<sup>513</sup>; "de levering van kranten, tijdschriften of magazines, met uitzondering van overeenkomsten voor een abonnement op dergelijke publicaties"<sup>514</sup> en "overeenkomsten die zijn gesloten tijdens een openbare veiling"<sup>515</sup> zijn uitgesloten van een herroepingsrecht.

---

<sup>508</sup> Art. 47, § 4, 1° WMPC

<sup>509</sup> Art. 16, a) Consumentenrichtlijn.

<sup>510</sup> Art. 16, b) Consumentenrichtlijn ; De Richtlijn geeft zelf het voorbeeld van overeenkomsten van speculatieve aard betreffende wijn die pas langere tijd na sluiting van een overeenkomst wordt geleverd, en waarbij de waarde afhangt van schommelingen van de markt (vin en primeur) (Overweging 49).

<sup>511</sup> Art. 16, e) Consumentenrichtlijn.

<sup>512</sup> Art. 16, g) Consumentenrichtlijn.

<sup>513</sup> Art. 16, h) Consumentenrichtlijn ; Wanneer de consument de handelaar niet heeft verzocht bij een dergelijk bezoek aanvullende diensten te verrichten of wanneer deze andere goederen dan vervangstukken levert, zal het herroepingsrecht herleven.

<sup>514</sup> Art. 16, j) Consumentenrichtlijn ; Art. 47, § 4, 4° WMPC voorziet al in een uitzondering voor de levering van dagbladen, tijdschriften en magazines, maar het artikel bepaalt nog niet dat er wel sprake is van een herroepingsrecht is ingeval van abonnementen op dergelijke publicaties.

<sup>515</sup> Art. 16, k) Consumentenrichtlijn.

**171.** Ook bij “de terbeschikkingstelling van accommodatie anders dan voor woondoeleinden, goederenvervoer, autoverhuurdiensten, catering en diensten met betrekking tot vrijetijdsbesteding, indien in de overeenkomsten een bepaalde datum of periode van uitvoering is voorzien” geniet de consument niet van een herroepingsrecht.<sup>516</sup> Zoals reeds is aangehaald in deze masterproef werd in een bijna gelijkaardige uitzondering in het Belgisch recht voorzien in een KB van 18 november 2002.

Dit KB bepaalt dat “overeenkomsten op afstand betreffende het verstrekken van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding, waarbij de verkoper zich er bij de sluiting van de overeenkomst toe verplicht deze diensten op een bepaalde datum of tijdens een nader genoemde periode te verstrekken”, geen herroepingsrecht kennen.<sup>517</sup> Het voorgaande geldt, zo stelt het KB, niet “indien de tekoopaanbieding gebeurt tijdens een klantenwerving per telefoon, per telefax of per elektronische post, op initiatief van de verkoper zonder voorafgaandelijk akkoord van de geadresseerde”.<sup>518</sup> Dit zal de Belgische wetgever niet kunnen behouden, gelet op het feit dat de nieuwe Richtlijn in elk geval bij dergelijke overeenkomsten geen herroepingsrecht toekent.<sup>519</sup>

**172.** Tot slot is er ook geen herroepingsrecht wanneer het gaat om “de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, als de uitvoering is begonnen met uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de consument en mits de consument heeft erkend dat hij zijn herroepingsrecht daarmee verliest”.<sup>520</sup>

**173.** In het huidige uitzonderingslijstje van de WMPC worden ook diensten voor weddenschappen en loterijen uitgesloten. Deze activiteiten worden echter door de nieuwe Consumentenrichtlijn volledig uit het toepassingsgebied gesloten, wat dus de Belgische wetgever ook zal moeten doen.<sup>521</sup> Dit geldt ook voor “de levering, op de woon- of verblijfplaats of de werkplek van de consument, van levensmiddelen of dranken of van andere goederen voor courant huishoudelijk gebruik door frequent en op gezette tijden langskomende bezorgers”.<sup>522</sup>

---

<sup>516</sup> Art. 16, l) Consumentenrichtlijn.

<sup>517</sup> Art. 1, 2° KB 18 november 2002.

<sup>518</sup> Art. 1, 2° KB 18 november 2002.

<sup>519</sup> Art. 16, l) Consumentenrichtlijn ; in dezelfde zin: E. TERRY, “De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten”, 59.

<sup>520</sup> Art. 16, m) Consumentenrichtlijn.

<sup>521</sup> Art. 3, lid 3, c) Consumentenrichtlijn; in dezelfde zin: J. GODDAER, “De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel”, *DCCR* 2012, 56.

<sup>522</sup> Art. 47, § 4, 6° WMPC ; in dezelfde zin: J. GODDAER, “De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel”, *DCCR* 2012, 56.

## Deel 3 - De nieuwe Consumentenrichtlijn: de weg naar meer rechtszekerheid?

**174.** Het doel dat men wenst te bereiken met de nieuwe Richtlijn is meer rechtszekerheid en vereenvoudiging. Voorafgaand aan de totstandkoming ervan werd door de Commissie al meermaals gewezen op de versnippering die er momenteel nog bestaat qua wetgeving in het consumentenrecht.<sup>523</sup> Dit zou de verwezenlijking van de interne markt belemmeren en de handelaars en consumenten tegenhouden om over de grenzen heen respectievelijk producten te verkopen en aan te kopen. In dit onderdeel wordt, aan de hand van de wijzigingen die de Belgische wetgever zal moeten doorvoeren, onderzocht of de nieuwe Richtlijn inderdaad een goede stap is naar meer rechtszekerheid. Zorgt de Richtlijn voor meer duidelijkheid voor de consument? Draagt het bij tot de verwezenlijking van de interne markt? Wat is het nut van de Richtlijn voor de ondernemingen? Deze vragen zullen in dit deel worden beantwoord.

### 1. Het principe van maximale harmonisatie

**175.** Gedurende het totstandkomingsproces van de Richtlijn werd meermaals gewezen op de versnippering die er bestaat in het Europees recht omtrent consumentenrecht. Opvallend hierbij is dat hieraan tegemoet wordt gekomen door te kiezen voor een instrument dat maximale harmonisatie voorschrijft. Is dit de juiste keuze geweest? Waarom niet kiezen voor een verordening? Deze werken immers rechtstreeks door in de nationale rechtsorde en moeten niet worden omgezet. De Commissie gaf echter voorkeur aan een richtlijn boven een verordening "aangezien de omzetting ervan een soepelere tenuitvoerlegging van het Gemeenschapsrecht in het bestaande nationale verbintenissenrecht of in gedragscodes voor de handel mogelijk zou maken."<sup>524</sup> De Commissie stelt verder dat een richtlijn de lidstaten nog enige vrijheid geeft en zou leiden tot "één enkel coherent pakket van wetgeving op nationaal niveau dat handelaren eenvoudiger kunnen toepassen en interpreteren, op de naleving waarvan de autoriteiten gemakkelijker kunnen toezien, en dat beter aansluit bij het subsidiariteitsbeginsel."<sup>525</sup> Het klopt dat een richtlijn de lidstaten meer ruimte geeft dan een verordening, maar van echte vrijheid kan niet meer worden gesproken. Men heeft immers, met de nieuwe Consumentenrichtlijn gekozen voor maximale harmonisatie. Dit houdt net in dat de lidstaten het beschermingsniveau van de Richtlijn moeten aanhouden en hier niet onder mogen gaan. Waar zit dan nog die vrijheid waar de Commissie over spreekt? Mijns inziens is het eerder een politieke keuze geweest.<sup>526</sup> Kiezen tussen een richtlijn of een verordening, is eigenlijk een keuze maken tussen de nationale of Europese wetgever. Indien werd gekozen voor een verordening, zou gekozen worden voor een instrument dat gewoon rechtstreeks doorwerkt, de lidstaten moeten het niet nog eens om zetten. Dit zou voor vele lidstaten wellicht een stapje te ver zijn geweest.

Kiezen voor een richtlijn, geeft de lidstaten dan weer het idee dat ze zelf ook nog een 'zegje' hebben, hoewel dat ingeval van maximale harmonisatie ook niet echt het geval is. Het argument van de Commissie is dus mijns inziens niet echt overtuigend.

---

<sup>523</sup> [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_final.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_final.pdf), 30, 31 en 789, 799 ; Groenboek, 6-7 ; Toelichting Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 2.

<sup>524</sup> Toelichting Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 10.

<sup>525</sup> Toelichting Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, 10.

<sup>526</sup> Zie in dezelfde zin: C. TWIGG-FLESNER, "Good-Bye Harmonisation by Directives, Hello Cross-Border only Regulation? – A way forward for EU Consumer Contract law", *ERCL* 2011, 245-246.



Indien gekozen werd voor een richtlijn, moest nog de keuze worden gemaakt tussen een richtlijn die minimale dan wel maximale harmonisatie vooropstelt. Zoals hierboven reeds is aangestipt, heeft de Commissie er meermaals op gewezen dat de versnippering net werd veroorzaakt door instrumenten van minimale harmonisatie. Vandaar de keuze voor maximale harmonisatie met de nieuwe Consumentenrichtlijn. In het hoofdstuk omtrent maximale harmonisatie werden de argumenten pro en contra al uitgebreid besproken. Het volstaat hier nog eens kort de belangrijkste argumenten op een rijtje te zetten. Maximale harmonisatie zou voor meer rechtszekerheid zorgen, aangezien namelijk overal dezelfde regels gelden. Minimale harmonisatie zorgt daarentegen voor versnippering hetgeen aanleiding kan geven tot "ernstige belemmeringen voor het goede functioneren van de interne markt, ten nadele van het bedrijfsleven en van consumenten."<sup>527</sup> De interne markt zou niet optimaal benut worden. Consumenten zouden hierin namelijk geen vertrouwen hebben, gezien ze niet overal dezelfde bescherming kunnen genieten. Het bedrijfsleven zou verder ook veel minder snel geneigd zijn producten over de grenzen heen aan te bieden, aangezien ze dan worden geconfronteerd met "hogere nalevingskosten".<sup>528</sup> Indien er bijvoorbeeld zou worden geopteerd voor minimumharmonisatie, zouden sommige lidstaten kiezen voor dat minimumniveau van bescherming, terwijl andere lidstaten meer voor de consument zouden doen. Dit leidt dan tot oneerlijke concurrentie.<sup>529</sup>

**176.** Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat zowel voor minimum- als maximumharmonisatie argumenten pro en contra bestaan. Minimumharmonisatie geeft de lidstaten extra ruimte en vrijheid om de richtlijn om te zetten in nationaal recht, maar toch nog net meer bescherming te bieden aan de consument. Vanuit het perspectief van de consument lijkt dit dus beter, dan maximale harmonisatie. In dit laatste geval kan de consument, zoals hierboven al omschreven, worden geconfronteerd met een verlaging van bescherming. Qua rechtszekerheid zou maximale harmonisatie dan weer de voorkeur verdienen, gezien er dan uniformiteit wordt bereikt. Minimumharmonisatie zou echter leiden tot versnippering van de regelgeving. De conclusie is dus dat voor beide vormen van harmonisatie wel voor- en tegenstanders kunnen worden gevonden. Gelet op het feit dat men met de nieuwe Consumentenrichtlijn versnippering wou tegengaan, lijkt maximale harmonisatie dus wel een 'step forward' te zijn, maar uiteindelijk geen 'step too far'. Met de keuze voor maximale harmonisatie heeft de Europese wetgever de interne markt willen verwezenlijken. Door te opteren voor uniforme regels, zoals bijvoorbeeld een eengemaakte termijn voor de uitoefening van het herroepingsrecht, lijkt dit geslaagd te zijn. Consumenten zullen niet langer in onzekerheid leven omtrent de bescherming die ze genieten bij aankopen over de grenzen heen. Ze weten immers dat deze overal dezelfde zal zijn. Hetzelfde kan worden gesteld voor het bedrijfsleven.

---

<sup>527</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 7.

<sup>528</sup> Voorstel Richtlijn Consumentenrechten, overweging 7; Consumentenrichtlijn, overweging 6.

<sup>529</sup> Y. HOFHUIS, "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 8.

## 2. Het toepassingsgebied

### 2.1 Algemeen

**177.** Zoals reeds vermeld in deze masterproef sluit de WMPC vrije beroepers, tandartsen en kinesisten uit van haar toepassingsgebied.<sup>530</sup> In het Belgische recht regelt de Wet van 2 augustus 2002 wel de overeenkomsten op afstand gesloten met dergelijke personen, maar de buiten verkooppriimten gesloten overeenkomsten blijven buiten beeld.<sup>531</sup>

**178.** Al vóór de komst van de nieuwe Consumentenrichtlijn werd er in de rechtsleer kritiek geuit over deze uitsluiting van de vrije beroepers van de WMPC.<sup>532</sup> Ook het Grondwettelijk Hof heeft reeds geoordeeld dat de uitsluiting een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet is.<sup>533</sup> Gelet op het feit dat we in de nieuwe Richtlijn geen gelijkaardige uitsluiting kunnen terugvinden, zal het schrappen van de uitsluiting uit de WMPC dus zeker moeten volgen. Dit zorgt dan voor meer duidelijkheid en structuur, mits dan alle bepalingen omtrent op afstand en buiten verkooppriimten gesloten overeenkomsten in de WMPC vervat liggen. Ook is er op 7 september 2012 een beroep tot vernietiging ingesteld bij het Grondwettelijk Hof van de artikelen 2, 1<sup>o</sup> en 2<sup>o</sup> en 3 § 2 WMPC.<sup>534</sup>

### 2.2 Op afstand gesloten overeenkomsten

**179.** Wat betreft de op afstand gesloten overeenkomsten zorgt de Richtlijn voor een antwoord op de vraag of men ook onder de Richtlijn valt, als men goederen aankoopt via websites zoals eBay of Kapaza. Voordien bestond er in de rechtsleer ook al discussie over deze vraag.<sup>535</sup> De WMPC bepaalt namelijk dat een overeenkomst op afstand "elke overeenkomst is tussen een onderneming en een consument inzake goederen of diensten die wordt gesloten in het kader van *een door de onderneming georganiseerd systeem voor verkoop van goederen of diensten op afstand* waarbij, voor deze overeenkomst, uitsluitend gebruik gemaakt wordt van een of meer technieken voor communicatie op afstand tot en met de sluiting van de overeenkomst zelf".<sup>536</sup> Wanneer de consument echter producten aankoopt via een site zoals eBay of Kapaza is dit systeem niet door de onderneming zelf georganiseerd en zouden dergelijke overeenkomsten dus buiten het toepassingsgebied van de WMPC vallen.

---

<sup>530</sup> Art. 3, § 2 WMPC.

<sup>531</sup> Zie voor de regeling omtrent overeenkomsten op afstand hoofdstuk 4 van de Wet van 2 augustus 2002 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppriimten gesloten overeenkomsten", 32 ; F. DEBUSSE, "Overeenkomsten op afstand inzake vrije beroepen: een wettelijke regeling", *NjW* 2002, 516-517 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 86-87.

<sup>532</sup> Zie o.a B. KEIRSBILCK en J. STUYCK, "Een kritische analyse van de wet marktpraktijken en consumentenbescherming", *TBH* 2010, 719 ; I. GOES en J.-S. LENAERTS, "La loi du 6 avril 2010 relative aux pratiques du marché et à la protection du consommateur et sa compatibilité au droit Européen: la législateur doit-il à nouveau revoir sa copie?", *Cah. Jur.* 2011, 99.

<sup>533</sup> GwH 6 april 2011, nr. 55/2011 ; GwH 15 december 2011, nr. 192/2011.

<sup>534</sup> Verzoek tot vernietiging, 7 september 2012, nr. 5475, *BS* 19 oktober 2012.

<sup>535</sup> S. CLAEYS, "Verkoop op afstand", 74 ; R. STEENNOT, *Handboek Consumentenbescherming en Handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 243.

<sup>536</sup> Art. 2.21<sup>o</sup> WMPC (eigen cursivering) ; een gelijkaardige definitie kunnen we terugvinden in Art. 2, 1) RL 97/7/EG.

**180.** De nieuwe Consumentenrichtlijn brengt echter duidelijkheid met zich mee, gezien het de woorden *een door de onderneming georganiseerd systeem* schrapt.<sup>537</sup> Hierdoor stelt de nieuwe Richtlijn een einde aan de hele discussie en zal de consument die aankopen doet via dergelijke sites, zich altijd op de bescherming van de Richtlijn kunnen beroepen.

### 2.3 Buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten

**181.** Wat betreft het toepassingsgebied moet hier zeker nogmaals de aandacht worden gevestigd op de extra bescherming die de Richtlijn biedt bij de buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten. Onder het huidige Belgische recht viel men namelijk buiten de bescherming van de WMPC, indien men zelf het bezoek van de handelaar had aangevraagd.<sup>538</sup> Men had namelijk vroeger het idee dat de consument in dergelijke situaties niet onder druk stond en dus die extra bescherming niet nodig had.<sup>539</sup> De nieuwe Consumentenrichtlijn volgt gelukkig de resultaten die uit een aantal studies blijken. De druk die ontstaat door een handelaar die thuis bij de consument komt, zou niet het gevolg zijn van het plots opduiken van deze handelaar. Het zou eerder te wijten zijn aan het feit dat de handelaar zich net in het huis van de consument bevindt.<sup>540</sup> Het feit dat de Richtlijn dus wel van toepassing is op gevraagde thuisbezoeken van de handelaar door de consument kan dus zeker worden toegejuicht.<sup>541</sup>

### 3. Informatieverplichtingen

**182.** De Richtlijn zorgt ook voor meer duidelijkheid voor de consument en de handelaars. Wat de informatieplichten bijvoorbeeld betreft, vinden we in de WMPC op dit moment nog een verschil tussen de informatie die noodzakelijkerwijs voor het sluiten van de overeenkomst moet worden meegedeeld en informatie die ook achteraf kan worden meegedeeld.<sup>542</sup> De Richtlijn echter vermeldt alle informatieplichten in één artikel, wat concreet betekent dat de informatie die vooraf wordt gegeven en achteraf wordt bevestigd, hetzelfde is. Dit zorgt mijns inziens voor meer duidelijkheid voor de consument, gezien deze immers alle informatie al verkrijgt op het moment van het sluiten van de overeenkomst en diezelfde informatie achteraf ook nog eens bevestigd krijgt. Dit maakt het hem mogelijk met volledige kennis van zaken zijn keuze te maken.<sup>543</sup>

---

<sup>537</sup> Art. 2, lid 7 Consumentenrichtlijn ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 13 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 36 ; E. TERRY, "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 529.

<sup>538</sup> Art. 59, 1<sup>o</sup> WMPC.

<sup>539</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 38 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 92-93

<sup>540</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 92-93 ; E. TERRY, "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 529 ; Zie ook de studie door the Office of Fair Trading, *Doorstep selling study*, 2004, [http://www.of.gov.uk/shared\\_of/reports/consumer\\_protection/of716.pdf](http://www.of.gov.uk/shared_of/reports/consumer_protection/of716.pdf) .

<sup>541</sup> Overweging 21 Consumentenrichtlijn.

<sup>542</sup> Art. 45 WMPC en Art. 46 WMPC voor de overeenkomsten gesloten op afstand en Art. 60 WMPC voor de buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten.

<sup>543</sup> Zo is het bijvoorbeeld op dit moment onder het huidige Belgische recht dat de voorwaarden en de wijze van de uitoefening van het herroepingsrecht pas na het sluiten van de overeenkomst worden meegedeeld (Art 46 WMPC). De nieuwe Richtlijn stelt echter voorop dat dit moet gebeuren vooraleer de consument gebonden is (Art. 6, lid 1, h Consumentenrichtlijn). Door alle informatie op voorhand al aan de consument ter beschikking te stellen, zal deze een weloverwogen beslissing kunnen maken.

Door te voorzien in een modelformulier dat de handelaar kan gebruiken om te voldoen aan de informatieplicht inzake het herroepingsrecht, wordt het voor hem ook eenvoudiger. De WMPC stelt namelijk tot op heden strikte vormvereisten voorop omtrent het herroepingsrecht. De voorwaarden en de uitoefeningswijze van het herroepingsrecht, alsook volgende clause, "De consument heeft het recht aan de onderneming mee te delen dat hij afziet van de aankoop, zonder betaling van een boete en zonder opgave van motief binnen... kalenderdagen vanaf de dag die volgt op de levering van het goed of op het sluiten van de dienstenovereenkomst", moet namelijk worden vermeld op de eerste bladzijde, in vetgedrukte letters en in een kader los van de tekst.<sup>544</sup> Deze strikte vormvereisten verklaren waarom de komst van een modelformulier meer dan wenselijk was. Het vergemakkelijkt het voldoen aan de informatieplichten voor de handelaar. Indien hij er gebruik van maakt, wordt hij namelijk geacht te hebben voldaan aan de informatieplichten inzake het herroepingsrecht.<sup>545</sup> Ook is het aan hem om te bewijzen dat de betrokken informatie is verleend.<sup>546</sup> Gebruikmaken van het modelformulier zal deze bewijslast ook vereenvoudigen. Een aantal auteurs bevestigen ook dat dit formulier bevorderlijk is voor de rechtszekerheid.<sup>547</sup>

**183.** Wat betreft de sancties die van toepassing zijn, indien de handelaar niet voldoet aan de informatieplichten, bestaat er onzekerheid. Zoals in deel 2 van deze masterproef reeds werd besproken laat de Richtlijn sanctionering over aan de lidstaten.<sup>548</sup> Toch voorziet ze zelf al in specifieke sancties, zoals het verlengen van de herroepingstermijn met twaalf maanden, indien de handelaar nalaat de informatie omtrent het herroepingsrecht mee te delen.<sup>549</sup> Mag de consument daarnaast dan nog altijd een beroep doen op de theorie van de wilsgebreken en de nietigheid van de overeenkomst vorderen en kan hij zich nog steeds op Artikel 1382 BW beroepen om een schadevergoeding te vorderen? De Commissie heeft deze vraag positief beantwoord. Enkel een beroep op bijkomende contractuele sancties zou uitgesloten zijn. De buitencontractuele sancties daarentegen zouden nog altijd openstaan.<sup>550</sup> Dit zorgt echter nog steeds voor veel twijfel en onzekerheid, aangezien niet elke lidstaat het onderscheid tussen contractuele dan wel buitencontractuele op dezelfde manier hanteert.<sup>551</sup> Mijns inziens was het beter geweest als de Richtlijn zelf hieromtrent meer duidelijkheid had gebracht en in haar bepalingen zelf al verduidelijkte hoe men het sanctioneren concreet moest verwezenlijken.

---

<sup>544</sup> Art. 46, § 1, 2<sup>o</sup> WMPC en Art 60 WMPC.

<sup>545</sup> Art. 6, lid 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>546</sup> Art. 6, lid 9 Consumentenrichtlijn.

<sup>547</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 30 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 45.

<sup>548</sup> Art. 24 Consumentenrichtlijn.

<sup>549</sup> Art. 10 Consumentenrichtlijn.

<sup>550</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 52-53.

<sup>551</sup> I. SAMOY en E. TERRY, "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 56 ; E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten", 52-53.

#### 4. Wisselwerking tussen de Richtlijn Elektronische Handel en de Dienstenrichtlijn enerzijds en de Consumentenrichtlijn anderzijds

**184.** De nieuwe Consumentenrichtlijn lijst alle informatie die de handelaar moet meedelen op in Artikel 6. Het zou bevorderlijk zijn voor de rechtszekerheid moest dit lijstje dan ook het enige zijn waar de handelaars en ondernemingen rekening mee moeten houden. Niets is echter minder waar. Een handelaar die gebruikmaakt van elektronische communicatiemiddelen, zoals bijvoorbeeld het internet, zal daarnaast ook moeten voldoen aan de informatieplichten die de Richtlijn Elektronische Handel vooropstelt. Ook in geval van dienstverlening, zal de handelaar de informatieplichten van de Dienstenrichtlijn moeten naleven. Concreet betekent dit dat al deze informatieplichten cumulatief moeten worden toegepast.<sup>552</sup> Wanneer er echter sprake is van een strijdigheid tussen de bepalingen van de instrumenten, krijgt de Richtlijn voorrang.<sup>553</sup>

**185.** Hoewel vele informatieplichten van zowel de Dienstenrichtlijn als de Richtlijn Elektronische Handel dezelfde zijn als deze van de nieuwe Consumentenrichtlijn, kunnen ook bijkomende informatieplichten en verschillen worden gevonden. Voor de handelaar was het beter geweest moest de nieuwe Richtlijn alle informatieplichten uitputtend in één artikel oplist. Dit zou verhinderen dat een handelaar alsnog meerdere regelgeving moet raadplegen om te weten aan welke plichten hij allemaal moet voldoen. Mijns inziens is dit een groot nadeel van de nieuwe Consumentenrichtlijn. De bedoeling was tot uniformiteit komen, maar verschillende informatieplichten behouden in verschillende instrumenten, maakt het voor de handelaar niet gemakkelijker.<sup>554</sup>

#### 5. Herroepingsrecht

##### 5.1 Één uniforme termijn – meer dan welkom

**186.** De nieuwe Consumentenrichtlijn gaat uit van één uniforme termijn indien de consument de overeenkomst wil herroepen, meer bepaald heeft hij hiervoor veertien dagen.<sup>555</sup> Er is reeds gewezen op het feit dat op dit moment in de lidstaten verschillende termijnen gelden. Als we bijvoorbeeld een vergelijking maken tussen Malta, Duitsland en België merken we dat deze respectievelijk vijftien kalenderdagen, veertien kalenderdagen en voor België zeven werkdagen bedragen voor de buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten en veertien kalenderdagen voor de overeenkomsten op afstand gesloten.<sup>556</sup>

---

<sup>552</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>553</sup> Art. 6 lid 8, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>554</sup> Zie in dezelfde zin: W. VAN BOOM, "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing", 17, hij wijst erop dat het feit dat deze instrumenten gewoon blijven bestaan naast de nieuwe Consumentenrichtlijn het volledige harmonisatiekarakter relativeert.

<sup>555</sup> Art. 9.1 Consumentenrichtlijn.

<sup>556</sup> Europese Commissie, The proposal for a directive on consumer rights: impact on level of national consumer protection: comparative table, 9 oktober 2009, te raadplegen op : [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative\\_table\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative_table_en.pdf) , 7.

Verschillende termijnen zetten een consument niet aan om over de grenzen heen aan te kopen. Ook ondernemingen die zich willen richten tot meerdere lidstaten, worden geconfronteerd met extra kosten om herhaaldelijk hun overeenkomsten aan te passen aan het recht van elke lidstaat. Één termijn voor alle lidstaten en voor zowel de overeenkomsten gesloten op afstand als buiten de verkooppunten zou net de rechtszekerheid bevorderen en de nalevingskosten wat temperen.<sup>557</sup>

Het feit dat de nieuwe Richtlijn kiest voor één termijn kan alleen maar worden toegejuicht. Het biedt voordelen voor zowel de consument, de ondernemingen als de interne markt. Er is doorheen deze masterproef meermaals op gewezen dat consumenten en handelaars de interne markt niet volop benutten, net omwille van de grote diversiteit die er heerst tussen de regelgeving van de verschillende lidstaten. In het Groenboek werd al gesteld dat "het vertrouwen van de consumenten in de interne markt moet worden versterkt door in de hele EU een hoog beschermingsniveau te garanderen. De consumenten moeten zich op dezelfde rechten en dezelfde verhaalmogelijkheden kunnen beroepen voor het geval er iets misgaat."<sup>558</sup> Er worden al stappen naar dit doel gezet door middel van de eengemaakte termijn. Met de komst van de nieuwe Richtlijn weet de consument immers dat hij overal dezelfde bescherming zal genieten, terwijl de handelaar weet dat hij niet telkens opnieuw het hele recht van een lidstaat moet uitpluizen vooraleer hij handel kan drijven. Dit zal beide partijen motiveren om de interne markt volledig te benutten.

## 5.2 Modelformulier

**187.** Wat betreft de uitoefening van het herroepingsrecht, bestaat er een verschil tussen de overeenkomsten gesloten op afstand of buiten de verkooppunten. Voor die eerste volstaat het dat de consument de handelaar op de hoogte brengt van zijn intentie de overeenkomst te herroepen door middel van een schriftelijke of een voor de ontvanger beschikbare en toegankelijke duurzame drager.<sup>559</sup> Voor deze soort overeenkomsten zijn er dus geen bijkomende vormvereisten. Telefonisch herroepen zou dus volgens de rechtsleer ook moeten volstaan.<sup>560</sup> Wat betreft de buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten legt de WMPC op te herroepen via een ter post aangetekende brief.<sup>561</sup>

**188.** Mijns inziens zorgen deze verschillen voor een zekere drempel om te herroepen bij de consument. Hij wordt immers geconfronteerd met verschillende mogelijkheden, die dan ook nog eens verschillen per soort overeenkomst. De nieuwe Consumentenrichtlijn geeft de consument daarentegen twee opties. Ofwel vult hij het modelformulier in, ofwel geeft hij aan de handelaar een "ondubbelzinnige verklaring" af.<sup>562</sup> Dit laatste betekent dat de consument dus nog altijd in zijn eigen woorden kan herroepen, door gebruik te maken van bijvoorbeeld "een brief, telefoontje of het terugzenden van de goederen met een duidelijke verklaring".<sup>563</sup>

---

<sup>557</sup> S. VERHAMME, "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Inhoudelijke analyse van de richtlijn en vergelijking met de WMPC", 209 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 43.

<sup>558</sup> Groenboek, 4.

<sup>559</sup> Art. 47, § 1 WMPC.

<sup>560</sup> R. STEENNOT en E. TERRY, "Bescherming van de consument in het handelsrecht", 108-109.

<sup>561</sup> Art. 61 WMPC.

<sup>562</sup> Art. 11, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>563</sup> Overweging 44 Consumentenrichtlijn.

**189.** Het modelformulier dat de consument kan invullen, neemt de drempel om te herroepen weg. De lidstaten mogen immers geen verdere formele vereisten aan dit formulier opleggen. Concreet betekent dit dus dat in elke lidstaat de consument kan volstaan te herroepen via het standaardmodelformulier. Dit maakt het des te eenvoudiger voor de consument en zorgt zowel voor de consument als de handelaar voor meer duidelijkheid en rechtszekerheid.<sup>564</sup>

**190.** Wanneer de consument online wil herroepen op de website van de handelaar, moet de handelaar dit mogelijk maken. Dit kan hij doen door ofwel het modelformulier of een andere ondubbelzinnige verklaring op de site ter beschikking te stellen. De consument kan dan online herroepen door het formulier of de verklaring in te vullen en toe te zenden.<sup>565</sup> Opmerkelijk is dat de Richtlijn in deze gevallen de handelaar verplicht om de consument een bevestiging te sturen van de herroeping. Goddaer stelt zich echter vragen bij deze bevestiging. Ze vraagt zich, naar mijns inziens terecht, af waarom enkel in dit geval de handelaar wordt verplicht een dergelijke bevestiging aan de consument te bezorgen. Ook in geval van het modelformulier, of het afgeven van een ondubbelzinnige verklaring, was het nuttig geweest om te voorzien in eenzelfde verplichting.<sup>566</sup> Het is immers aan de consument het bewijs te leveren van de geuite wil om te herroepen en een bevestiging van de handelaar zou het de consument gemakkelijker maken.<sup>567</sup> Ook voorziet de Richtlijn niet in enige sanctie op het niet-bezorgen van een dergelijke bevestiging.<sup>568</sup>

### 5.3 Gevolgen van de herroeping

**191.** In geval van herroeping legt de nieuwe Consumentenrichtlijn zowel aan de handelaar als de consument enkele verplichtingen op. Zo zal de consument de goederen binnen veertien dagen nadat hij zijn beslissing om te herroepen aan de handelaar heeft meegedeeld, moeten terugzenden.<sup>569</sup> Het is dan aan de handelaar om de consument alle van deze ontvangen betalingen te vergoeden uiterlijk veertien dagen na de dag waarop hij op de hoogte wordt gebracht van de beslissing van de consument de overeenkomst te herroepen.<sup>570</sup>

**192.** De nieuwe Richtlijn voorziet in een extra bescherming voor de handelaar. Deze mag namelijk de terugbetaling even on hold zetten, totdat de consument hem de goederen heeft teruggegeven of totdat deze de handelaar bewijst dat hij de goederen heeft teruggezonden.<sup>571</sup> In de rechtsleer is hieromtrent, mijns inziens terecht, kritiek geuit door een aantal auteurs.<sup>572</sup> Concreet betekent dit dus dat de consument de goederen betaalt, dan beslist de overeenkomst te herroepen en vervolgens de goederen terugzendt naar de handelaar.

---

<sup>564</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 46 ; Ook het Europees Parlement gaf al aan dat een dergelijk standaardformulier zou zorgen voor een "vereenvoudiging van de procedures, kostenbesparing, verhoogde transparantie en meer vertrouwen van de consument." (Report on the outcome of the public consultation, 9) .

<sup>565</sup> Art. 11, lid 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>566</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 47.

<sup>567</sup> Art. 11, lid 4 Consumentenrichtlijn.

<sup>568</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 47.

<sup>569</sup> Art. 14, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>570</sup> Art. 13, lid 1 Consumentenrichtlijn.

<sup>571</sup> Art. 13, lid 3 Consumentenrichtlijn.

<sup>572</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 50 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 133-134.

De consument blijft dus met lege handen achter en is, wat betreft de terugbetaling van zijn gemaakte kosten, volledig afhankelijk van de handelaar. De consument bevindt zich dus duidelijk in een onzekere situatie, waardoor hij kan worden ontmoedigd zijn herroepingsrecht uit te oefenen.<sup>573</sup>

Er is reeds gewezen op het feit dat er vroeger een drempel was om het herroepingsrecht uit te oefenen, omdat de consument geen duidelijke en eenvormige instructies kreeg over de manier waarop dit recht moest worden uitgeoefend. Doordat de Richtlijn het modelformulier invoerde, werd deze drempel weggenomen. Hierdoor is het des te meer spijtig dat de Richtlijn voorziet in de mogelijkheid voor de handelaar om de terugbetaling even on hold te zetten. Hierdoor wordt namelijk opnieuw een drempel ingevoerd.

In de rechtsleer wordt voorgesteld om te werken met een systeem van tijdelijke blokkering van de betaalde gelden tijdens de herroepingstermijn.<sup>574</sup> Concreet betekent dit dat de consument betaalt aan een betrouwbare derde, die de gelden bewaart gedurende de herroepingstermijn. Indien de consument beslist te herroepen wordt het geld hem opnieuw overgemaakt, zodra hij bewijst de goederen aan de handelaar te hebben teruggezonden. Indien de consument niet herroept, zal het geld worden overgemaakt aan de handelaar.<sup>575</sup> Op deze manier zal de consument altijd zeker zijn dat hij zijn geld terugziet, indien hij beslist de overeenkomst te herroepen.

#### 5.4 Aanvullende overeenkomsten

**193.** Wanneer de consument een overeenkomst herroept, zal deze herroeping zich uitstrekken tot niet alleen deze overeenkomst, maar ook alle aanvullende overeenkomsten, zoals bijvoorbeeld een garantie.<sup>576</sup> Bij deze regeling kan een vraagteken worden geplaatst. Indien de consument zowel de hoofdovereenkomst als de aanvullende overeenkomst met eenzelfde handelaar sluit, doen er zich geen problemen voor. De handelaar wordt door de consument op de hoogte gebracht van zijn beslissing te herroepen en dan zullen zowel de hoofdovereenkomst als de aanvullende overeenkomst herroepen zijn.

Wanneer echter de hoofdovereenkomst en aanvullende overeenkomst met twee verschillende personen wordt gesloten, bepaalt de Richtlijn niet precies wat er moet gebeuren. Wanneer de consument de ene handelaar laat weten dat hij de overeenkomst wilt herroepen, zal deze de andere hiervan op de hoogte moeten brengen. Het kan dus betreurd worden dat dit niet gedetailleerd wordt uitgewerkt door de nieuwe Consumentenrichtlijn.<sup>577</sup>

---

<sup>573</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 133 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 50.

<sup>574</sup> J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 50 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 133-134.

<sup>575</sup> R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 133-134.

<sup>576</sup> Art. 15, lid 1 Consumentenrichtlijn ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 54 ; R. STEENNOT, C. BIQUET-MATHIEU, J. LOLY, "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 140.

<sup>577</sup> Zie in dezelfde zin: J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 54-55.





## Conclusie

**194.** De nieuwe Consumentenrichtlijn is het resultaat van jarenlang onderzoek, met als doelstelling het consumentenacquis te vereenvoudigen en de interne markt te optimaliseren. Doorheen dit onderzoek bleek dat er duidelijke verschillen bestaan in de regelgeving omtrent op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten. "Bepaalde ongelijkheden vormen ernstige belemmeringen voor het goede functioneren van de interne markt, ten nadele van handelaren en consumenten. Deze ongelijkheden verhogen de nalevingskosten voor handelaren die grensoverschrijdend goederen willen verkopen of diensten willen aanbieden. Een al te grote versnippering ondermijnt ook het vertrouwen van de consument in de interne markt."<sup>578</sup>

**195.** Ook in het Belgische recht kunnen deze problemen worden teruggevonden. Stel, een handelaar verkoopt zijn producten via een website. Dan moet hij voor zijn plichten niet enkel de WMPC nakijken, maar ook de Wet Elektronische Handel. Daarnaast bestaan er voor de buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten, naast de WMPC, ook de Wet en het KB Ambulante Handel. Kortom, een hele waaier aan verschillende regelgeving. Dit is logischerwijs niet bevorderlijk voor de rechtszekerheid. Ook de consument wordt geconfronteerd met een aantal moeilijkheden. Zo zal hij voor de overeenkomsten op afstand beschikken over een termijn van veertien dagen om terug te komen op zijn beslissing, terwijl deze herroepingstermijn voor de buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten dan weer zeven dagen bedraagt. Om te herroepen zal hij bij de eerste soort overeenkomst kunnen volstaan met een telefoontje, terwijl hij bij de buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten een ter post aangetekende brief zal moeten versturen. Dit alles maakt het voor de consument, als niet-jurist, niet eenvoudig.

**196.** De nieuwe Consumentenrichtlijn werd goedgekeurd door het Europees Parlement op 23 juni 2011 en aanvaard door de Europese Raad op 10 oktober 2011.<sup>579</sup> Deze Richtlijn gaat uit van maximale harmonisatie, wat betekent dat de Belgische wetgever hetzelfde beschermingsniveau als de Richtlijn moet hanteren. Tegen 13 december 2013 zal de omzetting van de Richtlijn moeten voltooid zijn en vanaf 13 juni 2014 zijn de lidstaten verplicht de bepalingen ervan toe te passen.<sup>580</sup> Het opzet van deze masterproef was te onderzoeken welke implicaties de nieuwe Consumentenrichtlijn heeft op het Belgische recht. Met andere woorden: welke aanpassingen moet de Belgische wetgever doorvoeren in het huidige, nationale recht? Daarnaast werd ook nagegaan of deze implicaties ook effectief voor meer rechtszekerheid zorgen. Bereikt de nieuwe Richtlijn zijn doel en wordt het voor de consument en de handelaar eenvoudiger? Zal de interne markt vanaf nu optimaal functioneren? Deze vragen werden beantwoord in deze masterproef.

---

<sup>578</sup> Overweging 6 Consumentenrichtlijn.

<sup>579</sup> E. TERRY, "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomsten", 29 ; J. GODDAER, "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 7.

<sup>580</sup> Art. 28 Consumentenrichtlijn.

**197.** Opvallend is dat de nieuwe Richtlijn uitgaat van maximale harmonisatie. De Europese wetgever verantwoordt deze keuze door te wijzen op de huidige versnippering en bijgevolg het disfunctioneren van de interne markt. Dit zou beide te wijten zijn aan de voorgaande richtlijnen die telkens uitgingen van minimale harmonisatie. "Volledige harmonisatie van een aantal centrale regelgevingsaspecten moet de rechtszekerheid voor zowel de consumenten als de handelaren aanzienlijk verbeteren", zo stelt de Richtlijn.<sup>581</sup> Maximale harmonisatie betekent concreet dat de consument voortaan in elke lidstaat over hetzelfde beschermingsniveau beschikt. Doorheen deze masterproef bleek dat maximale harmonisatie inderdaad als voordeel biedt overal in uniforme regels te voorzien. Desalniettemin zijn er ook bepaalde nadelen aan verbonden, aangezien bijvoorbeeld bepaalde lidstaten hun hogere beschermingsniveau moeten verlagen om conform de nieuwe Richtlijn te zijn. Er kan worden geconcludeerd dat er zowel voor minimum- als maximumharmonisatie voor- en nadelen kunnen worden opgesomd. Toch is, mijns inziens, volledige harmonisatie "the way to go" wanneer uniformiteit het te bereiken doel is.

**198.** De Richtlijn verduidelijkt zeker een aantal zaken. Zo zal de consument voortaan voor beide overeenkomsten beschikken over een termijn van veertien dagen om te herroepen. Om het de consument nog eenvoudiger te maken, zal hij voortaan eenvoudigweg een modelformulier kunnen invullen wanneer hij wil herroepen. Hierdoor zorgt de Richtlijn ervoor dat de consument sneller gebruik zal maken van zijn herroepingsrecht. Hij zal zich immers geen zorgen meer maken over de manier waarop hij dat recht moet uitoefenen.

Met de komst van de nieuwe Richtlijn zal voortaan een consument die een verkoper bij zijn thuis uitnodigt om bijvoorbeeld een tupperware-presentatie te komen geven, ook worden beschermd. Onder het huidige Belgische recht vielen dergelijke gevraagde thuisbezoeken buiten het toepassingsgebied van de WMPC.

Ook de ondernemingen zijn gebaat bij de nieuwe Richtlijn. In de WMPC staan bijvoorbeeld wat betreft de overeenkomsten op afstand de informatieplichten verspreid over twee artikelen. De Richtlijn daarentegen lijst alle plichten op in één artikel, wat des te eenvoudiger is voor de handelaar. Ook zal hij, wat betreft de informatie omtrent het herroepingsrecht, een modelformulier kunnen invullen.

Verder biedt de nieuwe Richtlijn ook een extra bescherming aan de handelaar wanneer de consument de overeenkomst herroept. Hij zal dan kunnen wachten met het geld terug te betalen, totdat de consument de betrokken producten heeft teruggezonden of bewijst dat hij ze heeft teruggezonden. Mijns inziens, is deze bescherming zeker positief voor de handelaar, maar de consument blijft achter met lege handen in deze situatie. Hij zal de goederen moeten terugzenden en voor de terugbetaling van zijn gelden volledig afhankelijk zijn van een al dan niet meewerkende handelaar. In de rechtsleer werd dan ook aangeraden om te werken met een betrouwbare derde die de gelden op een rekening bewaart, in afwachting van het al dan niet uitoefenen van het herroepingsrecht. De bescherming die de Richtlijn dus biedt aan de handelaar is positief, maar voor de rechtszekerheid en zeker voor de consument had men beter geopteerd voor de door de rechtsleer voorgestelde oplossing.

---

<sup>581</sup> Overweging 7 Consumentenrichtlijn.

**199.** De nieuwe Consumentenrichtlijn biedt dus zeker meer duidelijkheid, structuur en rechtszekerheid voor zowel de handelaar als de consument. Toch blijven een aantal zaken nog altijd onduidelijk. Wat de sanctionering betreft is er bijvoorbeeld nog altijd onduidelijkheid wat er moet gebeuren indien zowel de Richtlijn als de nationale regelgeving in sancties voorzien. Principeel geeft de Richtlijn de lidstaten de bevoegdheid om te sanctioneren.<sup>582</sup> Toch voorziet ze zelf al in een heleboel sancties, zoals een verlenging van de herroepingstermijn met twaalf maanden, indien de handelaar de informatie omtrent het herroepingsrecht nalaat mee te delen aan de consument.<sup>583</sup>

Ook de wisselwerking tussen de nieuwe Consumentenrichtlijn enerzijds en de Dienstenrichtlijn en de Richtlijn Elektronische Handel anderzijds is een minpunt. De Richtlijn bepaalt dat ze geen afbreuk doet aan de bepalingen van deze twee laatste instrumenten.<sup>584</sup> Ze zullen dus allen cumulatief worden toegepast. In geval van tegenstrijdigheden, krijgt de Richtlijn echter voorrang.<sup>585</sup> Spijtig is dat de Europese wetgever niet heeft gekozen om alle informatieplichten te verwerken in slechts één richtlijn. De handelaar die bijvoorbeeld diensten aanbiedt of gebruikmaakt van elektronische communicatiemiddelen, zal nog steeds meerdere instrumenten moeten raadplegen.<sup>586</sup> In de rechtsleer wordt dit ook bekritiseerd, aangezien op deze manier de volledige harmonisatie wordt genuanceerd. De handelaar blijft achter met nog steeds meerdere instrumenten.<sup>587</sup>

**200.** De conclusie van deze masterproef is dan ook dat er zeker nog punten zijn waaraan moet worden gewerkt, maar met de nieuwe Consumentenrichtlijn heeft de Europese wetgever zeker al een stap gezet in de juiste richting.

---

<sup>582</sup> Art. 24 Consumentenrichtlijn.

<sup>583</sup> Art. 10 Consumentenrichtlijn.

<sup>584</sup> Art. 6, lid 8 Consumentenrichtlijn.

<sup>585</sup> Art. 6, lid 8, alinea 2 Consumentenrichtlijn.

<sup>586</sup> De handelaar zal ingeval hij diensten aanbiedt, naast de nieuwe Richtlijn, ook de Dienstenrichtlijn moeten nakijken. De handelaar die dan weer gebruikmaakt van elektronische communicatiemiddelen, zal de Richtlijn Elektronische Handel moeten raadplegen.

<sup>587</sup> W. VAN BOOM, "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing", 17.

## **Bibliografie**

### **WETGEVING**

#### 1. Europese wetgeving

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, *Pb. C.* 9 mei 2008, nr.115, 47.

Richtlijn 85/374/EG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken, *Pb. L.* 7 augustus 1985, nr. 210, 29.

Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkooppunten gesloten overeenkomsten, *Pb. L.* 31 december 1985, nr. 372, 31.

Richtlijn 90/314/EEG van de Raad van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreis pakketten, *Pb.L.* 23 juni 1990, nr. 158, 59.

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, *Pb. L.* 21 april 1993, nr. 95, 29.

Richtlijn 94/47/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 1994 betreffende de bescherming van de verkrijger voor wat bepaalde aspecten betreft van overeenkomsten inzake de verkrijging van een recht van deeltijds gebruik van onroerende goederen, *Pb. L.* 29 oktober 1994, nr. 280, 83.

Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, *Pb. L.* 4 juni 1997, nr. 144, 19.

Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten, *Pb. L.* 18 maart 1998, nr. 80, 27.

Richtlijn 98/27/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het doen staken van inbreuken in het raam van de bescherming van de consumentenbelangen, *Pb. L.* 11 juni 1998, nr. 165, 51.

Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop en de garanties van consumptiegoederen, *Pb. L.* 7 juli 1999, nr. 171, 12.

Richtlijn 2000/31 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de Elektronische Handel, in de interne markt ("Richtlijn inzake Elektronische Handel"), *Pb. L.* 17 juli 2000, nr. 178, 1.

Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van de Richtlijnen 90/619/EEG, 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad, *Pb. L.* 9 oktober 2002, nr.271, 16.

Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad, *Pb. L.* 11 juni 2005, nr. 149, 22.

Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, *Pb. L.* 27 december 2006, nr. 376, 36.

Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, *Pb. L.* 22 mei 2008, nr. 133, 66.

Verordening Nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), *PB L* 4 juli 2008, 177, 6.

Voorstel voor een richtlijn betreffende consumentenrechten, COM (2008), 614 def, [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM\\_PDF\\_COM\\_2008\\_0614\\_F\\_NL\\_PROPOSITION\\_DE\\_DIRECTIVE.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_NL_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf).

Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een gemeenschappelijk Europees Kooprecht, 11 oktober 2011, COM (2011) 635 definitief, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:nl:PDF>.

Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad, *Pb. L.* 22 november 2011, nr. 304, 64.

## 2.. Belgische wetgeving

Wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, *BS* 29 augustus 1991, 21991, 18712.

Wet van 25 juni 1993 betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante en kermisactiviteiten, *BS* 30 september 1993, 21526.

Wet van 2 augustus 2002 betreffende misleidende en vergelijkende reclame, onrechtmatige bedingen en op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen, *BS* 20 november 2002, 51704.

Wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, *BS* 17 maart 2003, 12962.

Dienstenwet van 26 maart 2010, *BS* 30 april 2010, 24437.

Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, *BS* 12 april 2010, 20803.

Koninklijk besluit van 18 november 2002 houdende uitsluiting van sommige overeenkomsten op afstand betreffende het verrichten van diensten voor logies, vervoer, het restaurantbedrijf en vrijetijdsbesteding van het toepassingsgebied van de artikelen 79 en 80 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, *BS* 3 december 2002, 54355.

Koninklijk besluit van 24 september 2006 betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante activiteiten, *BS* 29 september 2006, 50488.

## **RECHTSPRAAK**

### 1..Europese rechtspraak

HvJ C-193/80, *Commissie van de Europese Gemeenschappen v. Italiaanse Republiek*, *Jur.*1981, I, 3037.

HvJ C-178/84, *Commissie van de Europese Gemeenschappen v. Bondsrepubliek Duitsland*, *Jur.* 1987, I, 1269.

HvJ C-382/87, *Buet en SARL Educational Business Services*, *Jur.* 1989, I, 1252.

HvJ C-362/88, *GB Inno BM v. Confédération du commerce luxembourgeois*, *Jur.* 1990, I, 689.

HvJ C-210/96, *Tusky en Gut Springenheide GmbH*, 1998.

HvJ C-220/98, *Estée Lauder Cosmetics GmbH v. Lancaster Group GmbH*, 2000.

HvJ C-3/99, *Cidrerie Ruwet NV en Cidre Stassen NV t. HP Bulmer Ltd*, 2000.

HvJ C-183/00, *Maria Victoria Gonzáles Sánchez/Medicina Asturiana SA*, 2002.

HvJ C-464/01, *Johann Gruber v. Bay Wa AG*, 2005.

HvJ C-205/07, *Gysbrechts*, 2008.

HvJ C-227/08, *Eva Martin Martin v. EDP Editores, SL*, 2009.

HvJ C-489/07, *Pia Messner v. Firma Stefan Krüger*, 2009.

HvJ C-261/07 en C-299/07, *VTB-VAB/Total Belgium NV en Galatea BVBA/Sanoma Magazines Belgium NV*, 2009.

HvJ C-602/10, *SC Volksbank România SA/Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC)*, 2012.

## 2.. Belgische rechtspraak

GwH 6 april 2011, nr. 55/2011.

GwH 15 december 2011, nr. 192/2011.

Gent 10 september 2003, *DCCR* 2004, 63-70, noot P. DE VROEDE.

Gent 3 februari 2004, *DCCR* 2005, 46-58.

Gent 2 maart 2005, *DCCR* 2007, 63-69.

Gent 23 maart 2005, *DCCR* 2007, 70-78.

Gent 14 september 2005, *Jb. Hand.* 2005, 471-475.

Gent 12 oktober 2005, *Jb. Hand.* 2005, 475-479.

Gent 7 december 2005, *NjW* 2006, 854-855.

Gent 28 juni 2006, *NjW* 2006, 804-805.

Gent 24 oktober 2007, *Jb. Hand.* 2007, 377-386.

Antwerpen 8 maart 2010, *NjW* 2010, 760-761.

Rb. Leuven 1 juni 1993, *DCCR* 1993, 532.



## **RECHTSLEER**

### 1..Boeken

CAUFMAN, C., FAURE, M.G. en HARTLIEF, T., *Harmonisatie van het consumentenrecht in Europa. Consequenties voor Nederland*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, 296 p.

DE WITTE M. en VERMEERSCH, A., *Europees Consumentenrecht*, Antwerpen, Maklu, 2004, 290 p.

STEENNOT, R., *Handboek Consumentenbescherming en Handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 628 p.

STEENNOT, R., BOGAERT F., BRULOOT, D. en GOENS, D., *Wet marktpartijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 226 p.

TERRYN, E., *Bedenktijden in het consumentenrecht: het herroepingsrecht als instrument van consumentenbescherming*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 686 p.

### 2..Bijdragen in boeken

CLAEYS, S., "Verkoop op afstand" in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpartijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 70-89.

HONDIUS, E., "De toekomst van het consumentenrecht in het licht van het voorstel voor een richtlijn consumentenrechten en het ontwerp gemeenschappelijk referentiekader" in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE (eds.), *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 101-141.

SANDER, C.J., "De consument en elektronische snelweg" in J.S. VAN BUREN-DEE, E.H. HONDIUS en J.G.J. RINKES, *Jaarboek consumentenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 183-188.

STEENNOT, R. en TERRYN, E., "Bescherming van de consument in het handelsrecht" in P. NAEYAERT, P. VANHERPE, E. TERRYN, R. STEENNOT, L. DEMEYERE, J. MALFLIET, D. VAN HEUVEN, R. VAN GYSEL, K. COX en E. DURSIN, *Recente ontwikkelingen en topics van het handelsrecht*, Brussel, Larcier, 2010, 83-194.

STRAETMANS, G., "Het Europese consumentenacquis: genese en toekomstblik" in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE, *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 1-37.

STUYCK, J. "De nieuwe richtlijn consumentenrechten: naar een beter geïntegreerde markt voor ondernemingen en consumenten? – Een contextuele analyse van een hybride harmonisatierichtlijn" in J.-F. BELLIS, D. BLOMMAERT, F. BONNARENS, P. WYTINK, F. SWEERTS, F. WALSCHOT, J. STUYCK, S. VERHAMME, J.-P. BUYLE, J. VAN ELDEREN, P. PROESMANS, N. SCHMITZ, C. DEMOULIN, J. KLEIN, C. GHEUR en H. BOULARBAH, *De onderneming en haar klanten ... to B and to C: nieuwe uitdagen en oplossingen in Tendensen in het bedrijfsrecht*, 22, Brussel, Bruylant, 2011, 163-183.

TERRYN, E., "De richtlijn consumentenrechten – nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten de verkooppunten gesloten overeenkomsten" in C. DE MEYER, M.-C. JANSSENS, D. MERTENS, J. STUYCK, E. TERRYN en P. WYTINCK, *De wet marktpraktijken en consumentenbescherming toegepast in Jura Falc.*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 29-64.

TWIGG-FLESNER, C. en SCHULZE, R., "Protecting rational choice: information and the right of withdrawal" in HOWELLS, G., RAMSAY, I.M., WILHELMSSON, T., KRAFT, D., *Handbook of research on international consumer law*, Cheltenham, Edward Elgar, 2010, 130-157.

VAN BOOM, W., "De ontwerprichtlijn Consumentenrechten: gemaakte keuzes en gekozen onderbouwing" in M.W. HESSELINK en M.B.M. LOOS, *Het voorstel voor een Europese richtlijn consumentenrechten – Een Nederlands perspectief*, Den Haag, Boom, 2009, 15-30.

VERHOEVEN, A., "Consument en interne markt – Beschouwingen bij het Voorstel van Richtlijn betreffende Consumentenrechten" in J. MEEUSEN, G. STRAETMANS, A. VAN DEN BOSSCHE, *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 39-54.

### 3. Tijdschriften

CAUFMAN, C., FAURE, M.G. en HARTLIEF, T., "Het richtlijnvoorstel consumentenrechten: quo vadis?", *Contracteren* 2010, 71-78.

DEBUSSERÉ, F. "Overeenkomsten op afstand inzake vrije beroepen: een wettelijke regeling", *NjW* 2002, 516-524.

DESOMER, M. en BALLESTER, B., "De nieuwe Richtlijn Consumentenrechten in het kort", *DCCR* 2011, 243-250.

DOUGAN, M. "Minimum Harmonization and the Internal Market", *CMLR* 2000, 853-885.

GODDAER, J., "De Richtlijn Consumentenrechten: Gevolgen voor de WMPC en de Wet Elektronische Handel", *DCCR* 2012, 7-65.

HESSELINK, M.W., "Naar een (Europees) wetboek van consumentenrecht", *NJB* 2007, 850-857.

HESSELINK, M.W., "The Consumer Rights Directive and the CFR: two worlds apart?", *ERC*, 2009, 1, [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=1346981](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1346981), 1-13.

HOFHUIS, Y., "De Europese wetgever slaat om van minimumharmonisatie naar volledige harmonisatie: kunstgreep of noodzaak?", *TvC* 2007, 6-12.

HOWELLS, G. en REICH, N., "The current limits of European harmonization in consumer contract law", *ERA Forum* 2011, 39-57.

GOES, I. en LENAERTS, J.-S., "La loi du 6 avril 2010 relative aux pratiques du marché et à la protection du consommateur et sa compatibilité au droit Européen: la législateur doit-il à nouveau revoir sa copie?", *Cah. Jur.* 2011, 96-104.

KEIRSBILCK, B. en STUYCK, J., "Een kritische analyse van de wet marktpraktijken en consumentenbescherming", *TBH* 2010, 703-744.

LOOS, M.B.M., "Herziening van het Europese consumentenrechten: een teleurstellend richtlijnvoorstel", *NTER* 2008, 29-39.

LOOS, M.B.M., "Volledige harmonisatie van het Europese consumentenrecht: voorzichtigheid geboden!", *TvC* 2009, 33-36.

LOOS M.B.M. en LUZAK, J.A., "Richtlijn consumentenrechten in eindfase", *NtEr* 2011, 249-252.

MONTERO, E., DEMOULIN M. en LAZARO, C., "La loi du 11 mars 2003 sur les services de la société de l'information", *JT* 2004, 81-95.

PIERS, M. en VANLEENHOVE, C., "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NJW* 2012, 2-12.

ROTT, P., "More coherence? A higher level of consumer protection? A review of the new Consumer Rights Directive 2011/83/EU", *REDC* 2012, 371-392.

ROTT, P. en TERRY, E., "The proposal for a Directive on Consumer rights: No Single Set of Rules", *Zeup* 2009, 456-488.

SAMOY, I. en TERRY, E., "Informatie aan consumenten in het Voorstel voor een Richtlijn Consumentenrechten", *DCCR* 2009, 36-80.

SMITS, J.M., "Consumentenrecht: een zaak voor de Europese Unie? Een kritische beschouwing over het ontwerp voor een Europese richtlijn consumentenrechten", *Ars Aequi* 2009, 367-373.

SORREAU, G. en DELHEID, A., "Directive 2011/83/UE du 25 octobre 2011 relative aux droits des consommateurs", *TBH* 2012, 319.

STEENNOT, R., BIQUET-MATHIEU, C. en LOLY, J. "Het herroepingsrecht: het voorstel van Richtlijn betreffende consumentenrechten en haar impact op de Belgische wetgeving", *DCCR* 2009, 81-141.

STORME, M.E., "Een Richtlijn Consumentenrechten zonder een gemeenschappelijk referentiekader?", *DCCR* 2009, 25-35.

TERRYN, E., "The Common Frame of Reference: an optional instrument?", *briefing paper European Parliament* 2010, 5-20.

TERRYN, E., "Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten: nieuwe regels op komst voor de directe verkoop", *RW* 2012-2013, 922-942.

TERRYN, E. "Afbakeningsproblemen en maximumharmonisatie: een pingpongspel met weinig rechtszekerheid of nog een reden om omzichtig om te springen met maximumharmonisatie", *TvC* 2009, 169-174.

TERRYN, E., "Distance selling and doorstep selling after the adoption of the Consumer Rights Directive – more patchwork?", *L.E.A.* 2012, 525-539.

TWIGG-FLESNER, C., "Good-Bye Harmonisation by Directives, Hello Cross-Border only Regulation? – A way forward for EU Consumer Contract law", *ERCL* 2011, 235-256.

VAN GULIJK, S., "De Draft Common Frame of Reference: een korte introductie", *Ars Aequi* 2009, 374-377.

## **OVERIGE**

Resolutie van de Raad van 14 april 1975 betreffende een eerste programma van de Europese Economische Gemeenschap voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument, *Pb.C.* 25 April 1975, nr. 92, 1.

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over Europees Verbintenissenrecht van 11 juli 2001, COM (2001), 398def, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001\\_0398nl01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/com/2001/com2001_0398nl01.pdf).

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Een coherenter Europees Verbintenissenrecht; een Actieplan, 12 februari 2003, COM (2003), 68def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0068:NL:NOT>.

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Een coherenter Europees Verbintenissenrecht; een Actieplan, 15 maart 2003, COM (2003), 68def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0068:NL:NOT>.

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Europees verbintenissenrecht en de herziening van het acquis: verdere maatregelen, 11 oktober 2004, COM (2004), 651def, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0651:FIN:NL:PDF>.

Studie door the Office of Fair Trading, Doorstep selling study, 2004, [http://www.offt.gov.uk/shared\\_offt/reports/consumer\\_protection/oft716.pdf](http://www.offt.gov.uk/shared_offt/reports/consumer_protection/oft716.pdf).

Groenboek over de herziening van het consumentenacquis, 8 februari 2007, COM (2006) 744def, [http://ec.europa.eu/consumers/cons\\_int/safe\\_shop/acquis/greenpaper\\_cons\\_acquis\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/greenpaper_cons_acquis_en.pdf).

Commission staff working paper, report on the outcome of the public consultation on the green paper on the review of the consumer acquis, [http://ec.europa.eu/consumers/cons\\_int/safe\\_shop/acquis/acquis\\_working\\_doc.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/acquis_working_doc.pdf).

EC Consumer Policy Strategy 2007-2013, Empowering consumers, enhancing their welfare, effectively protecting them, [http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons\\_policy/doc/cps\\_0713\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/doc/cps_0713_en.pdf).

Europese Commissie, The proposal for a directive on consumer rights: impact on level of national consumer protection: comparative table, 9 oktober 2009, [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative\\_table\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/comparative_table_en.pdf).

GwH, Verzoek tot vernietiging, 7 september 2012, nr. 5475, BS 19 oktober 2012.

SCHULTE-NÖLKE, H. , TWIGG-FLESNER, C. en EBERS, M. (eds.), *EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis*, Universität Bielefeld, 2008, 845 p., te raadplegen op [http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer\\_law\\_compendium\\_comparative\\_analysis\\_en\\_fin\\_al.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/consumer_law_compendium_comparative_analysis_en_fin_al.pdf).

VON BAR, C., CLIVE E., SCHULTE-NÖLKE, H., BEALE, H., HERRE, J., HUET, J., STORME, M., SWANN, S., VARUL, P., VENEZIANO, A. en ZOLL, F. (eds.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law - Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition*, Munich, Sellier, 2009, 643 p., te raadplegen op [http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr\\_outline\\_edition\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf).

## **Bijlage 1 - Modelformulier informatieplicht**

### **Informatie betreffende de uitoefening van het herroepingsrecht**

Herroepingsrecht

U heeft het recht om binnen een termijn van 14 dagen zonder opgave van redenen de overeenkomst te herroepen.

De herroepingstermijn verstrijkt 14 dagen na de dag<sup>1</sup>.

Om het herroepingsrecht uit te oefenen, moet u ons<sup>2</sup> via een ondubbelzinnige verklaring (bv. schriftelijk per post, fax of e-mail) op de hoogte stellen van uw beslissing de overeenkomst te herroepen. U kunt hiervoor gebruikmaken van het bijgevoegde modelformulier voor herroeping, maar bent hiertoe niet verplicht<sup>3</sup>.

Om de herroepingstermijn na te leven volstaat het om uw mededeling betreffende uw uitoefening van het herroepingsrecht te verzenden voordat de herroepingstermijn is verstreken.

Gevolgen van de herroeping

Als u de overeenkomst herroept, ontvangt u alle betalingen die u tot op dat moment heeft gedaan, inclusief leveringskosten (met uitzondering van eventuele extra kosten ten gevolge van uw keuze voor een andere wijze van levering dan de door ons geboden goedkoopste standaard levering) onverwijld en in ieder geval niet later dan 14 dagen nadat wij op de hoogte zijn gesteld van uw beslissing de overeenkomst te herroepen, van ons terug. Wij betalen u terug met hetzelfde betaalmiddel als waarmee u de oorspronkelijke transactie heeft verricht, tenzij u uitdrukkelijk anderszins heeft ingestemd; in ieder geval zullen u voor zulke terugbetaling geen kosten in rekening worden gebracht<sup>4</sup>.

5

6

Instructies voor het invullen van het formulier

<sup>1</sup> Voeg hier één van de volgende tussen aanhalingstekens vermelde tekst in:

- a) in geval van dienstenovereenkomsten of overeenkomsten voor de levering van water, gas of elektriciteit, voor zover deze niet in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid gereed voor verkoop zijn gemaakt, van stadsverwarming of van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd: „van de sluiting van de overeenkomst“;
- b) voor verkoopovereenkomsten: „waarop u of een door u aangewezen derde, die niet de vervoerder is, het goed fysiek in bezit krijgt.“;
- c) voor overeenkomsten waarbij de consument in dezelfde bestelling meerdere goederen heeft besteld die afzonderlijk worden geleverd: „waarop u of een door u aangewezen derde, die niet de vervoerder is, het laatste goed fysiek in bezit krijgt.“;
- d) voor overeenkomsten betreffende de levering van een goed bestaat uit verschillende zendingen of onderdelen: „waarop u of een door u aangewezen derde, die niet de vervoerder is, de laatste zending of het laatste onderdeel fysiek in bezit krijgt.“;
- e) voor overeenkomsten betreffende regelmatige levering van goederen gedurende een bepaalde periode: „waarop u of een door u aangewezen derde, die niet de vervoerder is, het eerste goed fysiek in bezit krijgt.“.

2. Vul hier uw naam, woonadres en, indien mogelijk, uw telefoonnummer, fax en e-mailadres in.

3. Indien u de consument de mogelijkheid biedt informatie over de herroeping van de overeenkomst elektronisch via uw website in te vullen en toe te zenden, dient u onderstaande tekst in te voegen: „U kunt het modelformulier voor herroeping of een andere duidelijk geformuleerde verklaring ook elektronisch invullen en opsturen via onze website [webadres invullen]. Als u van deze mogelijkheid gebruik maakt zullen wij u onverwijld op een duurzame gegevensdrager (bijvoorbeeld per e-mail) een ontvangstbevestiging van uw herroeping sturen.”.

4. Voor verkoopovereenkomsten waarbij u niet heeft aangeboden in geval van herroeping de goederen zelf af te halen, dient u onderstaande tekst in te voegen: „Wij mogen wachten met terugbetaling tot wij de goederen hebben teruggekregen, of u heeft aangetoond dat u de goederen heeft teruggezonden, al naar gelang welk tijdstip eerst valt.”

5. Indien de consument goederen heeft ontvangen in verband met de overeenkomst,:

a) voeg in:

— „Wij zullen de goederen afhalen.”, of

— „U dient de goederen onverwijld, doch in ieder geval niet later dan 14 dagen na de dag waarop u het besluit de overeenkomst te herroepen aan ons heeft medegedeeld, aan ons of aan ... [naam en, indien van toepassing, het adres van de persoon die door u gemachtigd is om de goederen in ontvangst te nemen] terug te zenden of te overhandigen. U bent op tijd als u de goederen terugstuurt voordat de termijn van 14 dagen is verstreken.”;

b) voeg in:

— „Wij zullen de kosten van het terugzenden van de goederen voor onze rekening nemen.”;

— „De directe kosten van het terugzenden van de goederen komen voor uw rekening.”;

— Als u in het geval van een overeenkomst op afstand niet aanbiedt de kosten van het terugzenden van de goederen voor uw rekening te nemen, en de goederen door hun aard niet op normale wijze via de post teruggezonden kunnen worden: „De directe kosten van het terugzenden van de goederen, ... EUR [vul het bedrag in] komen voor uw rekening.”; of indien de kosten van het terugzenden van de goederen redelijkerwijs niet vooraf kunnen worden berekend: „De directe kosten van het terugzenden van de goederen komen voor uw rekening. De kosten worden geraamd op een maximum van ongeveer ... EUR [vul het bedrag in].”, of

— Indien bij een buiten de verkooppunten gesloten overeenkomst de goederen door hun aard niet op normale wijze via de post teruggezonden kunnen worden en ten tijde van de sluiting van de overeenkomst aan het huisadres van de consument zijn bezorgd: „Wij zullen de goederen op onze kosten bij u afhalen.”, en

c) voeg in: „U bent alleen aansprakelijk voor de waardevermindering van de goederen die het gevolg is van het gebruik van de goederen, dat verder gaat dan nodig is om de aard, de kenmerken en het werking van de goederen vast te stellen.”.

<sup>6</sup> In geval van een overeenkomst voor de verrichting van diensten of de levering van water, gas of elektriciteit, voor zover deze niet in beperkte volumes of in een welbepaalde hoeveelheid gereed voor verkoop zijn gemaakt, of van stadsverwarming, dient het volgende te worden ingevoegd: „Als u heeft verzocht om de verrichting van diensten of de levering van water/gas/elektriciteit/stadsverwarming [doorhalen wat niet van toepassing is] te laten beginnen tijdens de herroepingstermijn, betaalt u een bedrag dat evenredig is aan hetgeen op het moment dat u ons ervan in kennis heeft gesteld dat u de overeenkomst herroept reeds geleverd is, vergeleken met de volledige uitvoering van de overeen



## **Bijlage 2 - Modelformulier voor herroeping**

(dit formulier alleen invullen en terugzenden als u de overeenkomst wilt herroepen)

— Aan [hier dient de handelaar zijn naam, adres en, indien van toepassing, zijn fax en e-mailadres in te vullen]:

— Ik/Wij (\*) deel/delen (\*) u hierbij mede dat ik/wij (\*) onze overeenkomst betreffende de verkoop van de volgende goederen/levering van de volgende dienst (\*) herroep/herroepen (\*)

— Besteld op (\*)/Ontvangen op (\*)

— Naam/Namen consument(en)

— Adres consument(en)

— Handtekening van consument(en) (alleen wanneer dit formulier op papier wordt ingediend)

— Datum

## Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

**De implicaties van de Richtlijn Consumentenrechten op het nationale recht  
Wijzigingen in de nationale regelgeving van overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten**

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2013**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

**Keunen, Ann**

Datum: **16/05/2013**